

Forskningsrådets policy for åpen forskning - andre innspillsrunde

---

Uttalelser

Uttalelser oversikt

Universitet / Høgskole (Offentlig) – 12 uttalelser

- Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet
- Høgskolen i Innlandet
- Høgskolen i Østfold
- Norges Handelshøyskole
- Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)
- NTNU
- UiT Norges arktiske universitet
- Universitetet i Agder
- Universitetet i Bergen
- Universitetet i Oslo
- Universitetet i Sørøst-Norge
- VID

Høgskole (Privat) – 2 uttalelser

- Handelshøyskolen BI
- MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn

Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig) – 1 uttalelser

- Det humanistiske fakultet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Forskningsinstitutt (Offentlig) – 3 uttalelser

- Folkehelseinstituttet
- Nofima
- Veterinærinstituttet

Forskningsinstitutt (Privat) – 6 uttalelser

- Institutt for samfunnsforskning
- NILU - Norsk institutt for luftforskning
- NOFIMA
- NORCE Norwegian Research Centre
- Peace Research Institute Oslo (PRIO)
- SINTEF

Helseforetak (Offentlig) – 2 uttalelser

- Helse Fonna HF
- Helse Midt-Norge RHF

Forvaltning (Offentlig) – 8 uttalelser

- Artsdatabanken
- Den nasjonale forskningsetiske komite for naturvitenskap og teknologi
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)
- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) (ingen merknader)
- Språkrådet
- Statens Kartverk (ingen merknader)
- Statistisk sentralbyrå
- Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning

Organisasjon (Offentlig) – 6 uttalelser

- Akademiet for yngre forskere
- KS
- Norad
- Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP Øst og Sør) (ingen merknader)

- Rådet for innvandrersorganisasjoner i Oslo
- Universitets- og høyskolerådet

Organisasjon (Privat) – 4 uttalelser

- Forskerforbundet
- Forskningsinstituttene fellesarena, FFA
- Landsorganisasjonen i Norge (ingen merknader)
- Stiftelsen Dam

Andre (Offentlig) – 2 uttalelser

- Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo
- NSD - Norsk senter for forskningsdata AS

Privatperson (Privat) – 2 uttalelser

- Haakon Thue Lie
- Vigdis Vandvik

Privatperson (Offentlig) – 2 uttalelser

- Erik Thorstensen
- Koenraad De Smedt

Ingen merknader til høringen

Forvaltning (Offentlig)

- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Statens Kartverk

Organisasjon (Offentlig)

1. Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP Øst og Sør)

Organisasjon (Privat)

- Landsorganisasjonen i Norge

Andre innspillsrunde – Forskningsrådets policy for åpen forskning

Definisjon og mål i policyen

1. Spørsmål: Synes du Forskningsrådets definisjon favner de viktigste aspektene av åpen forskning?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
NTNU	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Agder	Delvis enig
Universitetet i Bergen	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Høgskolen i Østfold	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	Delvis enig
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Nofima	Helt enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NOFIMA	Helt enig
Nofima	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Helt enig

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komite for naturvitenskap og teknologi	Delvis enig
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Delvis enig
Artsdatabanken	Helt enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Rådet for innvandrersorganisasjon er i Oslo	Hverken eller
Akademiet for yngre forskere	Delvis enig
Universitets- og høgskolerådet	Delvis enig

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Delvis enig
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Delvis enig
NFR	Delvis enig
Stiftelsen Dam	Delvis enig

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og	Delvis enig

miljø ved Universitetet
i Oslo

NSD - Norsk senter for
forskningsdata AS **Helt enig**

**Privatperson
(Privat)**

Svar

Vigdis Vandvik

Delvis uenig

Haakon Thue Lie

Delvis enig

**Privatperson
(Offentlig)**

Svar

Koenraad De Smedt

Helt enig

Seks andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1. Spørsmål: Hvis ikke, har du konkrete forslag til endringer av definisjonen?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet Høgskolen i Østfold	Nr. 2: noe utydelig hvorfor bærekraftig samfunnsutvikling er en særpreg av åpen forskning
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Definisjonen favner FAIR-prinsippene godt gjennom bruk av begrepene «deling» (ref - findable og accessible) og «utnyttelse» (ref - interoperable og reusable). I tillegg understrekes det at samarbeid og samfunnsansvar er nødvendige betingelser for å lykkes med Åpen forskning. NMBU mener Forskningsrådets definisjon av åpen forskning dekker de viktigste aspektene ved åpen forskning og støtter de overordnede målene i policyen. NMBU mener at "utnyttelse" bør erstattes med "nyttiggjøring".
NTNU	Generelt om NTNUs innspill De følgende kommentarene er gitt av NTNU ved prorektor for forskning, på grunnlag av innspill fra noen av våre enheter. Vi har ikke lagt restriksjoner på enhetenes muligheter til å sende selvstendige innspill, noe vi er kjent med at Det humanistiske fakultet har gjort. NTNU som institusjon ga omfattende innspill i den første runden, og våre synspunkter står fortsatt ved lag. Vi registrerer at disse er blitt mer eller mindre tatt hensyn til i det foreliggende utkastet, slik det alltid vil være i en slik prosess. Generelt er vi likevel tilfreds med at Forskningsrådet nå vedtar en politikk og tiltak for åpen forskning, og vi vil derfor begrense oss til noen korte kommentarer. Om definisjonen NTNU opererer gjerne med 'åpen vitenskap' i stedet for 'åpen forskning', både fordi det er en bedre oversettelse av den internasjonale terme 'Open Science' og fordi det etter vår oppfatning er mer dekkende for en mangfoldig virksomhet. En definisjon bør være både kort og dekkende. Det første kriteriet er oppfylt, men definisjonen sier ikke noe om hva 'åpent tilgjengelig' innebærer og for hvem -- for eksempel almenheten og/eller forskersamfunnet. Det kan likevel forsvares å reproducere internasjonalt brukte definisjoner så lenge forskningsetiske og juridiske forbehold presiseres i etterfølgende tekst.
UiT Norges arktiske universitet	UiT savner en diskusjon og begrunnelse for at Forskningsrådet har valgt betegnelsen «åpen forskning». Enkelte elementer som inngår i betegnelsen er det i dag ikke vanlig å omtale som forskning, og derfor framstår «åpen forskning» for snevert. Fra UiTs side mener vi at «åpen vitenskap» er en mer inkluderende og dekkende betegnelse som favner bedre den dynamikken som skal betegnes og hele forskningsforløpet. En generell kommentar til policyutkastet og tiltakene som foreslås gjelder inngangen «En viktig motivasjon for å lage policyen er å vise tydelig hva som skal være Forskningsrådets rolle gjennom

<p>Universitetet i Bergen</p>	<p>konkrete tiltak som skal stimulere til økt grad av åpenhet.».</p> <p>Fra UiTs side kunne vi ønske at Forskningsrådet gjennom forslagene til tiltak er enda mer tydelig og avgrenset på hva som rådets rolle. Tilsvarende mener vi at beskrivelsene av tiltak kunne vært mer konkret og flere konkrete tiltak hadde vært ønskelig.</p> <p>Forskningsrådet i flere år hatt policyformuleringer om å bidra og stimulere til åpenhet. Nå mener vi det er tid for at Forskningsrådet kan gå lengre i å stille krav til og belønne åpenhet, både når det gjelder resultater og kompetanse. Krav som stilles må videre følges opp og få konsekvenser.</p> <p>Definisjonen er i tråd med EU og OECDs tilnærminger, og vi er enig i at definisjonen fanger de viktigste aspektene av åpen forskning. Det kan derimot virke som om Forskningsrådets policy for åpen forskning favner mye videre enn til å omhandle ulike sider ved <i>åpen</i> forskning,</p> <p>Det finnes utfordringer ved de ulike målene, som høringen vil vise. UiB foreslår generelt at forskningsrådet allerede nå planlegger for en forskningsbasert evaluering av tiltakene minimum fem år fram i tid. Det er hensiktsmessig å starte planleggingen tidlig for å kunne kartlegge nåtilstanden før tiltak iverksettes.</p>
<p>Universitetet i Oslo</p>	<p>UiO takker for at vi får komme med innspill og kommentarer til Forskningsrådets policy for åpen forskning.</p> <p>Kommentar:</p> <p>Definisjonen er overordnet og omfavner de viktigste aspektene for forskning og åpen forskning. Vi ønsker imidlertid at forskningens frihet og kritiske rolle må tydeliggjøres ytterligere og foreslår at punkt 3 omformuleres:</p> <p>3. å styrke tilliten til forskningen og legge til rette for inkludering og medvirkning av ulike aktører for å demokratisere forsknings- og innovasjonsprosesser uten å svekke forskningens frihet og kritiske rolle. Slik inkludering og medvirkning må skje innenfor etablerte rammer for forskningsintegritet og forskningsetikk og ivareta hensyn til personvern og opphavsrett.</p>
<p>Universitetet i Sørøst-Norge</p>	<p>Universitetet i Sørøst-Norge (USN) er positive til at Forskningsrådet nå utvikler en helhetlig politikk for åpen forskning, og takker for muligheten til å komme med innspill.</p> <p>USN støtter Forskningsrådets definisjon av åpen forskning og vil jobbe for å gjøre forskningsresultater tilgjengelig for enkeltmennesker, offentlig sektor, næringslivet og det globale forskersamfunnet.</p> <p>Samtidig vil vi også få understreke at det er en rekke situasjoner hvor forskningsresultater ikke kan tilgjengeliggjøres.</p> <p>Personvernlovgivning legger nødvendige begrensninger på hvilke forskningsdata som kan deles, og målsetningen om åpne data og åpen innovasjon kan i visse situasjoner være i direkte konflikt med patentering og andre kommersielle hensyn. Prinsippet om «<i>Så åpen som mulig, så lukket som nødvendig</i>» er derfor en nødvendig forutsetning for alt arbeid med åpen forskning. USN støtter dette prinsippet, og skulle gjerne sett at Forskningsrådet i sin politikk inkluderte en tydeligere og kritisk vurdering av forutsetningene og rammene for åpenhet i de ulike delene av forskningsprosessen.</p>

VID Ta inn en passus om "bortkastet/unødvendig" forskning "research waste"

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	<p>En overordnet kommentar til alle tiltak: Det kommer i dette utkastet tydeligere frem hvordan fordelingen av roller og ansvar mellom Forskningsrådet og institusjonene er tenkt. Det er derimot uklart hvilke relevante aktører Forskningsrådet ønsker/har samarbeid med for å oppnå tiltakene. Vi ber Forskningsrådet om å tydeliggjøre hvilke nasjonale initiativ og organer man samarbeider med for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - å vise hvor viktige prosesser i utviklingen av åpen forskning foregår - å sikre samsvar mellom forskjellige nasjonale initiativ og retningslinjer <p>For eksempel så ser vi positivt på samarbeidet mellom Universitets- og høyskolerådet og Forskningsrådet med flere om å koordinere de forskjellige nasjonale organer som jobber med forskningsstøtte og åpen forskning for slik å sikre forankringen med de ulike fagmiljøene.</p>
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	<p>Selve definisjonen fungerer tilfredsstillende, men den innledende beskrivelsen av hovedmål 3 er mangelfull: Når det gjelder å styrke tilliten til forskningen savner vi at vitenskapelighet og det at forskningen skal være uhildet (interessefrihet) blir eksplisitt nevnt blant hensynene som skal vektlegges. Formuleringen «etablerte rammer for forskning» er vag og henviser til rammer rundt forskningen snarere enn særtrekk ved forskning som praksis. Å bidra til et velfungerende forskningssystem er en målsetning for NFR (mål 1). Målene for åpen forskning, er todelt: det har en nytteverdi for næringsliv og samfunnsutviklingen generelt (mål 2) og det kan bidra til demokratisering av kunnskap (mål 3). Det vil imidlertid ofte være spenninger mellom disse to målene. Vi må erkjenne at åpen forskning ofte vil innebære interessekonflikter mellom ulike aktører. Det er altså ikke slik at den inkludering og involvering som her skisseres nødvendigvis bidrar til å øke tilliten til forskning.</p> <p>Samtidig er det for enkelt å stille idealene åpenhet og uavhengighet opp mot hverandre. Alternativet er ikke at forskningen skal være lukket, men å ivareta andre goder i tillegg til åpenheten. Skjønnsutøvelse må derfor forbli et viktig element i saksbehandling rundt og evaluering av åpenhet i forskningen. Og, utfordringene mht. interessefrihet bør vies mer oppmerksomhet i NFR sin policy for åpen forskning.</p>

Fakultet / Institutt / Svar
Senter ved
universitet eller
høgskole (Offentlig)

Det humanistiske fakultet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	Den foreslåtte definisjonen sier ikke noe om hvem prosessene og resultatene skal være tilgjengelige for, eller på hvilke premisser. I tillegg dekkes ikke personvern av samfunnsansvar og kommersielle rettigheter er uforholdsmessig tungt vektlagt. Vi har derfor følgende forslag til alternativ definisjon: <i>Åpen forskning vil si vitenskapelige praksiser hvor prosesser og resultater er tilgjengelig for andre aktører, men uten å gå på akkord med forskningsetiske prinsipper, inkludert personvern; viktige samfunnshensyn og opphavsrettslige problemstillinger.</i>
---	---

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Ett av hovedmålene med åpen forskning må være å sikre høy kvalitet på forskningen. For å understreke dette foreslår vi å legge inn «kvalitet» i definisjonen, slik at den blir: <i>Åpen forskning vil si vitenskapelig praksis hvor prosesser og resultater er åpent tilgjengelige under vilkår som fremmer kvalitet, deling, utnyttelse, samarbeid og samfunnsansvar.</i>

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Institutt for samfunnsforskning	Målene og tiltakene om åpen forskning er ambisiøse og krevende for forskningsmiljøene. Ved Institutt for samfunnsforskning er vi positive til målene om åpenhet. Samtidig er det ikke alltid klart hva policyen vil innebære i praksis. Vi vil derfor internt gjennomgå og diskutere grundig hvordan vi skal implementere dette hos oss. Vi har derfor begrenset med kommentarer i denne innspillsrunden.

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Vi støtter de prinsippene som er lagt til grunn, og utkastet fremgår både som hensiktsmessig og godt. Det kommer imidlertid ikke klart fram hvordan man skal kunne få gjennomført dette i praksis. Skulle ønske en bedre konkretisering av hvordan det skal gjøres og eventuelle kostnader forbundet med arbeidet som må gjøres for å nå målene. Vi har derfor lagt inn noen kommentarer på de enkelte punktene.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komite for naturvitenskap og teknologi	Den nasjonale forskningsetiske komite for naturvitenskap og teknologi (NENT) gir med dette sine innspill til Forskningsrådets policy for åpen forskning. NENT vil innledningsvis berømme Norges forskningsråd for en åpen prosess i arbeidet med en policy for åpen forskning. Komiteen ga et innspill til en tidligere versjon av policyen (vår referanse 2019/55), og mener innspillene i hovedsak er godt ivaretatt. Teksten anerkjenner nå at åpenhet er en grunnleggende norm i forskningsetikken, og at åpenhet har

flere betydninger. Samtidig fremkommer det at åpenhet i mange situasjoner må balanseres mot andre forskningsetiske hensyn.

Overordnet ønsker NENT å kommentere følgende:
Strategien munner i en rekke tiltak som viser hvordan Forskningsrådet vil stimulere til økt grad av åpenhet på en rekke ulike områder. Gjennomføringen av tiltakene forutsetter samarbeid med forskere og forskningsinstitusjoner. Dersom tiltakene gjennomføres vil det innebære grunnleggende endringer i hvordan vitenskap produseres, forvaltes og formidles, endringer som også har store implikasjoner for forskerrollen. NENT mener disse grunnleggende endringene gjennomgående underkommuniseres i dokumentet. Forskningsrådet bør anerkjenne at gjennomføringen av tiltakene innenfor ulike fagområder også innebærer betydelig risiko og usikkerhet. Forskningsrådet bør også evaluere tiltakene etter en tid. Forskningsrådet skriver at alle «...som søker Forskningsrådet må gjøre rede for eventuelle etiske problemstillinger i prosjektet og beskrive hvordan disse vil bli håndtert» (s. 7), men det står lite om hvordan dette faktisk gjøres i praksis. Forskningsetikkloven fastslår at det er forskere og forskningsinstitusjoner som har ansvaret for at forskningen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer (§ 4 og 5). NENT mener det er viktig at Forskningsrådet også stiller krav og ansvarliggjør forskere og forskningsinstitusjoner ved finansiering av prosjekter. I en vurdering av forskningsetiskproblestillinger, bør Forskningsrådet legge til grunn et bredt begrep om forskningsetikk, slik *Forskningsetiske retningslinjer for naturvitenskap og teknologi* formulerer. NENT anbefaler forøvrig at Forskningsrådet inkluderer *Forskningsetiske retningslinjer for naturvitenskap og teknologi* i Oversikten over relevant litteratur.

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)

- NESH mener policyen i større grad bør være eksplisitt på at det finnes ulike formål med åpenhet i forskning: Å styrke demokrati og deltakelse vs. å styrke økonomi og verdiskaping. Ulike formål kan legitimere ulike tiltak, men det er viktig å være tydelig på hva som er hva.
- NESH mener at det i fremstillingen av den forskningspolitiske agendaen internasjonalt er hensiktsmessig å vise til at EU-kommisjonen også vektlegger betydningen av forskningsetikk og forskningsintegritet (jf. ALLEA 2017). Jf. innspill i forrige runde: «NESH anbefaler at ambisjonen om åpne forskningsprosesser i større grad gjenspeiler den parallelle betoningen internasjonalt av både forskningsetikk og forskningsintegritet.»
- NESH mener det innledningsvis er viktig å presisere ansvaret til både forskningsutførende og forskningsfinansierende institusjoner, herunder også Forskningsrådet. Jf. innspill i forrige runde: «Det bør være et mål at all forskning finansiert av Norges forskningsråd er forskningsetisk forsvarlig.»

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Akademiet for yngre forskere	Definisjonen bør ta inn kunstnerisk forskning og utviklingsarbeid som likestilt med vitenskapelig forskning.
Universitets- og høgskolerådet	Det er en utfordring å finne et godt norsk overordnet begrep på det arbeidet som på engelsk kalles Open Science. Bruken av «åpen forskning» har vært mest utbredt til nå og brukes også av UHR, men utviklingen på dette området er i stadig bevegelse, og med inntreden av nye del-prosesser/temaer, slik at det må tas høyde for at vi innenfor kunnskapssektoren må kunne diskutere hvilket overordnet begrep som til enhver tid fungerer best. Både «Åpen vitenskap» og «Åpen kunnskap» kan være alternativer.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	<p><i>Forslag til endring av tekst</i> <i>Åpen forskning vil si vitenskapelig praksis hvor prosesser og resultater er åpent tilgjengelige under vilkår som fremmer kunnskapsutvikling, forskningskvalitet, deling, utnyttelse, samarbeid og samfunnsansvar.</i></p> <p>Forskningsrådets policy for åpen forskning har tre hovedmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • å bidra til <i>et velfungerende forskningssystem</i> hvor forskning gjennomføres og deles på etisk forsvarlig vis og hvor det blir enklere å gjenbruke forskningsdata og re-analysere resultater. Dette vil kunne gjøre det mulig å verifisere og reprodusere studier, noe som igjen vil øke kvaliteten på og relevansen av forskningen. • å bidra til <i>bærekraftig samfunnsutvikling ved å fremme forskningsbaserte løsninger</i> på samfunnsutfordringer og en ansvarlig verdiskaping både i privat og offentlig sektor • å <i>styrke tilliten til forskningen</i> og legge til rette for inkludering og medvirkning av ulike aktører for å demokratisere forsknings- og innovasjonsprosesser. Slik inkludering og medvirkning må skje innenfor etablerte rammer for forskningsintegritet og forskningsetikk og ivareta hensyn til personvern og opphavsrett. <p>De tre målene forutsetter åpenhet på ulike måter, og utfordrer både forskningssystemet og forskerrollen gjennom behov for nye virkemidler, ferdigheter, kompetanser og verktøy.</p>
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	"Så åpen som mulig, så lukket som nødvendig" er et grunnleggende prinsipp, som FFA slutter seg til. FFA mener utkast til Forskningsrådets policy for åpen forskning setter viktige mål for arbeidet med åpen forskning. FFA slutter seg i all hovedsak til Forskningsrådets overordnede forslag til tiltak og vil gjerne bidra i det videre arbeidet med konkretisering av tiltak på de ulike målområdene i policyen, basert på forskningsinstituttene erfaringer med tverrfaglig og utfordringsdrevet forskning, oppdragsforskning og forskningssamarbeid med ulike samfunnsaktører.
NFR	slkjldlsalsj

Privatperson (Privat)	Svar
Haakon Thue Lie	<p>2 bør formuleres om til å bidra til <i>bærekraftig samfunnsutvikling</i> ved å løse samfunnsutfordringer og sikre ansvarlig verdiskaping både i privat og offentlig sektor</p> <p>Poenget er at forskningsresultatene, kunnskapen må approprieres, sikres, være under en form for kontroll eller styring, for at det kan bli ansvarlig verdiskaping. Uten å sikre eierskap og styre brukerrettigheter så er det ingen reell mulighet for sikring. Åpen kildekode er et eksempel hvor opphavsrett og lisensiering brukes for dette. Ikke-eksklusiv patentering eller bruk av patentpools for å sikre tilgang på like og rettferdige vilkår (FRAND) er et annet eksempel.</p>
Vigdis Vandvik	<p>Jeg synes det er uheldig at man begrenser strategien til begrepet "åpen forskning" og ikke inkluderer hele feltet "åpen vitenskap" (open science). Åpenhet i vitenskap bør omfatte hele forskningprosessen, fra initiering via finansiering og gjennomføring av forskningen til (data)forvaltning, analyse, vitenskaplig publisering, vitenskaplig syntese og kommunikasjon.</p> <p>Gjennom å utvide definisjonen omfatter man også Forskningsrådets egen virksomhet, forskningsfinansieringen. Dette er noe som Forskningsrådet for det første bør ha interesse av å utforske. Hva skal forskningsrådet selv gjøre for å bidra til åpenhet i forskningprosessen og etterstrebe åpenhet i sine egne prosesser og bidrag? Videre er åpne konkurransearenaer en viktig forutsetning for åpen forskning, og her har forskningsrådet en mulighet til å fremme sine fortrinn og verdier vs. mer lukkede drikte forskningsfinansieringskanaler (både lukkede offentlige prosesser, og ikke minst 'sugar daddy science').</p> <p>Jeg synes det blir litt mye detaljer, for eksempel når verifisering av reporduserbare studier nevnes allerede i selve målformuleringen (og særlig når dette skjer uten at dette følges opp konkret med st Forskningsrådet skal utvikle mekanismer for å finansiere repikasjonsstudier).</p> <p>Jeg synes man bør utvide målet om "tillit" til også å omhandle forståelse av forskning og forskningprosessen (men uten å knytte dette til inkludering direkte i målformuleringen. Det blir for smalt og for detaljert på dette nivået).</p> <p>Videre savner jeg et delmål om at policyen skal bidra til å styrke forskningens og forskningsbasert kunnskap sin rolle som premisslevernadør for samfunnsutviklingen. Dette, å styrke forskningen og kunnskapens rolle, mener jeg er et eget punkt som kommer tillegg til de tre andre målene (forskningssystem, bærekraft, og tillit/forståelse av forskning)</p> <p>Policyen har altså er en svært snever avgrensning av hva åpen vitenskap skal være, og hva åpen vitenskap kan hjelpe oss til å oppnå! Ja, åpen vitenskap kan ses på som en kritikk av dagens</p>

forskningsssystem, og i såfall går debatten egentlig mest på betalingsmodell - er det leseren eller forfatteren av forskningsartikler (eller en fellesløsning, som den norske modellen ser ut til å innebære) som skal betale for kostnader knyttet til publiseringen? Dersom vi skal snakke om åpen vitenskap i en bredere sammenheng bør vi gå litt bredere ut enn dette rene 'bedøk'-perspektivet! For er det nå så sikkert, særlig i disse klimakrisetider, at det kun eller primært er gjennom økonomisk vekst at deling av forskningsresultater vil gi positive samfunnsmessige effekter? Tenk SDG...

Jeg tenker at det er (mist) tre spor til her:

1. Demokratisporet: Her er fokus befolkningens rettigheter til kunnskap, og særlig til offentlig finansiert kunnskap, som grunnlag for demokrati, likhet og åpenhet i samfunnet og kunnskapsbaserte debatter om samfunnsutviklingen

2. Bærekraftssporet: Åpen tilgang til vitenskap er nødvendig for å kunne ta kunnskapsbaserte beslutninger i retning av en mer bærekraftig utvikling av samfunnet, og mer generelt for at vi skal nå bærekraftsmålene.

3. Utdanningssporet. Forskningsbasert utdanning betyr at ungdommen skal ha tilgang til forskningsresultater, de skal gjennom utdanningene settes i stand til å forstå og forholde seg til forskningsresultater, og de skal lære om forskningsprosessen. Det siste nye nå er at jo at departementet har et sterkt ønske om at studenter (og elever) skal få delta i forskning!

18 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

2. Spørsmål: Synes du målet gir tydelige retninger for arbeidet?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Østfold	Hverken eller
Universitetet i Bergen	Hverken eller
Høgskolen i Innlandet	Delvis enig
NTNU	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Helt enig
Universitetet i Agder	Helt enig
VID	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	Delvis enig
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Nofima	Helt enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Delvis enig
NOFIMA	Helt enig
Nofima	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
--------------------------	------

Helse Midt-Norge RHF **Delvis enig**

**Forvaltning
(Offentlig)** **Svar**

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) **Delvis enig**

Artsdatabanken **Helt enig**

Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning **Helt enig**

**Organisasjon
(Offentlig)** **Svar**

Rådet for innvandrersorganisasjon er i Oslo **Hverken eller**

Universitets- og høgskolerådet **Delvis enig**

**Organisasjon
(Privat)** **Svar**

Stiftelsen Dam **Delvis uenig**

Forskerforbundet **Delvis enig**

Forskningsinstituttene fellesarena, FFA **Delvis enig**

NFR **Delvis enig**

Andre (Offentlig) **Svar**

Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo **Delvis enig**

NSD - Norsk senter for forskningsdata AS **Delvis enig**

**Privatperson
(Privat)** **Svar**

Vigdis Vandvik **Delvis uenig**

Haakon Thue Lie **Helt enig**

Privatperson (Offentlig)	Svar
-------------------------------------	-------------

Erik Thorstensen	Delvis uenig
Koenraad De Smedt	Delvis enig

Seks andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

2. Spørsmål: Hvis ikke, har du konkrete forslag til endringer?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet Høgskolen i Østfold	Veldig omfattende <i>Et velfungerende forskningssystem er en nødvendighet dersom man skal lykkes med Åpen forskning, både nasjonalt og internasjonalt. Men spørsmålet blir hvordan vi kommer dit. Det er ikke åpenbart for oss selv om det skal sørges for kompetanseutvikling, ytterligere virkemidler fra Forskningsrådet og utvikling av retningslinjer. Det er utformingen og ikke minst bruken av disse som vil avgjøre måloppnåelse.</i>
Norges Handelshøgskole	Målene er tydelige og gode. Har kun en liten kommentar til punktet om grunnlaget for kunnskapsbasert forvaltning og politikkutforming. Enorme mengder publiserte forskningsresultater gjør at det er stadig mer krevende å gjøre for eksempel kunnskapsbaserte utredninger om et tema. Mer åpenhet vil bidra til å øke det kunnskapsbaserte grunnlaget, men mer <i>åpenhet vil ikke i seg selv gjøre det enklere å lage gode kunnskapsanalyser.</i> Med mindre en utvikler gode hjelpemidler (f.eks. som nevnt vha. kunstig intelligens), kan åpenheten i verste fall bidra til dårligere grunnlag dersom det viktig innsikt "forsvinner i mengden".
NTNU	Målet er først og fremst ordrikt og kan med fordel strammes opp. Det er lett å slutte seg til de fleste formuleringene, men det er vanskelig å se at målet "gir tydelige retninger for arbeidet" med åpen forskning <i>per se.</i>
UiT Norges arktiske universitet	UiT mener at målsetningen om et «velfungerende forskningssystem» er god, men definisjonene av hva dette er henger ikke godt nok sammen med selve utgangspunktet for det hele: Åpen forskning. Faktorer som «mangfold», «rekrutteringspolitikk», «retningslinjer for forskningsetikk» og «kunnskap av høy relevans» er faktorer som åpenbart er viktige, men som i liten grad står knyttet til åpen forskning i seg selv. Vi kunne her ønsket større fokus på og beskrivelse av hva økt åpenhet faktisk kan bety og hvilken merverdi åpenhet kan gi for målsetningen om et velfungerende forskningssystem (og mindre på generelle faktorer som i mindre grad er knyttet til åpenhet). For eksempel ser vi det som et sentralt mål at gjenbruk av forskningsdata bidrar til bedre utnyttelse av økonomiske ressurser ved at det gir muligheter for ny forskning gjennom sammenstilling av egen forskning med andres forskning. Bærekraft innenfor forskningen og ansvarlig utnyttelse av forskningsressurser kunne i større grad vært tatt inn i hovedmål 1. Likeledes kan tilgjengeliggjøring og deling åpne for ny kunnskap, forskning og verdiskaping som ikke ellers ville kunne oppstått innenfor det mer tradisjonelle forskningssystemet.

Universitetet i Bergen

Policyen lister en rekke punkt som skal kjennetegne et velfungerende forskningssystem. Hvert enkelt punkt virker fornuftig, men samlet framstår beskrivelsen som et mer instrumentelt syn på vitenskap enn hva som ligger til grunn for tradisjonell nysgjerrighetsdrevet grunnforskning ved universitetene. Forskningssystemet må også understøtte denne dimensjonen. Vi vil foreslå at det første kulepunktet forenkles og endres til: «Utvikler ny kunnskap av høy kvalitet».

Relevanskriteriet kommer tydelig fram bl.a. i punktene om samfunnets behov og bidrag til innovasjon og verdiskapning. Vi oppfatter også at målene bør inneholde formuleringer om forskningens autonomi og behovet for langsiktighet. Vi foreslår derfor følgende moment til listen:

- «Understøtter forskningens frihet og uavhengighet»
- «Understøtter langsiktighet i det vitenskapelige arbeidet»

Framstillingen av utfordringer for tradisjonelle verdier i vitenskap (3.1, avsnitt 2-3 etter kulepunktene) er til dels i motstrid til uttrykte målsetninger for universitetene. Det kan tolkes som at forskningsrådet mener at forskningssystemet ikke bør stimulere til å «publisere fremragende resultater i

topptidsskrifter». Universitetene har klare ambisjoner om å utvikle flere eksellente fagmiljøer. Vi tror at det i overskuelig framtid vil finnes publiseringskanaler med klart høyere prestisje enn andre, og den større synligheten for slike publikasjoner gjør at UiB fremdeles ønsker større gjennomslag i topptidsskrifter og forlag. Det oppfatter vi også som nasjonal politikk. Flere av de høyest rangerte tidsskriftene har gått i bresjen for å kreve at datagrunnlag for forskningen stilles til veie. Vi er enige i at lav reproduserbarhet kan være en utfordring innen mange fagfelt, men tror ikke dette i første rekke knytter seg til tidsskrifthierarkiet. De nye avtalene med forlagene gjør at problemene knyttet til åpen tilgang er løst for de fleste større tidsskrift.

Vi foreslår at teksten i avsnitt to etter kulepunktene endres slik at følgende setning fjernes: «Sammen med økt press for å publisere fremragende resultater i topptidsskrifter kan dette bidra til lav reproduserbarhet», og at setningen etter endres til «Åpen forskning gir andre forskere og befolkningen mer innsyn i bakgrunn, arbeidsmetoder og data som ligger til grunn for en forskningspublikasjon». Forskningsrådets tekst kan tolkes slik at det er vanlig at forskere tar snarveier/jukser for å oppnå resultater, og at forskningsrådet støtter slike forskere. En slik uttalelse er svært uheldig med tanke på at vi alle er interesserte i at tilliten til forskere og forskning styrkes blant allmennheten. Avsnitt fire peker på at mer åpenhet vil gjøre det enklere å lage helhetlige kunnskapsanalyser. Det er et viktig moment som vi er enige i. Samme sted pekes det på kunstig intelligens som metode for kunnskapsanalyser, og i denne sammenhengen framstår det som en noe malplassert presisering.

Universitetet i Oslo

Overordnede kommentar til mål 1:

Det er uhyre viktig at beskrivelsen av et velfungerende forskningssystem tydeliggjør viktigheten av akademisk frihet og

av institusjonell autonomi. Det er svært overraskende at det ikke er fremhevet. Videre må uavhengighet fra økonomiske og politiske bindinger fremheves som svært viktig for befolkningens tillit til forskningen. Et velfungerende forskningssystem sikrer også den nødvendige kritikken av institusjoner, politisk ledelse etc som er påkrevd for et liberalt demokrati.

Videre må Forskningsrådet med andre aktører ha en enda mer bevisst rolle og strategi i forhold til patentering/kommersialisering/konkurransen gitt både nasjonale strategier om å omstille norsk økonomi til kunnskapsbasert økonomi og UH-institusjonens oppgaver om å kommersialisere forskningsresultater. Åpne data kan i visse situasjoner være i direkte konflikt med patentering og andre kommersielle hensyn. Dette setter universitetene i skvis pga åpen forskningskrav til for eksempel åpne data, og UiO anmoder Forskningsrådet om å klargjøre veilederen ytterligere i forhold til denne problemstillingen. Forslag til et par endringer i punktlisten under dette målet:

- Punkt 1: utvikler kunnskap av høy kvalitet – relevans kan fjernes fra dette punktet da det tas opp i punkt 5.

Punkt 8 Endres til - kjennetegnes av et mangfold av vitenskapelig aktiviteter er meritterende **Fjern** -> innehar en rekrutteringspolitikk

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	<p>BI støtter ikke et gjennomgående prinsipp som forutsetter åpenhet før fagfelleevaluering. Det kan etableres plattformer der åpne innovasjons- og forskningsprosesser kan fungere, men da basert på prosjektets natur og hvordan resultatene kan bli anvendt. BI er derfor positiv til innledningen til policyen. Her fremheves viktigheten av å ta hensyn til ulikhetene i ulike fagfelt ved implementering av åpen forskning.</p> <p>BI noterer at det tas hensyn til utfordringene ved deling av data som inneholder bedriftshemmeligheter, og spørsmål om immaterielle verdier og opphavsrett ved åpen forskning.</p>
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	<p>Vi er glade for at global kunnskapsdeling, god ressursutnyttelse er fremhevet og at et mangfold av vitenskapelig aktivitet skal være meritterende.</p> <p>Samtidig savner vi at målsetningen om et velfungerende forskningssystem for åpen forskning tar på alvor at ikke all forskning kan eller skal være åpen (jf. så åpen som mulig, så lukket som nødvendig). Hensynet til personvern, opphavsrettigheter og forretningshemmeligheter er tydelig beskrevet. Men, hensynet til kriterier for vitenskapelighet tas ikke hensyn til i samme grad: Data som er frembragt gjennom enkelte vitenskapelige metoder og forskningsdesign vil ikke kunne gjøres åpent tilgjengelige uten at kvaliteten på dataene forringes. Dette gjelder særlig etnografiske data som ikke uten videre kan av-kontekstualiseres og gjenbrukes i andre undersøkelser.</p> <p>På tross av hensyn til personvern og andre rettigheter er det enkelt å se for seg større åpenhet i medisinsk forskning og for de som baserer forskningen på større kvantitative datasett. For våre</p>

forskere som jobber med fortolkningsvitenskap, tekstkritikk og intervjubaserte studier er det vanskeligere å forestille seg hvordan data skal kunne gjøres tilgjengelig og kunne brukes av flere. Slike datasett kan imidlertid med fordel beskrives systematisk på en måte som gir større åpenhet om metode og fremgangsmåte. Dersom graden av åpenhet skal bli et evalueringsskriterium i fremtidens forskningssystem må slike åpne beskrivelser gis samme verdi som åpenheten som er mulig i kvantitative forskningsdesign.

I tillegg vil vi oppfordre NFR til å fremme en hensynene til ulike vitenskapelige praksiser i sine bidrag til å forme internasjonalt avtaleverk og standarder.

Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)

Det humanistiske fakultet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

- Det som endres med mer åpenhet i forskningsprosessen er delingen heller enn gjennomføringen i seg selv.
- Det er mulig å verifisere og reprodusere mange studier som ikke er åpne i den betydningen åpen forskning refererer til.
- Det at forskning er åpen er ikke et kvalitetskriterium i seg selv. Vi har derfor et forslag til alternativ målformulering som vi mener ermer presis:
å bidra til et velfungerende forskningssystem hvor forskning deles på etisk forsvarlig vis, og hvor det blir enklere å gjenbruke forskningsdata og re-analysere resultater. Dette vil kunne gjøre det lettere å verifisere og reprodusere studier, noe som igjen kan øke kvaliteten på og påliteligheten til forskningen

Forskningsinstitutt (Offentlig)

Svar

Folkehelseinstituttet

Ref. siste setning og omforente prinsipper; det blir viktig! Enten bør det stå at Forskningsrådet skal utarbeide noen slike prinsipper for offentlig-privat samarbeid som finansieres av Forskningsrådet, eller det bør ligge føringer for hvilke overordnede prinsipper som gjelder i selve utlysningsteksten. Viktig for å unngå lange forhandlinger om dette i etterkant av at et prosjekt er innvilget.

Forskningsinstitutt (Privat)

Svar

NORCE Norwegian Research Centre

NORCE er helt enig i prinsippene som legges til grunn på dette punktet. Det er et uttalt ønske at forskningsresultater kommersialiseres og industrialiseres. Det er derfor viktig at immatrielle verdier og opphavsrettigheter kan i varetas på en god måte som sikrer både forskningsinstitutter og partnere.

Peace Research Institute Oslo (PRIO)

PRIO huser sterke forskningsmiljøer innen både kvantitativ og kvalitativ samfunnsforskning. Disse forskningstradisjonene bidrar til åpen forskning på forskjellig vis, og vil påvirkes ulikt av de

foreslåtte tiltakene. Ulike problemstillinger og potensialer står i sentrum. For eksempel er reproduserbarhet en viktig del av diskusjonen for kvantitativ forskning. Kvalitative data er ikke nødvendigvis reproduserbare i samme forstand som kvantitative data, og reproduserbarhet er dermed ikke det mest relevante aspektet ved åpne kvalitative forskningspraksiser. Vi oppfordrer NFR til å ikke avgrense debatten om åpen forskning til problemstillinger som hovedsakelig gjelder kvantitativ forskning. En arbeidsgruppe ved PRIO jobber nå med å utrede muligheter og utfordringer for deling av kvalitative data. PRIO bidrar gjerne til en bredere debatt om dette temaet.

Som vi har gitt uttrykk for før er PRIO skeptisk til å svekke tidsskriftene som foretrukket medium for forskningspublisering. Vår brede institusjonelle erfaring fra begge sider av den redaksjonelle prosessen tilsier at redaksjonelt arbeid og fagfellevurdering er svært viktige ledd i forskningssyklusen, spesielt når det gjelder samfunnsvitenskap og humaniora. Samtidig har vi ønsket å understreke at å gjøre forskning tilgjengelig for ikke-eksperter ikke kan reduseres til åpen tilgang, men må sees i sammenhengen med en bredere kommunikasjons- og involveringsstrategi som er godt integrert i forskningsdesign og vitenskapelige praksiser. Vår skepsis til Plan S bunner i at vi opplever at det er et initiativ som setter velfungerende elementer av dagens forskningssystem under press for å oppnå åpen tilgang i snever forstand. Vi er derfor glad for å se at NFR nå setter disse diskusjonene i en bredere kontekst der også andre viktige aspekter ved åpen forskning løftes frem. Vi ser frem til en mer nyansert og flersidig debatt om åpen forskning i norsk offentlighet.

Helseforetak (Offentlig)

Svar

Helse Midt-Norge RHF

Vi støtter målet, men beskrivelsen bærer likevel mer preg av festtale enn av hvordan man skal komme fram til målet. Eksempel: det står at åpen forskning bidrar til å løse dysfunksjonelle sider ved forskningssystemet, og slik bidra til å styrke kvalitet på forskningen og samfunnsverdien. Men det er ikke nærmere beskrevet hva man forstår med «dysfunksjonelle sider ved forskningen» eller hvordan åpen forskning bidrar til å løse det.

Organisasjon (Offentlig)

Svar

Norad
Universitets- og
høgskolerådet

Første kulepunkt bør utdype relevans for hva. Her kan det legges til et kulepunkt

- legger grunnlag for nye forskningmetoder og verktøy som skaper nye faglige og ikke minst tverrfaglige muligheter for å nå ny kunnskap og innsikt.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	<ul style="list-style-type: none"> • utvikler kunnskap av høy kvalitet og relevans • verner om akademisk frihet • legger etablerte retningslinjer for forskningsintegritet til grunn • sikrer etisk og samfunnsmessig forsvarlig forskning og verdiskaping • bygger på oppdatert kunnskapsutvikling, nasjonalt og internasjonalt • ivaretar samfunnets behov og gir nye innsikter i takt med endringer på kunnskapsfronten • legger til rette for at forskning bidrar til innovasjon og verdiskaping • kjennetegnes av mangfold (hva menes?) • innehar en rekrutteringspolitikk hvor et mangfold av vitenskapelig aktivitet er meritterende • bruker ressursene effektivt • legger til rette for grunnforskning og kunnskapssøking som grunnlag for gjennombruddsforskning • sikrer rettferdig fordeling av rettigheter til forskning • sikrer global kunnskapsdeling
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	<p>Utkast til policy sier at forskningsprosesser og evaluering av søknader skal være åpent. FFA vil presisere at selve prosjektsøknadene ikke kan være åpne, de er søkermiljøenes (bedrifter, forskningsmiljø mfl) eiendom.</p> <p>FFA vil understreke viktigheten av at Forskningsrådet finansierer kostnadene knyttet til åpen publisering, samt at Forskningsrådet må arbeide i internasjonale fora for at det etableres åpne høykvalitets tidsskrifter på områder hvor slike ikke finnes i dag.</p>
NFR	dfdfdsf
Stiftelsen Dam	<p style="text-align: center;">Powered by Froala Editor</p> <p>Beskrivelsen av kjennetegn og innhold knyttet til målsetningen "et velfungerende forskningssystem" er omfattende, omhandler delmål og faktorer på ulike nivåer, og oppleves ikke å være tilstrekkelig konkret. Det er f.eks uklart hva som legges i "kjennetegnes av mangfold" og flere av elementene i den utfyllende teksten som følger etter kulepunktene.</p> <p>Aktører som legger føringer for hva det skal forskes på kan med fordel inkluderes tydeligere i formuleringen av målet "Velfungerende forskningssystem" målet. Åpenhet omkring hvordan forskningsvirksomhet og -aktivitet prioriteres og hvordan forskning finansieres og forskningsmidler fordeles bør inkluderes.</p> <p>Aktører som finansierer forskning utgjør en sentral del av forskningssystemet, og det kan med fordel tydeliggjøres under dette målet.</p> <p>Stiftelsen Dam støtter fokuset på "helhetlige kunnskapsanalyser" og ser at dette vil være sentralt for både fremtidig forskning og beslutningsprosesser. Økt fokus og satsing på generering av systematiske oversikter innen felt der dette er nødvendig, bør være et aktuelt tiltak drevet frem av Forskningsrådet.</p>

Andre (Offentlig)	Svar
NSD - Norsk senter for forskningsdata AS	NSD mener at målene i policyen er gode. Det er imidlertid viktig å følge opp målene og kravene med konkrete verktøy og virkemidler, herunder økonomiske insentiver og kontraktsvilkår. For å sikre at forskerne får nye ferdigheter, kompetanse og verktøy, må man bygge infrastruktur, inkludert opplæring og digitaliserte tjenester som ivaretar personvern og sørger for mindre dobbeltregistrering og opplevelse av byråkrati.

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	Jeg synes teksten om utfordringene blir alt for smal. Her hadde jeg villet liste opp ulike utfordringer, på et litt mer overordnet plan enn hva som nå er gjort i avsnittet nedenfor. For eksempel: Den globale forskningsinnsatsen og forskningsproduksjonen øker raskt. Stadig flere deltar i forskning og høyere utdanning, og det produseres stadig mer kunnskap, data og vitenskaplige publikasjoner. Men samtidig øker også ulikheten i forskningen. Ulikheter i tilgang på forskningsmidler og forskningsinfrastruktur, ulikheter i tilgang på data og forskningspublikasjoner, ulikheter i tilgang på publiseringskanaler for egne bidrag til forskningen. Åpenhet i alle ledd i forskningsprosessen er en viktig forutsetning for å løse disse utfordringene. Åpenhet om forskningsfinansiering og stillinger åpen tilgang på data, metoder, infrastruktur og vitenskaplige artikler, åpen adgang til å bidra til forskning gjennom publisering av egne data og forskningsartikler. Som nevnt ovenfor mener jeg dette bør utvides til også å gjelde åpenhet rundt finansiering av forskning (tulysninger, prinsipper for søknadsbehandling, etc). Her har Forskningsrådet en force relativt til de mer lukkede prosessene (direkte oppdrag, sugar daddy science) og jeg tror også resultatene blir bedre!

Privatperson (Offentlig)	Svar
Erik Thorstensen	Mitt problem med teksten over er at den åpner opp for gratispassasjerer som bare høster data og ikke bidrar. Jeg er bekymret for hva slags tilbakeslag åpen forskning kan få hvis det ikke er en kontraktuell gjensidighet i bruk av data/funn. Det synes meg åpenbart at store aktører med stor analysekapasitet vil ha en enorm fordel når det kommer til å analysere data og komme med produkter - uten at det kommer noen som helst til gode - med mindre det foreligger noe mer enn "omforente prinsipper". Jeg lurer veldig på hva slags kontrollmekanisme NFR ser for seg at skal overse slik gjensidighet. Altså: NFR setter opp en kontrollmekanisme for rettfærdig bruk av forskningsdata som hindrer de store fra å spise de små.

Koenraad De Smedt

Et velfungerende forskningssystem ...

- sikrer langtidslagring, kurering og forvaltning av forskningsresultater

18 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

3. Spørsmål: Synes du målet gir tydelige retninger for arbeidet?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Østfold	Hverken eller
Universitetet i Agder	Hverken eller
Universitetet i Bergen	Hverken eller
NTNU	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Helt enig
VID	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Helt enig
Nofima	Helt enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NORCE Norwegian Research Centre	Delvis enig
NOFIMA	Helt enig
Nofima	Helt enig
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Delvis enig

Forvaltning (Offentlig)	Svar
-------------------------	------

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Delvis enig
Artsdatabanken	Helt enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
--------------------------	------

Akademiet for yngre forskere	Delvis enig
Rådet for innvandrersorganisasjoner i Oslo	Helt enig
Universitets- og høgskolerådet	Helt enig

Organisasjon (Privat)	Svar
-----------------------	------

Forskerforbundet	Delvis uenig
Stiftelsen Dam	Hverken eller
NFR	Delvis enig
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Helt enig

Andre (Offentlig)	Svar
-------------------	------

Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Delvis uenig
NSD - Norsk senter for forskningsdata AS	Helt enig

Privatperson (Privat)	Svar
-----------------------	------

Vigdis Vandvik	Delvis uenig
Haakon Thue Lie	Helt enig

Privatperson (Offentlig)	Svar
--------------------------	------

Erik Thorstensen
Koenraad De Smedt

Delvis uenig
Delvis enig

Sju andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

3. Spørsmål: Hvis ikke, har du konkrete forslag til endringer?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	<p>For det første er målet ikke direkte tilknyttet åpen forskning. For det andre det gir ikke spesifikke retningslinjer, for eksempel hvem bestemmer og beslutningsprosess i forhold til ønsket retninger.</p> <p>For det tredje er det ikke beskrevet hva det menes med "tradisjonelle perspektiver" og hva motsetning er.</p>
Høgskolen i Østfold	<p>Som for Mål 1, men forslagene om nye utlysninger for åpen innovasjon og utforming av standardavtaler for samarbeidsprosjekter støttes som gode tiltak for å lykkes.</p>
NTNU	<p>Igjen er det lett å slutte seg til et overordnet mål om bærekraftig samfunnsutvikling, men vanskelig å se at målet gir tydelige retninger for arbeidet med åpen vitenskap. Dette målet bør gjelde for alt vi foretar oss -- åpen vitenskap inkludert.</p>
UiT Norges arktiske universitet	<p>Målsettingen om bærekraftig samfunnsutvikling er lite konkret beskrevet og dermed ikke så lett å kommentere. Kompleksiteten og uforutsigbarheten som kjennetegner store samfunnsutfordringer krever at forsknings- og innovasjonsprosessene åpnes opp på nye måter slik at de kan være åpent tilgjengelige og at innovasjon kan skje globalt på en mer effektiv og raskere måte. Åpen forskning støtter FNs bærekraftsmål på mange måter og målet om bærekraftig samfunnsutvikling kunne framstått tydeligere for eksempel ved å knytte bærekraftmålene sammen med mål og muligheter for økt internasjonal utvikling av og tilgang til digitale plattformer og ressurser, økte funn og anvendelse av forskningsresultater, økt innovasjonspotensial, utveksling av kunnskap og ideer om god/beste praksis for bærekraftig utvikling, muligheter for det internasjonale samfunn å løse komplekse problemer raskere osv. Ett av UiTs fagmiljøer har gitt innspill om å supplere beskrivelsen av store samfunnsutfordringer med framvekst av økende ekstremisme (både høyre og venstre), som har kjønn/kvinnehat som fellesnevner. Denne utviklingen er relativt ny og det er stort behov for utvikling av kunnskap om både ekstremisme, ekstremister og hvilke effekter og samfunnsutfordringer som kan følge.</p>
Universitetet i Agder	<p>Hvordan åpen forskning skal bidra til bærekraftig samfunnsutvikling fremstår ikke veldig tydelig. Vi vil oppfordre NFR til å tydeliggjøre hvilke virkemidler innen åpen forskning som konkret skal bidra til mer bærekraftig samfunnsutvikling. Særlig vil vi oppfordre NFR til å vurdere hvordan åpen forskning kan stimulere til tverrfaglig forskning, som en nøkkel for å løse samfunnsutfordringene.</p>

Universitetet i Bergen	<p>Dette punktet angår ikke spesifikt åpen forskning. Det kan også være en utfordring at enkelte vil kunne oppfatte dette som støtte til et bestemt kortsiktig politisk program, slik at mål 3 (styrke tilliten til forskning) blir svekket. Det er vesentlig at forskingsrådet også bidrar til forskningens langsiktighet. Enkelte fagmiljøer uttrykker bekymring for at forskingsrådet på denne måten skal virke bestemmende på den faglige innretningen til vitenskapelig arbeid og dermed svekke forskningens autonomi. Gjennom sine strategiske valg og prioriteringer, setter universitetene på eget initiativ bærekraft høyt på dagsorden.</p> <p>Avsnitt tre uttrykker et generelt mål om tettere integrasjon mellom forskning og innovasjon, Vi mener det vil være hensiktsmessig å spesifisere at dette spesielt gjelder utfordringsdrevet forskning. Resultater av grunnforskning er også viktig for innovasjon, men har ikke slike resultat som formål. Ikke all forskning bør integreres med innovasjonsaktiviteter.</p>
Universitetet i Oslo	<p>Åpen forskning er svært viktig, men vi må se farene som ligger i formuleringer i dette notatet jevnt over; et eksempel - setningen «For at forskningen skal kunne bidra til å løse samfunnsutfordringer, må den integreres tettere med innovasjonsaktiviteter i både privat og offentlig sektor.» Hva slags signaler ligger i dette til myndigheter og til autonome institusjoner og forskere med akademisk frihet? Dette er selvfølgelig ikke et korrekt utsagn. Objektorientert programmering - som et eksempel - ble utviklet ved UiO uten integrasjon med offentlig eller privat sektor. Det er en del av grunnmuren for dagens digitaliserte samfunn. Dette har beviselig bidratt til å løse samfunnets utfordringer. Denne teksten må ikke være en brekkstang for å nedprioritere fri grunnleggende nysgjerrighetsdrevet forskning. Teksten må reflektere et kunnskapsgrunnlag langt bedre.</p>

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Det er særlig viktig av institusjoner som ikke tradisjonelt har mottatt forskningsmidler, og som ikke allerede har slike rutiner og retningslinjer, utformer slike. Formuleringen i siste kulepunkt ovenfor bør gjenspeile dette.

Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)	Svar
Det humanistiske fakultet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	Målet er at åpen forskning skal <i>bidra til bærekraftig samfunnsutvikling ved å løse samfunnsutfordringer og ansvarlig verdiskaping både i privat og offentlig sektor</i> . Vår påstand er at forskning bidrar til dette, uavhengig av åpenhetsgrad. Det må derfor komme tydelig fram hvorfor forskningen bidrar mer på disse områdene ved å være åpen.

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NORCE Norwegian Research Centre	"Utfordringen er å stimulere til samfunnsansvarlig forskning og innovasjon gjennom å lede prosesser i ønsket retning, maksimere de positive effektene og begrense de negative. For å få til nye løsninger må et bredt spekter av aktører fra forskning, næringsliv, offentlig sektor, myndigheter og sivilsamfunnet involveres i forsknings- og innovasjonsprosesser." Avsnittet over kan med fordel inneholde noe mer konkrete eksempler.
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Som et uavhengig, internasjonalt institutt for forskning som skal fremme verdensfred, er PRIO bevisst på hvor viktig forskning er for å takle de store samfunnsendringene og nå FNs bærekraftsmål. Samtidig ønsker vi å understreke at en god balanse mellom grunnforskning og oppdragsforskning er viktig. Et tydeligere krav om samfunnsrelevans må ikke lede til en entydig dreining mot en mer politisk styrt oppdragsforskning. Et for stort fokus på oppdragsforskning på bekostning av grunnforskning risikerer å gi forskningsmiljøene lite rom til selv å utvikle innovative forskningsmetoder og -temaer som i seg selv er sentralt for at forskningsmiljøene skal kunne svare godt på de store samfunnsutfordringene.

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Er målet så bredt at det ikke gir en tydelig retning for arbeidet? Det vil kreve en god del konkretisering for å få det til, f.eks. at «forskning skal integreres tettere med innovasjonsaktiviteter i både privat og offentlig sektor».

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Akademiet for yngre forskere	YF er generelt enige i problemstillingene som løftes her. Vi vil påpeke at fokuset på nye forsknings- og innovasjonsprosesser ikke bør gå på bekostning av nysgjerrighetsdrevet grunnforskning. Det er heller ikke gitt at all forskning er tjent med brukermedvirkning (f.eks. kritisk samfunnsvitenskapelig forskning).
Norad	Ikke all forskning kan eller bør argumentere for sin nytteverdi. Ved å kun vektlegge forskningens samfunnsnytte er det en fare for at grunnforskning og fri forskerinitiert forskning blir nedprioritert.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Målet er tydelig, men Forskerforbundet vil likevel advare mot at forskningen i for stor grad underlegges stadig nye føringer og styring. Som nevnt i vår opprinnelige innspill, preges dokumentet i noen grad av en instrumentell tilnærming med særlig vekt på

	<p>forskningens mer kortsiktige nytteverdi. Vi legger til grunn at åpen forskning for bærekraftig samfunnsutvikling også må omfatte den mer langsiktige og grunnleggende forskningen der innslaget av kunnskapssøking er vel så fremtredende som målet om anvendelse. For å legge til rette for gjennombruddsforskning og utvikling av ny kunnskap må forskere og forskningsmiljø sikres mulighet til å skape sin egen agenda og egne problemstillinger. Vi er enige i at den kompleksiteten og uforutsigbarheten som kjennetegner store samfunnsutfordringer krever at forsknings- og innovasjonsprosesser åpnes på nye måter, og at det er stort behov for å se på tvers av fag, disipliner og sektorer. Vi vil samtidig framheve betydningen av solid grunnforskning, og viser i den forbindelse til målsettingen i Forskningsrådets forskrift § 2 a) og 2 d) om grunnleggende forskning. Disse perspektivene kunne med fordel kommet tydeligere fram i politikkdokumentet for åpen forskning.</p>
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	<p>Forskningsinstituttene samfunnsrolle er sentral i forskning som bidrar til å løse store samfunnsutfordringer og instituttene har lang erfaring i samspill med en bredde av aktører i forskningen. Vi imøteser økt satsing på tverrfaglig forskning, nye metoder for åpen innovasjon og stimulans i utlysninger for økt samarbeid mellom en bredde av aktører. FFA bidrar gjerne i konkretisering av dette, basert på instituttene erfaringsbakgrunn nasjonalt og internasjonalt.</p>
NFR	<p>fdfs</p>
Stiftelsen Dam	<p>I sin policy for åpen forskning tar Forskningsrådet mål av seg om å utarbeide og implementere flere krav og anbefalinger for å fremme åpen forskning. I utarbeidelse og revisjon av disse kravene og anbefalingene bør målsetningen være å legge til rette for forskning som er til det beste for befolkning og samfunn, spesielt med hensyn til stor grad av åpenhet og kvalitet, selv om kravene og anbefalingene medfører endrede arbeidsformer og nye oppgaver for forskere og forskningsinstitusjonene. Forskningsrådet bør i større grad inkludere brukere og pasienter i strategiske prosesser for å tilstrebe at forskningen de finansierer svarer ut faktiske behov for samfunn og befolkning. Vurderinger av befolkningens og samfunnets behov bør ligge til grunn for strategiske satsinger. Forskningsrådet bør vurdere å utvide satsingen på behovsidentifisert forskning, og ulike modeller for dette kan vurderes og prøves ut. Det bør vurderes om, og eventuelt hvordan, Forskningsrådet kan gi insentiver til prosjektsøknader som er basert på solide metoder for identifisering av forskningsbehov som inkluderer brukermedvirkning.</p>

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved	Det bør vurderes i hvor stor grad forskjellige former for involvering av ikke-akademiske aktører i forskningsprosesser (som brukermedvirkning) i realiteten fører til at tradisjonelle perspektiver og handlingsmønstre hos disse aktørene utfordres.

Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo

Forskning på samproduksjon mm. peker mot at eksisterende samarbeidsformer innenfor brukermedvirkning primært bidrar til utvikling av kunnskap som passer inn i brukerpartneres eksisterende beslutningsrammeverk, heller enn å utfordre disse beslutningsrammeverkene. Ved siden av et fokus på samarbeid og involvering bør det anerkjennes at uavhengig, kritisk forskning også spiller en viktig rolle i å produsere kunnskap som utfordrer tradisjonelle perspektiver og handlingsmønstre, og at et økende fokus på forskningssamarbeid med mål om å produsere "nyttig" kunnskap for spesifikke brukerpartnere kan begrense rommet for uavhengig, kritisk forskning. Se mer utfyllende kommentar under "Brukermedvirkning i forskning og innovasjon".

**Privatperson
(Privat)**

Svar

Vigdis Vandvik

Her kunne faglige synteser med fordel vært nevnt. Forskningsomfanget øker voldsomt, forkingen blir stadig mer teknisk og kompleks. Det er ululig for den enkelte å oversikt. Internasjonalt ser vi at faglige synteser og profesjonelle synteseorganisasjoner som som IPCC og IPBES får en stadig viktigere rolle. Det er 'summery for policymakers', ikke den fulle synteserapporten eller hver enkelt artikkel som folk og beslutningstagere flest trenger. Da trenger vi også åpne synteser! Habile synteseorganisasjoner. I Norge har vi Vitenskapskomiteen for Mat og Miljø som gode eksempler.

**Privatperson
(Offentlig)**

Svar

Erik Thorstensen

Jeg savner evidens for at dette veldig idealistiske forskningspolitikkinitiativet skal ha de påståtte effektene. Dette initiativet virker snarere som en form for voodoo. Det er merkelig at NFR ikke tar inn over seg at en rekke såkalte store samfunnsutfordringer snarere er politikutfordringer enn forskningsutfordringer. Ta klimaendringer som et eksempel. På dette området er det temmelig tydelig at det er reduksjon i CO2 (ekvivalenter) som er løsningen. Problemet er at det er billigere politisk å utsette enn å handle. Det i seg selv er interessant å forske på, men heller ikke det som skal til for å løse problemet. Et konkret forslag til endring vil være 1) å forske på om dette initiativet / slike initiativ har hatt de ønskede effektene, og 2) forskningsrådet finansierer i større grad hvordan nye politiske konstellasjoner lokalt, regionalt og globalt kan bidra til å besvare utfordringene, og 3) forskningsrådet oppfordrer til en mer systematisk utforskning av degrowth perspektiver (siden alt nå er vekstbasert).

Koenraad De Smedt

Et åpent forskningssystem skal også være åpent for grunnforskning som gir ny kunnskap uten at man på forhånd vet hva denne kunnskapen kan brukes til.

20 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

4. Spørsmål: Synes du målet gir tydelige retninger for arbeidet?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Universitetet i Agder	Delvis uenig
Universitetet i Bergen	Hverken eller
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Delvis enig
Høgskolen i Østfold	Delvis enig
NTNU	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Nofima	Helt enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NOFIMA	Helt enig
Nofima	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Helt enig

Forvaltning (Offentlig)	Svar
-------------------------	------

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Delvis enig
---	--------------------

Artsdatabanken	Helt enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
---------------------------------	-------------

Rådet for innvandrersorganisasjon er i Oslo	Helt uenig
---	-------------------

Akademiet for yngre forskere	Delvis enig
------------------------------	--------------------

Universitets- og høgskolerådet	Helt enig
--------------------------------	------------------

Organisasjon (Privat)	Svar
------------------------------	-------------

NFR	Hverken eller
-----	----------------------

Forskerforbundet	Delvis enig
------------------	--------------------

Stiftelsen Dam	Delvis enig
----------------	--------------------

Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Helt enig
---	------------------

Andre (Offentlig)	Svar
--------------------------	-------------

Forskningsprosjektet Communicative	Delvis uenig
------------------------------------	---------------------

Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	
---	--

NSD - Norsk senter for forskningsdata AS	Helt enig
--	------------------

Privatperson (Privat)	Svar
------------------------------	-------------

Vigdis Vandvik	Delvis uenig
----------------	---------------------

Haakon Thue Lie	Helt enig
-----------------	------------------

Privatperson (Offentlig)	Svar
---------------------------------	-------------

Ni andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

4. Spørsmål: Hvis ikke, har du konkrete forslag til endringer?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet Høgskolen i Østfold	Det identifiserer og beskriver utfordringer og problematikker og derfor gir en retning men det gir ikke retningslinjer
NTNU	Brukermedvirkning og folkeforskning er interessante tiltak for å styrke tilliten til forskning, men fordrer at forskningens integritet ivaretas av forskerne involvert. Kommunikasjon, tilgjengeliggjøring og synliggjøring av forskning på en god måte anses som retningen som vil føre til best måloppnåelse på generell basis. Dette målet er klart retningsgivende og en viktig begrunnelse for større åpenhet i forskningen. Det er imidlertid essensielt at medvirkning og forskningsetikk problematiseres.
UiT Norges arktiske universitet	UiT støtter målet og målbeskrivelsen, men synes det kunne vært skrevet ut enda mer om betydningen av åpen tilgang til forskningsresultater og –prosesser uten at nødvendigvis samfunnsaktører medvirker i forskningsprosessene. Fokus på å gjøre faktagrunnlag enkelt tilgjengelig og ikke minst sporbart er noe som kan være med på å styrke tilliten til forskning generelt og være motvirkende til tendenser av «falske nyheter». Sporbarhet og synliggjøring av hvordan man kommer fram til forskningsresultatene er i tillegg viktig for å sikre tillit til forskning i en verden der data vil deles og tilgjengeliggjøres mye raskere enn i dag. Også reproduserbarhet øker hvis data og kildekoder deles åpent, noe som understøtter kvalitetssikring og tilliten til forskning. Tilgjengeliggjøring av forskningsresultater, også de resultater man kanskje ikke ønsket, er en ytterligere side ved dette, er viktig og må tillates. UiT ser særlig at Forskningsrådet har en rolle ved inngang og utgang av forskningsprosjekter, der det kan stilles krav til innretning og resultater.
Universitetet i Agder	UiA stiller spørsmål ved det tredje hovedmålet, som er å styrke tilliten til forskning. Dette skal bl.a. skje gjennom at forskningen åpner opp for at ulike samfunnsaktører får mulighet til å medvirke i forskning- og innovasjonsprosesser, herunder gjennom såkalt folkeforskning. Til sammenligning ble det i den første innspillsrunden lagt vekt på, fra Forskningsrådets side, at det primære målet med økt brukermedvirkning er å øke forskningens relevans for brukere av forskning. Selv om det å styrke tilliten til forskning er et viktig delmål, er UiA usikker på om det er et godt og dekkende hovedmål for økt brukermedvirkning i forskning, folkeforskning og kommunikasjon og synliggjøring av forskning. Målet om relevans, som ble fremhevet i den første innspillsrunden, kan også synes noe smalt. Etter UiAs vurdering bør det tredje hovedmålet være mer dekkende for de ulike målene man ønsker å oppnå gjennom økt brukermedvirkning, folkeforskning, og forskningskommunikasjon.

<p>Universitetet i Bergen</p>	<p>Vi tilrår derfor at det tredje hovedmålet endres fra «styrke tilliten til forskning» til «styrke forskningens gjennomslagskraft».</p> <p>Policyen gir en tydelig retning i ved at den peker på åpenhet og medvirkning som virkemidler.</p> <p>Samtidig peker dokumentet selv på utfordringer knyttet til denne tilnærmingen. Det er svært usikkert om åpenhet knyttet til forskningsprosesser, forskningsresultater og involvering i forskning automatisk vil medføre større tillit og mindre misbruk av forskning. Selv om åpenhet kan være viktig, er høy kvalitet, autonom forskning og et reflektert forhold til hvordan kunnskap er relevant for samfunnet, de viktigste forutsetningene for tillit. Enkelte fagmiljø peker på at tilliten til forskning er generelt stor i befolkningen, men at kompetansen til å vurdere forskning er varierende. Det er derfor tatt til orde for å vektlegge tiltak for å dyrke fram en sterkere kultur for kritisk tenkning.</p> <p>UiB mener at tiltakspunktene er for snevre med tanke på å nå målet. Det er vesentlig at forskningen er av høy kvalitet, og at den er uten politiske føringer. Det er også vesentlig i fremtiden, å skille mellom formidling av forskning og forskningslitteratur. Det å styrke tilliten til at den frie forskningen er viktig, og det bør innføres tiltak som sikrer det.</p>
<p>Universitetet i Oslo</p>	<p>Forskning og innovasjon handler selvfølgelig om å utvikle kunnskap som bidrar til å løse utfordringer i samfunnet hvor åpenhet og involvering stadig blir viktigere.</p> <p>Universitetet i Oslo kan likevel ikke godta setninger som «Siden forskning og innovasjon i sterkere grad handler om å utvikle kunnskap som bidrar til å løse utfordringer i samfunnet, blir åpenhet og involvering stadig viktigere» som en premiss. Vi mener fri grunnleggende forskning står helt sentralt for å sikre deskriptive nye tanker, ideer og løsninger.</p> <p>Vi må ivareta grunnforskning som ikke direkte løser konkrete utfordringer, men bidrar til ny kunnskap som i fremtiden kan brukes til å skal løse utfordringer vi ikke kjenner til ennå også skal være åpen tilgjengelig.</p> <p>Historie, kultur, filosofi må ha en annen og viktigere beveggrunn enn å løse samfunnsutfordringer. Det er snakk om hva vi er som nasjon. Hva vi er som mennesker. Vi kan ikke glemme en helhet når vi lager en politikk for åpen forskning. Det vil kunne underminere vår egen plattform for et godt liv for oss som mennesker.</p> <p>Skjæringsfeltet mellom åpne data og personvern vil representere en vesentlig utfordring i de fleste fagfelt, og det er ikke rett fram hvordan disse skal løses. Vi oppfordrer Forskningsrådet til å tydeliggjøre denne problemstillingen ytterligere i det endelige notatet. Samtidig er reproduserbarhet av dataene i mange fagdisipliner (psykologi, medisin mfl.) urovekkende svakt, noe som kan bidra til å redusere tilliten til forskning generelt i samfunnet. Økt fokus på tiltak som øker robustheten og reproduserbarheten av forskningsfunn kan gjerne nevnes eksplisitt i dette avsnittet.</p>
<p>VID</p>	<p>Bruke desinformasjon i tillegg til "falske", jf EU prosjekt om medier som bruker desinformation.</p>

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Mål 3.3 omhandler viktige hensyn. Det er imidlertid tydelig at vi mangler forskningsbasert kunnskap om verdien av og utfordringer ved involvering av aktører fra næringsliv, offentlig sektor og andre relevante samfunnsaktører i forskning (brukermedvirkning og folkeforskning inkludert). Vi foreslår at NFR utlyser øremerkede midler til følgeforskning for prosjekter der nye samarbeidskonstellasjoner og ulike former for brukermedvirkning utgjør et sentralt element.

Fakultet / Institutt / Senter ved universitet eller høgskole (Offentlig)	Svar
Det humanistiske fakultet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Åpenhet kan også svekke tillit, særlig hos forskningssubjekter. • Inkludering og medvirkning, som kan innebære svært forskjellige forskningsprosesser, avhenger ikke av åpen forskning slik det defineres.

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Ved å få frem bedre forskningens rolle og funksjon i samfunnet, blir nytteverdien av forskning fremhevet og tillit bygges. Dette gjelder ikke bare mht. falske nyheter eller brukermedvirkning, men også et demokratiperspektiv. Dette er underkommunisert i ingressen til teksten.

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Dette er svært viktig i dagens samfunn, hvor det både finnes eksempler på at kunnskap fornektes, og eksempler på falske nyheter. Forskingen må være uavhengig for å opprettholde troverdighet og for å bidra til kunnskapsutvikling for hele samfunnet. Samtidig kan samfunnet ha behov for å ønske mer forskning innen konkrete områder, tematisk forskning, uten at det kommer i strid med målet.

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Akademiet for yngre forskere	AYF støtter forslaget, men ser at det gjerne kunne vært presisert nærmere. Vi deler Forskningsrådets tilnærming til å problematisere forskerens plassering i et komplekst landskap mellom sitt eget forskningsmiljø og ulike samfunnsaktører. Det er særlig viktig å sørge for at yngre forskere ikke kommer under press fra ulike aktører, slik at interesseorganisasjoner eller

	politiske grupperinger ikke truer forskningens integritet eller uavhengighet.
Rådet for innvandrersorganisasjon er i Oslo	Tatt i betraktning at norske innvandrere og etterkommere er underrepresentert som forskere i flere fag, blir brukermedvirkning og god dialog desto viktigere for å berike forskningen med de perspektiver som mangler.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	<p><i>Forslag til endring:</i> En slik åpenhet utfordrer forskerrollen og evnen til å involvere på en måte som gjør det interessant for andre aktører å delta i forskningsprosessene og samtidig ivaretar akademisk frihet, forskningsetikk og personvern.</p> <p><i>Forslag til ny siste setning:</i> Mer åpenhet gir nødvendigvis økt tilgang til forskning, og med det økt risiko for misbruk av forskning. Det er behov for langt større bevissthet om hvordan forskningsresultater omtales og benyttes. Det er avgjørende for tilliten. Et slik ansvaret hviler ikke på forskerne alene, men må ivaretas av en samlet kunnskapssektor. Vi viser her også til vårt opprinnelige innspill 1. februar.</p>
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	FFA er opptatt av målet om å styrke tilliten til forskning, som er helt sentralt for at forskningen skal kunne ta sitt samfunnsoppdrag og i samspill med ulike aktører utvikle kunnskap som bidrar til å løse de store samfunnsutfordringene. I det videre arbeidet bør åpne forskningsdata og involvering i forskningen fra alle relevante aktørgrupper diskuteres med hensyn til forskningens integritet og uavhengighet.
NFR	fdsfds
Stiftelsen Dam	<p>Powered by Froala Editor</p> <p>Tiltak som fremmer åpenhet og etterprøvbarehet, slik som forhåndsregistrering, åpen publisering av alle resultater og deling av data, vil være essensielt for å styrke befolkningens og beslutningstakernes tillit til forskning. Krav og anbefalinger for å fremme åpenhet og transparens i forskningen rettet mot forskere og forskningsinstitusjonene står her sentralt.</p> <p>Stiftelsen Dam mener at det også er nødvendig at aktørene som beslutter hva det skal forskes på og hvilke prosjekter og miljøer som skal tildeles forskningsmidler tilstreber å ha stor grad av åpenhet om sine egne arbeidsprosesser og evalueringer av disse. Dette omfatter strategiske prosesser og beslutninger, samt søknads- og vurderingsprosessene.</p> <p>Forskningsrådet bør dele informasjon om egen kjernevirksomhet, og de har også en posisjon som gjør at de med fordel kan gi anbefalinger for hvordan andre finansiører av forskning kan fremme åpenhet i forskning, med mål om at all forskning i Norge (ikke bare den som er finansiert av Forskningsrådet) er transparent, tilgjengelig og åpen. Vi tror dette vil øke tilliten til Forskningsrådets virksomhet både i forskningsmiljøene og i befolkningen generelt, og det gi Forskningsrådet et godt grunnlag</p>

for evaluering og forbedring av egne prosesser. Videre tror og håper vi at det kan inspirere andre finansiører og aktører til å være transparente, åpne og kunnskapsbaserte i sitt arbeid.

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Det bør anerkjennes at det ikke kun er "interesseorganisasjoner eller politiske grupperinger med tydelige agendaer" som potensielt kan sette problematiske premisser for forskningen. Spesielt på politisk betente forskningsfelt, som klimaforskning, kan også aktører uten en uttalt politisk agenda - f. eks. næringslivsaktører - ha interesser som står i konflikt med hverandre, eller med andre samfunnsgrupper som ikke er involvert i forskningsprosessen. Dette kan risikere å true forskningens uavhengighet og integritet, og dermed motvirke målsetningen om at tillit til forskning skal styrkes gjennom involvering av forskningseksterne partnere. I tillegg bør det anerkjennes at maktrelasjoner i samarbeid mellom forskere og forskningseksterne aktører ikke nødvendigvis alltid heller i den retning at forskere opptre som den mektige aktøren, spesielt når tilfanget av brukerpartnere utvides. I situasjoner hvor forskere samarbeider med aktører som har mer makt og ressurser enn forskningsmiljøene selv, vil det være viktig at forskere ikke alene sees som forvaltere av forskningsetikken, da disse etiske retningslinjene til nå i stor grad har vært fokusert på å begrense at forskning utnytter eller har skadeeffekter for sårbare samarbeidspartnere. Det bør legges like høyt fokus på at forskningseksterne partnere opptre med god "partneretikk", og Forskningsrådet bør vurdere sin rolle som en balanserende aktør i slike samarbeidsrelasjoner. Se mer utfyllende kommentar under "Brukermedvirkning i forskning og innovasjon".

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	Denne delen er svak. Jeg ser ingen analyse bak resepten (som synes å være mer tverrfaglighet, involvere eksterne aktører, og mer direkte anvendbar forskning). Vi har alltid drevet med et vekselbruk mellom god grunnforskning og god anvendt forskning, i samspill med samfunnet. Jeg ser ikke at denne modellen er mindre aktuell i dag. Og jeg ser ikke helt at 'tillit' til forskning er nok. Vi vil vel at folk skal ha større tillit til forskning, men enda viktigere er større forståelse for hva forskning er og hvordan det foregår. Og hva det er i samfunnet: et felles kunnskapsgrunnlag bak samfunnets beslutninger! Jeg synes at dette, å styrke forskningens rolle som leverandør av et felles kunnskapsgrunnlag til støtte og underlag for samfunnets beslutninger, kunne vært et eget mål. Da burde faglige synteser vært et tiltak. Og å investere i replikasjonsstudier! Og kommunikasjon rundt faglige synteser og utvikling av kunnskapsgrunnlag over tid.

22 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Kunnskap og kompetanse om åpen forskning

3. Spørsmål: Vil disse tiltakene bidra til nødvendig opplæring og kompetanseutvikling innenfor åpen forskning?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Innlandet	Delvis enig
Høgskolen i Østfold	Delvis enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Bergen	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
NTNU	Helt enig
Universitetet i Agder	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	Delvis enig
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Helt enig
Nofima	Helt enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NOFIMA	Delvis enig
NOFIMA	Delvis enig

NILU - Norsk institutt for luftforskning	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
---------------------------------	-------------

Helse Midt-Norge RHF	Delvis enig
----------------------	--------------------

Forvaltning (Offentlig)	Svar
--------------------------------	-------------

Artsdatabanken	Delvis enig
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Delvis enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Delvis enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
---------------------------------	-------------

Universitets- og høskolerådet	Delvis enig
-------------------------------	--------------------

Organisasjon (Privat)	Svar
------------------------------	-------------

Forskerforbundet	Delvis enig
Stiftelsen Dam	Delvis enig
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Helt enig

Andre (Offentlig)	Svar
--------------------------	-------------

Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Delvis enig
NSD - Norsk senter for forskningsdata AS	Helt enig

Privatperson (Privat)	Svar
Haakon Thue Lie	Delvis enig
Vigdis Vandvik	Delvis enig

To andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

3. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet Høgskolen i Østfold	Verktøy og programmer skal være helst universelle for å unngå at enkelte institusjoner lager "sitt eget system". Og så er det viktig med både utvikling og vedlikehold. Tiltakene vil helt klart bidra til opplæring og kompetanseutveksling innenfor åpen forskning, men om de sørger for all nødvendig opplæring er heller tvilsomt. Opplæring er et institusjonelt ansvar, så disse opplæringstilbudene som forskerskole o.l. må tilbys i tilstrekkelig monn slik at alle institusjoner med behov for kompetanseheving får muligheten til å delta. Dette er antakelig spesielt viktig for de mindre aktørene i sektoren med ditto størrelse på forskningsstøtteapparatet.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Kompetanseutvikling innen åpen forskning er nødvendig for både studenter og ansatte (ph.d.-kandidater, vitenskapelig- og teknisk/administrativt ansatte). NMBU støtter opplæring via forskerskoler og at institusjonene har det viktigste oppdraget knyttet til kompetanseutvikling. Det er en helt nødvendig forutsetning av institusjonene får ansvar og midler til å gi kunnskap og kompetanse (nye utdanningsprogrammer, emner, ressurser i forskningsgruppene) om åpen forskning.
NTNU	Det er også vesentlig at mottakere/brukere av forskning har kunnskap om og kompetanse om åpen vitenskap, blant annet for å forebygge konflikter om publisering av resultater og data.
UiT Norges arktiske universitet	Fra UiTs side vil vi understreke at kompetanseutvikling primært er et ansvar som ligger hos institusjonene og dels andre nasjonale organer. Det kunne derfor vært mer presist å knytte Forskningsrådets tiltak for kompetanseutvikling tett opp mot konkrete virkemidler som tenkes anvendt, slik som forskerskoler. Videre framstår det noe uklart her hva Forskningsrådet planlegger å gjøre gjennom sine "bidrag til". Hvordan skal Forskningsrådet bidra til at det tilbys opplæring innenfor åpen forskning? Hvordan skal det stimuleres til opplæringstiltak for datarøktene og annen viktig kompetanse? UiT mener ett konkret og viktig tiltak vil være at Forskningsrådet stiller krav om at prosjektsøker har erfaring/kompetanse på åpen forskning gjennom tidligere prosjekter eller gjennomført opplæring (vi viser her til uttalelsen fra de norske rektorene på Position Paper on Open Science – Recommendations for FP9, om skills in Open Science for principal investigator/project leaders https://khrono.no/files/2018/09/05/Position_Paper_from_the_Norwegian_Universities_web.pdf). Forskningsrådet kan også stille krav om at prosjektsøker må bekrefte at de har tilgang til nødvendig kompetanse innenfor åpen forskning ved for eksempel sin institusjon. Og Forskningsrådet kan bidra til å legge til rette for å bruke åpne ressurser – verktøy og plattformer, i kompetansebygging innenfor åpen forskning.

	<p>Ett fagmiljø ved UiT foreslår som konkret tiltak at Forskningsrådet i alle tildelinger kan gi et påslag av midler til å dekke inn kostnader for datarøktene, og dette må som et minimum betraktes som legitime kostnader ved gjennomføring av prosjekter.</p>
<p>Universitetet i Bergen</p>	<p>Mange aktører er interessenter i dette feltet. Institusjonene har et eget ansvar, mens ekspertisen er spredt på forskningsinfrastrukturer, bibliotekfaglige miljø, NSD og andre. Her vil forskningsrådet kunne ha en viktig, koordinerende rolle. For forskningsetiske problemstillinger er de forskningsetiske komiteer sentrale, slik at også første kulepunkt burde utføres i samarbeid med andre relevante aktører. UiB er enig i at det er nødvendig med opplæring og kompetanseutvikling innenfor åpen forskning, men savner bedre beskrivelse av konkrete tiltak. For eksempel bør det presiseres hva som menes med «andre relevante aktører» og hvilken rolle disse skal ha, i setningen «<i>I samarbeid med andre relevante aktører, vil Forskningsrådet bidra til:</i>»</p>
<p>Universitetet i Oslo</p>	<p>Dere skriver: Opplæring er et institusjonelt ansvar, men det er behov for at opplæring og støttetjenester følger nasjonale og internasjonale retningslinjer og kriterier. Dette kobler til institusjonell autonomi tydelig. Forskningsrådets rolleforeståelse er her uklar. Forskningsinstitusjonene må i alle sammenhenger følge nasjonale og internasjonale lover og regler etc. Det er vi satt opp for å gjøre. Det er ikke Forskningsrådets ansvar å drive med opplæring verken av våre institusjoner eller forskere. Forskningsrådet må på eget initiativ finne den riktige måten å prioritere ressurser i denne retningen, men rolleforståelsen må være tydelig. Oppfølging er institusjonelt ansvar. I dette ligger det at</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle med akademisk bakgrunn skal få være med på kultur- og kompetanseheving innen for åpen forskning. Spesielt vil vi selv sørge for at denne form for opplæring allerede begynner i grunnutdanningen ved institusjonene. • Det er fint at Forskningsrådet trekker spesielt fram datarøkt/data stewards, men det er andre arbeidstakere som kan få endret arbeidsoppgaver som for eksempel bibliotekarer, it-medarbeidere og annen støtte ved institusjonene. <p>For at vi skal få til reell implementering av åpen vitenskap skal vi både stimulere «bottom-up»-tilnærminger ved å drive kompetansebygging av for eksempel stipendater, og samtidig sikre «top-down»-tilnærminger ved tiltak overfor ledere, gruppeledere og meritterte forskere. Dette arbeidet skal intensiveres ved UiO.</p>
<p>Universitetet i Sørøst-Norge</p>	<p>USN er positive til at Forskningsrådet skal sørge for kompetanseutvikling innenfor åpen forskning og forskningsetiske problemstillinger. En god politikk bør veilede i hvordan kravene om åpen forskning skal avveies mot krav om personvern, sikkerhet og konkurransemessige forhold som setter begrensninger for tilgjengeliggjøring. USN ønsker tydelige, nasjonale veiledere for åpen forskning i de ulike fasene av et prosjekt, inkludert vurderinger av etiske,</p>

juridiske og økonomiske forhold. Veilederne kan knyttes til temaer som:

- Hvilke typer utgifter knyttet til åpen forskning vil Forskningsrådet dekke i ulike prosjektbevilgninger
- Praktisk bruk av ulike metoder og verktøy for åpen forskning, herunder åpen kildekode, programvare og ulike digitale delingsplattformer
- Tilrettelegging av data for åpen publisering i henhold til GDPR og IPR
- Opplæring og veiledere for datarøktene
- Tilgang på gode og åpne publiseringkanaler som oppfyller kravene i Plan S
- Valg av (Creative commons) lisenser
- Formidling av forskningsresultater og dokumentasjon av samfunnseffekter

Nasjonale veiledere bør utvikles i tett samarbeid med fagmiljøene og Universitets- og høgskolerådet, og bør være i tråd med tilsvarende veiledere fra EU.

VID Supplere begrepet datarøktene med datakuratorer?

Høgskole (Privat)

Svar

Handelshøyskolen BI

Det er positivt at dette forslaget inneholder en klarere rollefordeling mellom Forskningsrådet og institusjonene. Den praktiske og etiske kompetansen som kreves for å gjøre forskningen mer åpen, krever nye funksjoner i forskningsstøtte ved institusjonene. Dette bør reflekteres i institusjonenes finansiering.

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn

MF vil minne om at disse ordningene må komme også mindre og private UH-institusjoner, og forskningsinstitutter til gode.

Forskningsinstitutt (Offentlig)

Svar

Folkehelseinstituttet

Det er viktig med god opplæring av forskere og andre yrkesgrupper som er involvert i forskningsprosessen. For å lykkes med åpen vitenskap er det imidlertid helt avgjørende med en robust infrastruktur som fremmer og muliggjør praktisering av åpen vitenskap både på institusjonsnivå og nasjonalt. Videre er det behov for et tydelig reglement og retningslinjer for praktisering av åpen vitenskap generelt og deling av data spesielt. Det vil dessuten være betydelige finansieringsbehov for gjennomføring av policyen. Det er viktig at dette tas i betraktning.

Forskningsinstitutt (Privat)

Svar

NILU - Norsk institutt for luftforskning

Her må Forskningsrådet ta ansvaret for å gjennomføre tiltakene og for å sikre nødvendige økonomiske rammer.

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Enig i at det er behov for opplæring og kompetanse innen åpen forskning også fra forskningsrådet. Men det vil samtidig kreve betydelig innsats innad i institusjonene.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Artsdatabanken	<ul style="list-style-type: none"> Tiltak: Kunnskap og kompetanse om åpen forskning er et langsiktig arbeid. Det er store holdningsendringer på gang, men det er viktig at den opplæringen som tilbys fra Forskningsrådet i samarbeid med relevante aktører er mangfoldig. Vi foreslår at opplæringstiltak konkretiseres i tiltakene. Dette kan være tradisjonell kursing av forskere og datarøktene, tilrettelegging av e-læringskurs, manualer og webinar.
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	<p>Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (Unit) takker for anledningen til å gi innspill i denne runden på Forskningsrådets policy for åpen forskning. Vi er av den oppfatning at vi har hatt løpende deltagelse i arbeidet og har av denne grunn begrenset med innspill i denne andre innspillsrunden. Et unntak er som vist nedenfor. Denne kommentaren er forøvrig av relativt generell art og gjelder alle de steder nevnte utsagn er benyttet.</p> <p>Gjennom policydokumentet benyttes utsagnet "I samarbeid med andre relevante aktører" mange steder. Dette er en god ide. Unit, er imidlertid av den oppfatning at det kan virke lite forpliktende når en ikke nevner hvem som er relevante aktører. Vi kan ikke se at det noe sted i Policydokumentet er nevnt for eksempel Unit som en svært relevant samarbeidsaktør på flere av områdene. Vårt forslag er at det innarbeides et avsnitt tidlig i dokumentet om relevante samarbeidsaktører og nevner de viktigste av disse. Dette vil etter vårt syn bidra til en klarere og mer synlig policy ift hvem som er relevante samarbeidsaktører på området åpen forskning.</p>

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Universitets- og høgskolerådet	<p>Det er institusjonenes oppgave å bygge opp kunnskap og kompetanse om åpen forskning i fagmiljøene. Punktet om "Forskningsrådet skal" bør justeres til</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Bidra til utvikling av kompetanse innenfor åpen forskning....</i>

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Overgang til åpen forskning innebærer endring av forskerrollen, og berører forskernes arbeidsvilkår og karriereutvikling. Forskerforbundet er glad for at Forskningsrådet vil bidra til nødvendig kompetanseutvikling, og gjennom det ta sin del av ansvaret for at forskere har best mulige forutsetninger til å bidra i en ønsket utvikling. Det er vesentlig at kompetansehevingen i tillegg til forskningsetiske problemstillinger, forskningsintegritet og ansvarlighet, belyser forskernes rettigheter.
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Opplæringstiltak er viktig og må rettes mot alle typer forskningsaktører. Forskningsrådets ansvar bør inkludere å finansiere slike opplæringstiltak.
Stiftelsen Dam	Det er positivt at forskningsrådet skal bidra til å øke kompetansen innen åpen forskning og forskningsetiske problemstillinger. Forskningsrådet kan, og bør, i tillegg oppfordre utdanningsinstitusjonene til å inkludere og vektlegge slik opplæring i deres ph.d.-programmer og kursing av vitenskapelig og forskningsadministrativt ansatte.

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Det vil også være viktig at Forskningsrådets bruk av virkemidler for å fremme forskjellige deler av åpen forskning-strategien til enhver tid baserer seg på den nyeste forskningen innenfor dette feltet. Da åpen forskning og konsepter som RRI, brukermedvirkning, citizen science mm. er relativt nye felt foregår det internasjonalt store mengder forskning på effektene av disse strategiene på forskningssystemer i forskjellige land, så vel som på EU-nivå. I de siste årene har det blitt fremhevet flere problemstillinger rundt spesielt den økende bruken i forskningspolitikk og forskningsforvaltning av konsepter som samproduksjon, RRI, citizen science, brukermedvirkning mm. som bør tas til etterretning i Forskningsrådets løpende arbeid på åpen forskning-feltet.
NSD - Norsk senter for forskningsdata AS	NSDs erfaring er at kunnskaps- og opplæringsbehovet er stort når det gjelder åpen forskning og virkemidler for å oppnå dette. Vi får svært mange forespørsler fra institusjonene, og vi holder i snitt ukentlige kurs og undervisning i personvern og FAIR datahåndtering. Fra et infrastrukturperspektiv er det viktig å styrke kompetansen lokalt for å gjøre samspillet mellom institusjonene og infrastrukturene enda bedre. Nasjonale tjenesteleverandører som NSD kan ikke dekke hele behovet for kompetansebygging. Det er derfor positivt at forskningsrådet vil bidra til å bygge datarøkerkompetanse hos institusjonene. Samtidig understreker vi at NSD gjerne bidrar i opplæringen og utvikling av kurspakker og digitale læringsressurser som kan brukes nasjonalt. NSD har lang erfaring i at bruk av internasjonale metadatastandarder bidrar til god tilgang til data for brukerne, og

til økt gjenbruk av data. NSD har en sentral rolle i DDI (Data Documentation Initiative)-alliansens internasjonale samarbeid om utvikling av felles metadatastandarder. Vi er også involvert i DDI-alliansens arbeid med å lage undervisningsopplegg for å videreutvikle ferdigheter og kompetanse i forskningsdatasektoren. NSD bidrar til DDI-kurs og til å formidle kunnskap om metadata og hva godt dokumenterte data basert på standarder kan tilføre av nytteverdi for forskere.

Privatperson (Privat)	Svar
Haakon Thue Lie	Det bør legges til et punkt under samarbeid med andre aktører, som: * at det tilbys opplæring innen prinsipper for kunnskapsdeling og håndtering av rettigheter og samarbeidsrelasjoner.
Vigdis Vandvik	Merk at 'data sciencesits' finnes allerede! Tenk helseregisterne, klimadata, biodiversitetsdata. Det er åpne prosesser, også rundt disse prosessene, som er det nye.

Ti andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Teste ut åpen forskning og innovasjon i prosjekter

1.1. Spørsmål: Vil disse tiltakene stimulere til mer åpen forskning og innovasjon?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Universitetet i Oslo	Hverken eller
NTNU	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Bergen	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Høgskolen i Østfold	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Helt enig
Universitetet i Agder	Helt enig
VID	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	Delvis enig
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Helt enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Nofima	Helt enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Delvis enig
NOFIMA	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Helt enig

SINTEF **Helt enig**

**Helseforetak
(Offentlig) Svar**

Helse Midt-Norge RHF **Delvis enig**

**Forvaltning
(Offentlig) Svar**

Den nasjonale **Delvis enig**
forskningsetiske

komité for
samfunnsvitenskap og
humaniora (NESH)
Unit - Direktoratet for **Helt enig**
IKT og fellestjenester i
høyere utdanning og
forskning

**Organisasjon
(Offentlig) Svar**

Universitets- og **Helt enig**
høgskolerådet

**Organisasjon
(Privat) Svar**

Forskerforbundet **Helt enig**

Stiftelsen Dam **Helt enig**

Andre (Offentlig) Svar

Forskningsprosjektet **Delvis enig**
Communicative
Circuitry of the Green
Shift (CoGS), ved
Senter for utvikling og
miljø ved Universitetet
i Oslo

**Privatperson
(Privat) Svar**

Vigdis Vandvik **Delvis enig**

Haakon Thue Lie **Helt enig**

Én annen instans som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.1. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Østfold	Vi tror at nye virkemidler for utprøving av dette som utlysninger vil stimulere til mer åpen forskning og innovasjon. Effekten av å synliggjøre gode eksempler vil trolig ha noe mindre påvirkning, men er et godt tiltak.
Norges Handelshøyskole	Dette er et viktig punkt, og kan bidra til å utvikle prinsipper og tiltak knyttet til åpen forskning. Det er viktig å hensyn ta ulikheter mellom fagdisipliner, dette bør også ivaretas i utformingen av utlysninger.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) NTNU	NMBU støtter tiltakene
UiT Norges arktiske universitet	Suksessen avhenger naturligvis av hvilke virkemidler som blir tilgjengelige og at uttesting skjer innenfor fruktbare, kvalitetssikrede forsknings- og innovasjonsprosjekter. UiT støtter avgrensningen under punkt IX: «Åpen innovasjon er innovasjonsprosesser der kunnskapsutvikling og verdiskaping skjer i samspill mellom aktører, som for eksempel andre bedrifter, private og offentlige organisasjoner, forskningsmiljøer og sivilsamfunnet.» Gjennomgående i dokumentet synes vi det flere steder er uklart hva som menes med åpen forskning, innovasjon og åpen innovasjon og anbefaler Forskningsrådet å gjennomgå begrepsbruken slik at dette blir tydeligere.
Universitetet i Bergen	Forskning er svært mangfoldig når det gjelder hvordan data skaffes til veie og hvordan de behandles. Det er for eksempel stor forskjell på data i klinisk medisin og i kvalitative intervjuer i samfunnsfag og humaniora. Høringsnotatet problematiserer i liten grad at det er forskjellig hva åpen forskning skal bety i alle disse forskjellige forskningsvirkelighetene. Det er derfor viktig at uttesting av åpen forskning tar slike forskjeller innover seg. Kjennskap til åpen forskning varierer mye mellom fagmiljøene, og mange er usikre på konsekvensene for egen virksomhet. UiB tror det er viktig å stimulere til læring om og utprøving av prinsippene i åpen forskning, og her vil Forskningsrådet ha en naturlig rolle. Vi vil samtidig oppfordre forskningsrådet til å planlegge en forskningsbasert evaluering av tiltakene en periode fram i tid. Det bør fastsettes allerede før tiltak iverksettes slik at det er mulig å dokumentere forhold på nullpunktet. Åpen innovasjon, som beskrevet i innledningen, dreier seg i stor grad om sam-skaping og å legge til rette for større rom for eksperimentering på tvers av aktører, sektorer og bransjer – uten garantier for utfallet. Incentivmidler/virkemidler bør stimulere til reelle forskningsdrevne innovasjonsprosesser og til etablering av trygge plattformer som stimulerer til eksperimentering (ref. avsnitt 3.2.2). Et eksempel er satsningen i Finland der regjeringen har tatt initiativ til en plattform for samfunnseksperimenter for å teste ut nye modeller og innovasjoner før full implementering.

Universitetet i Oslo	<p>Dette området er beskrevet på en uklar, litt for lite ambisiøs og konkret måte. Her oppfordres Forskningsrådet til å være mye mer konkret.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hva slags utlysninger vil egne seg, nye søknadskategorier, spesifikke programmer etc?. • Er det satt av midler til dette og når ca. ser man for seg å teste ut dette? • Kan tidligfase/frontrunnere forvente å få noen ressurser, nettverk, kompetanseheving el som er til hjelp? <p>Oppfordrer til å teste ut ulike tilnærminger gjennom piloter som deretter evalueres</p>
Universitetet i Sørøst-Norge	<p>USN er et regionalt forankret universitet som i tett samspill med samfunn og næringsliv skal bidra til bærekraftig vekst og utvikling. Gjennom å utnytte de mulighetene som regionen gir, vil USN og regionale partnere kunne utvikle ny kunnskap av høy internasjonal kvalitet og gi viktige bidrag til kompetanseutvikling, offentlige tjenester, samfunnsutvikling og verdiskaping i regionen. Vi er svært positive til at Forskningsrådet utvikler nye virkemidler for at forskningsmiljøer kan teste ut ulike aspekter ved åpen forskning og innovasjon gjennom ulike utlysninger. Det er et stort behov for synliggjøring av gode eksempler på åpen forskning og innovasjon. Her kan Forskningsrådet spille en nøkkelrolle. Det er også viktig at statistikk og ulike monitoreringsløsninger utvikles i tråd med de nye kravene til åpen forskning.</p>

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	<p>Uttesting av nye metoder for åpen forskning og innovasjon i prosjekter er positivt. Dette kan gi mer kunnskap om både mulighetene og utfordringene med å åpne opp forskningsprosessen. BI er derimot skeptisk til en utbredt bruk av øremerking av forskningsmidler til spesifikke testprosjekter.</p>

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	<p>Savner at policyen tar opp behovet for et enklere regelverk knyttet til samarbeide mellom gründerbedrifter og offentlige aktører. Oppstartsbedrifter har sjelden ressurser til å svare på anbudsprosesser, men kan ha stor nytte av å få samarbeid med større aktører på «CVen sin». Offentlig aktører kan ha stor nytte av å samarbeide med små bedrifter, fremfor å leie inn konsulenter fra større selskap. Retningslinjer for hvordan sikt samarbeid kan gjøres på en enkel og transparent måte kan derfor være nyttig.</p>

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning	<p>Det vil være en utfordring hvordan næringslivet forstår innholdet i begrepet "Åpen innovasjon". Dersom næringslivet oppfatter dette</p>

	som konkurransehemmende, vil virkemidlene fungere mot sin hensikt.
NORCE Norwegian Research Centre	Forslag til nye punkt: * arrangere flere forskning og innovasjons arenaer etter mal fra idelab * bruke inkluderende, bredt sammensatte prosesser ala 21 prosessene
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	PRIO stiller seg positivt til en eksperimentell tilnærming til åpen forskning, hvor forskere får anledning til å prøve og feile med innovative metoder og verktøy. Det er velkomment at slike muligheter kan understøttes gjennom NFRs utlysninger. Ett konkret forslag er å utvikle virkemidler for finansiering av utvikling av forskningsrelevant åpen programvare. Dette kunne ta form av kurs og kompetansebygging i «research software engineering» rettet mot forskere (såkalte «software carpentry»-kurs) eller midler til å engasjere utviklere som kan samarbeide med forskere.

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Positivt at Forskningsrådet skal utvikle virkemidler og synliggjøre eksempler. Men disse tiltakene vil ikke være tilstrekkelig alene.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Forskerforbundet er positive til at Forskningsrådet legger opp til en utprøving av ulike aspekter ved åpen forskning og innovasjon. Det vil kunne gi viktige erfaringer og grunnlag for kritisk analyse i den transformasjonen forskningssystemet og forskerne nå står overfor.

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Forskningsrådet bør også teste og foreta løpende evalueringer av sine egne virkemidler for å fremme de forskjellige sidene ved åpen forskning-politikken, som nevnt i andre kommentarer.

14 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Åpen tilgang til publikasjoner

1.2. Spørsmål: Har du kommentarer til den endelige Plan S?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Vi har dessverre ikke fått lest endelige Plan S men det er ikke alle fagfelter som har relevante åpen publiseringskanaler som er av høy internasjonal standard og det vil være problematisk om dette settes som krav i forskningssøknader. Positivt å inkludere åpen publiseringskostnader som indirekte kostnader men da er det nødvendig å øke totalt beløp man kan søke om.
Høgskolen i Østfold Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Ingen kommentarer fra HiØ. NMBU mener at det er særdeles viktig at midler til åpen forskning (data og publikasjoner) tildeles via prosjektene. Men det er helt essensielt at totalbudsjettene for søknadene/prosjektene økes slik at det ikke går ut over midler som skal gå til forskning. Alternativt må det finnes en egen pott hvor man kan søke om åpen publisering og midler til åpne data.
NTNU	Vi er på det rene med at Plan S er vedtatt, og vil og må innrette oss etter det. Imidlertid håper og forventer vi at Forskningsrådet har større ambisjoner enn bare å "monitorere åpen publisering av forskningsartikler". Forskningsrådet må ta en aktiv rolle internasjonalt når det gjelder å etablere APC-ordninger som ikke fremmer kvalitetsforringelse eller hemmer publisering for forskere fra LMI-land. Dette ligger i implementeringsplanen, men burde også stå i politikken. Det samme gjelder stimulering av åpne kanaler på felt der slike mangler.
UiT Norges arktiske universitet	UiT er opptatt av at Forskningsrådet må være tydelige på kontraktsvilkårene som følger av Plan S og også kommunisere klart hvilke konsekvenser det vil få dersom Plan S-kravene ikke oppfylles. Det kan gjerne gjøres mer tydelig og beskrives hva Forskningsrådet legger i «å monitorere åpen publisering av forskningsartikler», hvordan slik oppfølging er tenkt skal skje.
Universitetet i Bergen	Det vises til tidligere innspill til planen. Det råder fremdeles en del usikkerhet omkring realismen til Plan S. Dette på bakgrunn av en for dårlig konsekvensvurdering før innføring ble bestemt. Det må tas hensyn til at Plan S er den mest radikale omleggingen av vitenskapelig publisering vi har sett på flere tiår. Fagmiljøene er fortsatt bekymret for tempoet i gjennomføringen, jamfør tidligere innspill og høringsuttalelser. Generelt er oppfordringen å planlegge for å kunne gjøre mer over tid. Dette blir særlig viktig fordi det ikke er på plass løsninger for mange typer litteratur, blant annet monografier og artikkelsamlinger, tidsskrift som drives av «learned societies» og annet. Det er svært viktig at forskerne fortsatt får publisere i

tidsskriftene som er mest relevante og internasjonalt sterke. Dette kan f.eks. være foreningstidsskrifter. Det er uklart hvordan disse vil bli behandlet i avtalene som er fremforhandlet, og kostnadene ved mange enkeltforhandlinger kan bli svært store. Det er nødvendig med en rask avklaring av hvor forskningen kan publiseres, og eventuelt gode overgangsordninger.

Det er også en stor risiko for nedgang i publikasjoner på nivå 2, fordi nye åpne publiseringskanaler ikke er på samme nivå og ikke nødvendigvis motsvarer de kvalitetskrav som tradisjonelt har vært gjeldende

Vi går ut fra at andre kulepunkt er feil, og at kostnader knyttet til åpen publisering må inngå som en del av de direkte kostnaden i prosjekt som Forskningsrådet finansierer. Dette er i samsvar med praksis i EU-finansierte prosjekt.

Universitetet i Oslo
Universitetet i Sørøst-Norge

UiO viser til tidligere arbeider og kommentarer til Plan S
USN stimulerer til publisering gjennom åpne kanaler som holder høy kvalitet, og har etablert et vitenarkiv hvor forskere egenarkiverer vitenskapelige artikler i henhold til USNs open access politikk og krav fra finansierer.

For at Plan S kan innføres er det helt nødvendig at alle forskningsmiljøer har tilgang på kvalitetstidsskrifter som oppfyller kriteriene, enten ved å være open access journaler, eller ved å tillate egenarkivering av fulltekstdokumenter. Konsortieavtalene som har blitt inngått i 2019 er et viktig skritt på veien, men det er viktig at dette arbeidet videreføres og at fremtidige avtaler med sentrale forlag er i tråd med kravene i Plan S. Videre er det helt sentralt at det etableres brukervennlige registre hvor forskere enkelt kan finne oversikter over hvilke tidsskrifter man kan publisere i. Lett tilgjengelig informasjon om tidsskrifters open access status må finnes i Kanalregisteret, NPI og Cristin. Denne informasjonen bør også koordineres med nordiske og andre internasjonale oversikter, slik at føringer for valg av publiseringskanal ikke legger hindringer for internasjonalt samarbeid.

Krav til betaling (APC) for åpen publisering i kvalitetstidsskrifter kan medføre økt grad av ledelsesstyrt forskning fordi enkeltforskere ikke har ønsket økonomisk handlingsrom. Dette kan bidra til en uheldig favorisering av enkelte forskere/fagmiljøer. Særlig utfordrende vil dette kunne være for yngre forskere i en etableringsfase. Det er derfor helt sentralt at alle fagmiljøer sikres gode økonomiske rammer til å kunne publisere åpent, blant annet gjennom prosjektbevilgninger.

VID

CC by lisensen bør vurderes erstattet av en CC-ND lisens

Høgskole (Privat)

Svar

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn

Formålet med Åpen tilgang er godt, men perioden fram til nye strukturer og økonomiske logikker er på plass vil by på utfordringer. For mindre institusjoner som MF betyr Plan S at vi i årene fremover må sette av økte midler til å betale forlagene for å frigi publikasjoner som våre forskere har skrevet. Dette gir institusjonen et problematisk «redaktøransvar»: Institusjonen må

velge ut hvilke utgivelser vi skal betale for å gjøre fritt tilgjengelige. I tillegg til å bety økte utgifter for institusjonen, vil det i verste fall begrense forskernes frihet til å ta reelle valg mht. hvilke tidsskrifter og forlag de vil publisere hos. Samtidig er det vanskelig for de mindre høyskolene og forskningsinstitusjonene å få på plass rimelige abonnementsavtaler for tidsskrifter som våre studenter og forskere trenger til daglig. Det er et paradoks at grensene for åpen tilgang i så stor grad vil følge institusjonsgrensene i UH-sektoren. Forskningsrådets tiltak knyttet til Plan S er gode, men er utilstrekkelige mht. omfanget av endringer som prosessen vil innebære. Institusjonene bør ikke rammes økonomisk for sin publisering, og det å sikre lik tilgang til publikasjoner, må være et offentlig ansvar.

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Veterinærinstituttet	It will still be relevant for NFR to follow up specific scientific disciplines where Plan S may have more "dramatic" consequences due to a reduced number of journals/publication channels in full open access.

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Det er viktig at det er så enkelt som mulig å registrere og tilgjengeliggjøre artikler. Et felles, nasjonalt vitenarkiv må derfor komme raskt på plass og videreutviklingen av Cristin må prioriteres.
NOFIMA	Ingen
NORCE Norwegian Research Centre	Positivt at det er tatt hensyn til at det er åpnet for flere overgangsordninger og mer fleksibilitet i de tekniske kravene slik at forskere og utgivere for mer tid til å utvikle funksjonalitet Positivt at det er en viss oppmyking i kravet til lisensiering.
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Vi er glade for å se at konsortiumavtaler vil spille en sentral rolle i implementeringen av Plan S ettersom dette gjør det lettere for forskere som er underlagt Plan S, å benytte seg av velfungerende kvalitetssikringsprosesser i de etablerte hybrid-tidsskriftene. Det gjenstår store ubesvarte spørsmål om hvordan disse tidsskriftene skal kunne være økonomisk bærekraftige i et nytt publiseringssystem, uten at kvalitetskravene utvannes. Men vi er mer optimistiske nå enn tidligere med hensyn til at det synes å være en økt bevissthet rundt disse utfordringene, og en villighet til å etablere tilstrekkelig gode støtteordninger på nasjonalt og/eller europeisk plan som vil kunne bidra til å opprettholde kvalitetskanaler. Det gjenstår også å utvikle en god løsning for instituttsektorens tilgang til disse konsortiumavtalene. PRIO bidrar gjerne til diskusjonene om hvordan dette kan løses.

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Det er en bekymring for at innføring av Plan S-krav vil medføre at det for noen fagfelter vil være svært liten mulighet for å publisere i Nivå-2 tidsskrifter. Vil dette få konsekvenser for institusjonenes publikasjonspoeng?

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Universitets- og høgskolerådet	Det er svært viktig at forskere og fagmiljøer får tilgang til god informasjon om hvilke tidsskrifter, kanaler og forlag som er Plan S-kompatible, og under hvilke betingelser. Her må Forskningsrådet, Unit og Universitets- og høgskolerådet gå sammen om en felles nettbasert ressurs som har dette som formål.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	<p>Forskerforbundet viser til tidligere innspill tilknyttet Plan S. Forskerforbundet mener overgangen til åpen publisering er tid- og ressurskrevende og er glad for at Plan-S krav som del av kontraktsvilkårene først trer i kraft for nye utlysninger fra 2021. Overgangen til endrede forretningsmodeller og økt bruk av APC, innebærer at forskerne må ha mulighet til å dekke publiseringstkostnader. Forskerforbundet er positive til at Forskningsrådet vil finansiere kostnader til åpen publisering som del av de indirekte kostnadene i prosjektene. Det er her vesentlig at disse midlene samsvarer med faktiske publiseringstkostnader, at dette ikke begrenser forskernes mulighet til å velge blant ulike åpne plattformer. Tilsvarende må dekking av indirekte kostnader ikke føre til at midler til å gjennomføre selve forskningsprosjektet avkortes tilsvarende.</p> <p>Forskerforbundet mener en monitorering av åpen publisering av forskningsartikler er viktig for å følge utviklingen i en overgangsfase, blant annet for å avdekke fagområdeforskjeller og hvorvidt det er fagfelt med behov for særskilte insentiver eller stimuleringsiltak. Forskerforbundet foreslår at det etableres en målsetting om at ingen skal hindres i å publisere på grunn av manglende finansiering.</p>
Stiftelsen Dam	Stiftelsen Dam støtter Forskningsrådets innføring av Plan S, og bidrar gjerne i utviklingen av systemer/verktøy for monitorering av åpen publisering av forskningsartikler.

Andre (Offentlig)	Svar
NSD - Norsk senter for forskningsdata AS	NSD har en aktiv tilnærming til åpen tilgang til publikasjoner og støtter Forskningsrådets satsinger på dette området. NSD var

tidlig ute med å monitorere åpen publisering i sine publiseringsregistre, og i Norsk register over vitenskapelige publiseringskanaler (Kanalregisteret), ERIH PLUS og Norsk publiseringsindikator (NPI) blir publiseringskanalene merket med DOAJ, SHERPA RoMEO og Unit-avtale om åpen tilgang. Videre deltar NSD i DOAJ Advisory Board.

**Privatperson
(Privat)**

Svar

Vigdis Vandvik

Finansinerg av publikasjoner gjennom indirekte kostnader i prosjekter: Har dette blitt konsekvensutredet? Hvor skal pengene komme fra? Dette blir jo en *svært* stor overføring av kostnader fra institusjonene og forskningsbibliotekene til forskningsrådet? Og hva med forskning som ikke er prosjektfinansiert? Hva med artikler som publiseres etter prosjektavslutning? Skal det settes av penger til disse - i tilfelle hvor og hvordan?

Tilgjengeliggjøring av forskningsdata

1.2. Spørsmål: Vil disse tiltakene i tilstrekkelig grad bidra til å gjøre forskningsdata tilgjengelige for etterprøving og videre bruk?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Østfold	Hverken eller
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Delvis enig
NTNU	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Bergen	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
Universitetet i Agder	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	Delvis enig
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Hverken eller
Nofima	Helt enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Institutt for samfunnsforskning	Delvis uenig
NOFIMA	Delvis enig

NORCE Norwegian Research Centre	Delvis enig
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Delvis enig
SINTEF	Delvis enig
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
--------------------------	------

Helse Midt-Norge RHF	Delvis enig
----------------------	-------------

Forvaltning (Offentlig)	Svar
-------------------------	------

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Delvis uenig
Språkrådet	Delvis enig
Artsdatabanken	Helt enig
Statistisk sentralbyrå	Helt enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
--------------------------	------

KS	Delvis enig
Universitets- og høskolerådet	Delvis enig

Organisasjon (Privat)	Svar
-----------------------	------

Forskerforbundet	Delvis uenig
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Delvis enig
Stiftelsen Dam	Delvis enig

Andre (Offentlig)	Svar
-------------------	------

NSD - Norsk senter for forskningsdata AS	Delvis uenig
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved	Hverken eller

Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo

Privatperson (Privat)	Svar
----------------------------------	-------------

Haakon Thue Lie	Helt enig
Vigdis Vandvik	Helt enig

Tre andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.2. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet Høgskolen i Østfold	Legg merke til at av hensyn til personvern kan ikke alt data deles uten videre.
Norges Handelshøyskole	Tiltakene til Forskningsrådet er gode, men om de nevnte bidragene <i>i tilstrekkelig grad</i> vil føre til at forskningsdata blir tilgjengelig for etterprøving og videre bruk, avhenger av samarbeidet med andre relevante aktører og forskersamfunnets respons. At Forskningsrådet skal utvikle generiske retningslinjer for datahåndteringsplaner og sette en rekke krav til datahåndtering i finansierte prosjekter er konkrete tiltak som trolig vil bidra til at forskningsdata gjøres tilgjengelig i større grad.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Tiltakene vil bidra til å gjøre forskningsdata tilgjengelig. Samtidig er det vesentlig å få frem i hvilke tilfeller data <i>ikke</i> skal være åpent tilgjengelig, eller om det er ulike tidsperspektiver for <i>når</i> det skal gjøres tilgjengelig. Vi oppfatter at disse aspektene ligger implisitt i tiltakene til Forskningsrådet, f.eks. i de "generiske retningslinjene". Vi tror imidlertid det vil skape større tillit og oppslutning fra forskernes sider om dette aspektet gjøres mer eksplisitt.
NTNU	NMBU mener at kostnader knyttet til tilgjengeliggjøring av data i henhold til FAIR-prinsippene må synliggjøres i søknadene, og det må kunne bevilges midler til dette som en del av de indirekte kostnadene (se pkt over). NMBU støtter de andre tiltakene Forskningsrådet skal gjennomføre, men presiserer at mange fagmiljøene har varierende grad av tradisjon og kompetanse knyttet til tilgjengeliggjøring av data og metadata, og enkelte fagmiljø har fortsatt en vei å gå på å utvikle dette. Derfor er det igjen viktig med ulike kompetanseutviklingstiltak.
	Vi er enige i at det stilles tydelige krav om tilgjengeliggjøring der dette ikke strider mot personvernregler og forskningsetikk. Det må imidlertid også være en vurdering av <i>hvilke</i> data som skal tilgjengeliggjøres. Datamengdene i forskning øker eksponentielt, og det er ikke alt som er hensiktsmessig eller relevant å bruke ressurser på å gjøre åpent tilgjengelig. Videre er det nødvendig å sikre forskerne en førstebruksrett gjennom rimelige embargo-vilkår.
	Vi er også enige i prinsippet om at kostnadene -- inklusive arbeidstid -- til kuratering og tilgjengeliggjøring skal synliggjøres i prosjektsøknader som legitime kostnader. Det er imidlertid vanskelig å anslå slike kostnader for nye prosjekter, så her må det være en fleksibilitet i prosjektfinansieringen. Tilgjengeliggjøring av eldre data er også viktig (for eksempel langtidsserier), og det må finnes virkemidler for å dekke slike kostnader. Endelig vil det bli stadig økende kostnader til lagring av data, som er en forutsetning for tilgjengeliggjøring. Forskningsrådet bør være

UiT Norges arktiske universitet

aktivt med i arbeidet for å etablere nasjonale og internasjonale løsninger der det er hensiktsmessig, og det bør være en del av politikken.

UiT vil her vektlegge at FAIR-prinsippene foreløpig er formulert som overordnede retningslinjer og ikke er et konkret sett av kriterier som kan etterprøves. Det er arbeid i gang for å gjøre FAIR-prinsippene mer operasjonelle. Under dette kan det også være viktig at Forskningsrådet er bevisste at FAIR data og åpne data ikke nødvendigvis er det samme.

Forskningsrådet skal kreve at datasett tilgjengeliggjøres, men setter ikke krav til når dette skal skje. Vi foreslår at det tas inn krav som for eksempel UiT har i sin policy, pkt. 4.5:

«Forskningsdata skal gjøres tilgjengelig på et så tidlig tidspunkt som mulig. For data som ligger til grunn for vitenskapelige publikasjoner betyr dette ikke senere enn publiseringstidspunktet. For andre data som kan være av interesse for annen forskning, vil tidspunktet normalt være ved prosjektslutt, og ikke senere enn tre år etter endt prosjekt»

Forskningsrådet skriver at kostnader til tilgjengeliggjøring av data skal synliggjøres, men sier ikke noe i policyutkastet om finansiering av slike kostnader. Det er uklart om kostnader knyttet til tilgjengeliggjøring av data vil kunne dekkes av Forskningsrådet og det kan gjerne framgår av overordnede dokumenter hvilken holdning rådet har til denne finansieringen.

Forskningsrådet vil bidra til at det blir mulig å koble sitering og gjenbruk av data til forskere og forskningsprosjekter. UiT vil her gjøre oppmerksom på et internasjonalt prosjekt drevet fram av Crossref (publikasjoner) og DataCite (forskningsdata). I tillegg jobber Google (innenfor Google Scholar) med en tjeneste.

Forskningsrådet kan her bidra med å stille krav om at forskningsresultater (publikasjoner OG forskningsdata) fra prosjekter blir publisert med DOI som er nøkkelen for kobling.

Til forslaget om å kreve at datasett tilgjengeliggjøres med tilhørende protokoller, metoder, modeller, programvare og kildekode ønsker UiT at Forskningsrådet særlig omtaler behovet for åpne kildekode. Åpne kildekode vil gjøre det mulig for andre å etterprøve resultater og gjenbruke eller bygge videre på koder som er utviklet i et prosjekt. UiT ønsker at Forskningsrådet raskt tar inn krav om åpne kildekode som standard innenfor prosjekter finansiert av Forskningsrådet. For at fagmiljøene skal kunne tilpasse seg disse endringene, kan det settes en dato for når kravet skal bli gjeldende (2-3 år fram i tid). Det bør vurderes om det skal være en mulighet for å gjøre unntak dersom det er spesielle omstendigheter som tilsier dette.

Fra samfunnsvitenskapelige og humanistiske fagmiljø ved UiT uttrykkes det til høringen en bekymring for at kvalitativ forskning stilles overfor krav til tilgjengeliggjøring og transparens som vil kreve mye bearbeiding og som i verste fall kan underminere den kvalitative forskningen og diskvalifisere kvalitative forskningsprosjekter i søknader om prosjektmidler. Det er viktig at Forskningsrådet er oppmerksom på de utfordringer som er knyttet til forvaltning av forskningsprosjekter som behandler

Universitetet i Bergen

personidentifiserende og/eller sensitiv informasjon. For å kunne åpne kvalitative data må de anonymiseres. Prosessen for å gjøre det er tidkrevende. Det handler ikke bare om å slette navn i en intervjuutskrift, men også å skrive om personopplysninger, som for eksempel kjønn, alder, antall barn og arbeidstilknytning. En ting er å gjøre det i tekstbaserte intervjuutskrifter. Noe helt annet er å gjøre det med lyd- og bildeopptak. Slike data kan miste sin mening gjennom anonymiseringsprosessen. En annen konsekvens vil være måten vi ber om informert samtykke til å delta i en studie. Det normale er å be om tillatelse til å bruke dataene i én spesifikk studie. Det er som regel uproblematisk. Noe helt annet vil være å gi tillatelse til at hvem som helst kan bruke dataene. Budskapet fra samfunnsvitere og humanister er at Forskningsrådet bør tenke nøye gjennom konsekvensene før slike regler og rutiner gjøres allment gjeldende og stilles som krav til prosjekter for at de skal kunne få finansiering.

Det første punktet i tiltakslisten sier at forskningsrådet selv skal utvikle generiske retningslinjer for datahåndteringsplaner. Vi foreslår at dette gjøres i samarbeid med andre relevante aktører. UiB vil igjen oppfordre forskningsrådet til å vurdere tempo på endringsprosesser og krav til forskerne og forskningsinstitusjonene. Publisering av åpne data kan innebære høy risiko i mange fagmiljø, særlig i forhold til personvern og til IPR. Til tross for at det er blitt arbeidet for åpne data over lang tid, er det en stor utfordring å utvikle kunnskap og gode prosesser i alle fagmiljø. Kvalitative persondata og andre personsensitive data er en særlig utfordring. Retningslinjer for publisering av åpne data må gi tydelige råd knyttet til beskyttelse av rettigheter for institusjonelt intellektuelt eierskap.

Norske forskere har tilgang til registerdata som i internasjonal sammenheng er unike. Samtidig som at UiB jobber for å åpne så mye som mulig av egne forskningsdata, peker fagmiljøene også på det store behovet for økt åpenhet og tilgang til data fra store offentlige dataprodusenter (SSB, Helsedirektoratet, FHI og andre). Datauttak fra SSB og andre er ofte også svært dyre, hvilket kan hindre forskning i sin alminnelighet og etterprøving spesielt.

Når det gjelder store dataprodusenter som SSB, kan personvern være en hindring for full deling av data. Hensynet til etterprøvbarhet er viktig også her. Det er derfor viktig at forskere som vil etterprøve en studie kan få nøyaktig det samme data uttaket som originalforskningen. Det må lages systemer som kombinerer fortsatt tilgang til mikrodata, og et opplegg som sikrer nødvendig personvern ved replikasjon.

Norsk samfunnsforskning har hatt et betydelig gjennomslag internasjonalt på grunn av tilgang til gode registerdata. Statistikkloven innebærer at bare SSB kan lagre visse typer registerdata på lang sikt. Dette kan vanskeliggjøre replikasjon, dermed må datastrukturen i SSB tilpasses behovet for replikasjon. Det er også viktig at prisenivået til SSB ikke hindrer replikasjon. Mange samfunnsvitenskapelige prosjekter benytter seg av kvalitative intervjudata. Disse er ofte relasjonelle, det vil si at de

oppstår som en konsekvens av en samhandling mellom en forsker og et intervjuobjekt, med en fortrolighet og forståelse for bruk av materialet. Krav om datadeling må inneholde en mulighet for forskerne til å reservere seg fra å lagre data i åpne – og i mange tilfeller, også lukkede arkiver. Studier som baserer seg på gjenbruk av kvalitative data kan også ha svekket kvalitet siden det er umulig for den opprinnelige forskeren å videreformidle essensiell informasjon om konteksten i et arkiv.

UiB er positiv til initiativ som fører til at kvalitative data kan deles når det er hensiktsmessig og støtter Forskningsrådets nye praksis der prosjektansvarlig må vurdere behovet for en datahåndteringsplan allerede ved kontraktinngåelse.

Videre skal forskningsrådet kreve at kostnader knyttet til tilgjengeliggjøring av data i henhold til FAIR-prinsippene synliggjøres i prosjektsøknader. Det bør presiseres at det gjelder **direkte** kostnader som dekkes av prosjektstøtten fra forskningsrådet.

Universitetet i Oslo

- Forskningsrådet bør følge opp de som er forpliktet til å avlevere data til et dataarkiv etter endt prosjekt. Gjerne allerede i begynnelsen av prosjektet i en datahåndteringsplan.
- Felles nasjonal løsning for beregning av utgifter det medfører med eInfrastruktur gjennom prosjektet og etter at prosjektet har opphørt.
- Det bør synliggjøres hvordan norske løsninger skal kobles sammen med internasjonale strukturer, særlig via EOSC.
- Det er åpenbart at skjæringsfeltet mellom åpne data og personvern vil representere en vesentlig utfordring i mange fagfelt, og det er ikke rett fram hvordan disse skal løses. Derfor er det svært viktig at Forskningsrådet oppfordres til å tydeliggjøre denne problemstillingen ytterligere i det endelige notatet. Tiltak som øker robustheten og reproduserbarheten av forskningsfunn bør nevnes i dette avsnittet.
- En utfordring med GDPR er lydopptak (i mange forskjellige former) ofte er menneskelagde lyder som kilde. Dette er tatt i betraktning på politisk nivå, men blir ikke alltid fulgt opp/lar seg ikke følge opp i praksis.
- Vi må sørge for at forskningsdata ikke bare arkiveres men og gjøres enkelt tilgjengelig. Forskningsrådet bør derfor arbeide med en Discoveryplattform som tilgjengeliggjør globalt.

Universitetet i Sørøst-Norge

USN støtter FAIR-prinsippene, og har etablert et eget forskningsdataarkiv, USN Research Data Archive, på plattformen til Figshare. Vår politikk for åpen forskning inneholder også et punkt som sier at forskningsdata fra USN skal være tilgjengelige og åpne dersom det er mulig.

Økt bevissthet rundt problemstillinger knyttet til reproduserbarhet/replikasjonsstudier gjør det helt nødvendig å sikre at forskningsdata kan gjenbrukes i så stor grad som mulig. Tilgang til strukturerte datasett vil også kunne bidra til å belyse nye problemstillinger, blant annet gjennom utnyttelse av potensialet som ligger i forskning på «big data». Men tilrettelegging av egne data for avlevering til vitenarkiv er en stor og tidskrevende prosess, og ressurser som benyttes til dette må

	<p>kunne synliggjøres i prosjektplanen. Likeledes administrative ressurser som brukes til rettighetsklarering og tilgjengeliggjøring fra vitenarkiv, samt utgifter institusjonene har til datarøktere. Som nevnt er det også en rekke juridiske forhold som gjør at en stor andel av de forskningsdataene som produseres aldri vil kunne deles åpent. Vi skulle gjerne sett at Forskningsrådet gjorde det enda klarere at de anerkjenner at en del data ikke vil kunne tilgjengeliggjøres. Vi skulle gjerne også sett at Forskningsrådet var tydeligere på hvilke typer data det forventes at skal gjøres åpent tilgjengelig og hvilke typer data man kun kan tilgjengeliggjøre metadata om.</p>
VID	<p>Det må utvikles bedre infrastruktur for åpne forskningsdata feks NVA</p>

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	<ul style="list-style-type: none"> • BI støtter definisjonen av åpen tilgang til forskningsdata som Forskningsrådet benytter i vedlegget til policyforslaget. • Standardisering av metadata og muligheten for å sitere forskningsresultater som data, er viktige tiltak som er tatt med i forslaget. Både for å gjøre dataene gjenfinnbare, men også som et viktig insentiv for forskere til å tilgjengeliggjøre forskningsdata. • For at det skal være enklere for forskere og institusjoner å etterleve krav og retningslinjer rundt datahåndtering etterlyses: <ul style="list-style-type: none"> - Samsvar mellom retningslinjer fra forskjellige nasjonale og internasjonale aktører som forskningsrådet, EU og Kunnskapsdepartementet. - En brukervennlig nasjonal forskningsinfrastruktur som unngår dobbelregistrering av data og metadata gjennom forskningsprosessen. <p>BI etterlyser en tydeliggjøring av Forskningsrådets rolle i dette arbeidet, i forhold til andre nasjonale organer som jobber med forskningsstøtte (for eksempel UNIT, NSD, KD, UHR).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det nevnes lite om åpne siteringsdata. Disse er å anse som fakta og bør ikke eies av forlagene. Det må stilles krav om at disse gjøres åpent tilgjengelig.
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	<p>Vi vil igjen fremheve viktigheten av å bruke av skjønn i saksbehandling av prosjekter som i ulik grad kan operasjonalisere åpenhet i forskningen. Policyens ordlyd bør reflektere dette. Vi foreslår at formuleringen «Forskningsrådet skal kreve at datasett tilgjengeliggjøres...» endres til «Forskningsrådet skal oppfordre til at datasett tilgjengeliggjøres... i prosjekter der dette er hensiktsmessig».</p> <p>MF mener det er viktig å være tydelig også på utfordringene knyttet til deling av data. Slogordet «Så åpent som mulig, så lukket som nødvendig» underspiller at det finnes flere gode grunner til å være forsiktig med deling av data, for eksempel knyttet til personvern, sikkerhet og beredskap. Vi anbefaler at Forskningsrådet bidrar til å utvikle systemer for å dele data på en forsvarlig måte.</p>

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	<p>Generiske retningslinjer vil være mest nyttige hvis de er detaljerte og beskriver hvilke steg som må tas, og hvilken kompetanse som er nødvendig for å oppnå FAIR.</p> <p>Retningslinjer bør gi klar veiledning om i hvilken grad løsninger som for eksempel Helseanalyseplattformen skal brukes i forskningsprosjekter for å implementere FAIR.</p> <p>Policyen må spesifisere hvilke retningslinjer som gjelder for institutter og hvilken som gjelder for forskerne etc.</p> <p>Det bør avklares hvilke kostnader som dekkes i forbindelse med implementering av FAIR. Det vil generelt sett være betydelige investeringsbehov for gjennomføring av policyen. Det er viktig at Forskningsrådet tar dette i betraktning.</p>

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Institutt for samfunnsforskning	<p>Tilgjengeliggjøring av forskningsdata er krevende. Ofte krever anonymisering og tilrettelegging av store datasett mye arbeid. Det er viktig at dette ikke går ut over forskninga som gjøres i prosjektene. Ressursene som kreves for tilgjengeliggjøring bør derfor ikke tas fra prosjektbevilgningene slik disse er i dag.</p> <p>Isteden bør man enten øke prosjektrammene slik at man kan søke om større beløp til hvert prosjekt, eller man bør legge opp til egen finansiering av dette.</p>
NILU - Norsk institutt for luftforskning	<p>Tiltakene er gode, men det er viktig at Forskningsrådet er klar over at dette medfører økte kostnader i gjennomføringen av prosjektene og at de økonomiske rammene må tilpasses dette.</p>
NOFIMA	<p>I forskningsprosjekter finansiert av NFR hvor private bedrifter deltar og bidrar med betydelige deler av finansieringen bør en sikre at disse i et begrenset tidsrom har rett til kommersiell utnyttelse og hemmelighold av dataene/resultatene før de gjøres åpent tilgjengelige/publiseres. Varigheten på perioden for hemmelighold må gi bedriftene rimelig tid til utnyttelse og derved oppnåelse av konkurransefortrinn i markedene</p>
NORCE Norwegian Research Centre	<p>Det er et uttalt ønske om å legge til rette for forskningsdrevet innovasjon i industrien hos forskningsinstituttene. Det vil kunne bli svært vanskelig om en ikke veier punktet om åpen programvare og kildekode på en god måte mot behovet for beskyttelse, IPR, patentering og industriell anvendelse av resultater.</p>
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	<p>PRIO har i flere årtier hatt et sterkt engasjement for åpen data og vi stiller oss positivt til de foreslåtte tiltakene. Imidlertid savner vi noen formuleringer som retter seg mot og hensynstar kvalitative forskningsdata og de særegne forskningsetiske utfordringer knyttet til deling av denne typen data. Vi har en ambisjon om at også kvalitative data skal kunne deles i så stor grad som mulig. Derfor har vi satt ned en arbeidsgruppe som skal se på hvordan vi best kan få til dette. Vi samarbeider gjerne med NFR eller andre relevante aktører i å utarbeide <i>best practice</i> innen dette feltet.</p>

SINTEF

SINTEF støtter prinsippet om tilgjengeliggjøring av forskningsdata fra forskerstyrte prosjekter som er fullfinansiert av det offentlige, men det må etableres løsninger for inndekning av kostnader knyttet til dette og som kan være betydelige.

**Helseforetak
(Offentlig)**

Svar

Helse Midt-Norge RHF

Her bør det gjøres oppmerksom på at personvernlovgivningen veldig ofte setter store begrensninger/føringer på hvilke data som kan tilgjengeliggjøres. I praksis kan nesten aldri data i medisinsk forskning bli gjort tilgjengelige. Hva gjør man med det? Man bør uansett etterstrebe et system der man har mulighet til reproduksjon og etterprøving av resultater. Det bør også skilles ut som eget punkt at man krever tilgjengeliggjøring av kildekode. I praksis vil slik kode gjøre hele analyseprosessen gjennomiktig.

**Forvaltning
(Offentlig)**

Svar

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)

- NESH mener det er viktig å være tydelig på utfordringene knyttet til deling av data. Slagordet «Så åpent som mulig, så lukket som nødvendig» underspiller at det finnes flere gode grunner til å være forsiktig med deling av data, for eksempel knyttet til personvern. NESH anbefaler at Forskningsrådet bidrar til å utvikle systemer for å dele data på en forsvarlig måte.
- NESH har i den senere tid behandlet flere saker om deling av data i prosjekter initiert og finansiert av offentlige etater. Erfaringene herfra tilsier at det er behov for større oppmerksomhet omkring personvern og forskningsetikk, for eksempel i departementer og direktorater. Jf. innspill i forrige runde: «NESH mener det er behov for å vurdere hvilke krav, knyttet til forskningsetikk, som bør stilles til offentlige myndigheter som finansierer forskning og innovasjon, herunder også Forskningsrådet».
- Jf. også tidligere innspill om mulige mekanismer for å sikre lovlighet og ansvarlighet: «Forskningsrådet bør stille som krav at institusjoner som mottar midler har et personvernombud, som kan sikre at behandlingen av personopplysninger i forskning er lovlig» (ref. personopplysningsloven); «Forskningsrådet bør stille krav om at institusjoner som mottar midler har rutiner og retningslinjer for håndtering av forskningsetikk» (ref. forskningsetikkloven).

Språkrådet

Forslag til tiltak: Datahåndteringsplaner bør omfatte rutiner og retningslinjer for avlevering av språkdata til fri kommersiell utnyttelse.

Begrunnelse:

Språkrådet har observert at datasett fra forskningssektoren som kan brukes i norsk språkteknologi, ikke blir gjort tilgjengelige til fri bruk for kommersielle utviklere. Det gjelder både data som er samlet inn spesielt til språkteknologiske formål og andre typer

språkdata, som oversettelser og fagtekster. For eksempel kan datasett som er brukt til forskning på vanlige feil i skolestiler, gjenbrukes i stavekontroller og annen språkteknologi. Den merverdien dette gjenbruket utgjør for samfunnet, bør knyttes til de overordnede målene for åpenhet i forskningen. Det vil medvirke til et velfungerende forskningssystem som «legger til rette for at forskning bidrar til innovasjon og verdiskapning» og «ivaretar samfunnets behov (...)», jf. mål 1.

Ettersom kommersielle utviklere ikke prioriterer et så lite språkområde som det norske, må staten ta et ansvar for å skaffe nødvendige språkressurser til veie. Selv om data gjøres tilgjengelige for andre forskere, krever utviklerne datasett som er helt uten lisenser eller andre restriksjoner for å kunne produsere språkteknologi som virker på norsk. Resultatet til nå har vært at ressursene noen ganger produseres parallelt: én gang til forskningsformål og én gang til offentlig og kommersiell bruk. Det er dyrt og ineffektivt om det offentlige skal utvikle de samme datasettene to ganger.

Personvernregler og opphavsrettigheter slike data omfattes av, må avklares før prosjektet settes i gang.

Statistisk sentralbyrå

Kommentaren gjelder både for dette kapitlet og det neste (Infrastruktur)

Rask og rimelig tilgang til registerdata og kuraterte forskningsdata er helt vesentlig for å oppfylle FAIR- og EOSC-prinsippene.

Utfordringen er å oppnå dette uten å krenke personvernet, og særlig så i lys av teknologisk utvikling som gjør det stadig lettere å identifisere enkeltpersoner i et indirekte identifiserbart forskningsmateriale (jf AI, stordata, kvantedatamaskiner). Litteraturen peker på analyseservere (Query Servers) som den tilgangsmetoden med mest bærekraftig (Future Proof) personvern – brukerne setter opp analyser med et innebygd analyseverktøy og får ut resultater som er personvernkontrollert, slik som i RAIRD/microdata.no

SSB oppfordrer derfor NFR til å legge vekt på analyseservere - infrastrukturer med metadatastyrt tilgang - som et ledd i arbeidet med enklere tilgang til forskningsdata og som tiltak for å oppfylle FAIR- og EOSC-prinsippene uten å krenke personvernet.

Metadatastyrt infrastruktur åpner også for desentralisert lagring der data blir arkivert, kuratert og beskyttet av sine respektive eiere, uten å måtte samles i sentrale forskningsdatabaser. Det legger til rette for bedre sikkerhet og bedre datakvalitet. Det åpner også for fleksibel tilgangspolicy, styrt av den enkelte dataeier.

**Organisasjon
(Offentlig)**

Svar

KS

KS er enig i at det bør stilles krav om å deling av data i henhold til FAIR-prinsippene

I tillegg til nevnte tiltak mener KS at Forskningsrådet bør bidra til kompetansebygging på hvordan data skal gjøres tilgjengelig i henhold til FAIR-prinsippene.

Norad	Når det gjelder gjenbruk av data er dette mer aktuelt for kvantitative data enn kvalitative data, og dette bør tydeliggjøres. Ved å fokusere på gjenbruk av data, er det en fare for at innsamling av nye data blir nedprioritert siden dette tar tid og er kostbart.
Universitets- og høgskolerådet	FAIR-prinsippene per idag er kun retningslinjer og det er vanskelig å etterprøve om data er FAIR. Policyen bør videre si noe om når data skal tilgjengeliggjøres. Uttrykket "Så åpent som mulig og så lukket som nødvendig" innebærer også at forskningsdata skal gjøres tilgjengelig på et så tidlig tidspunkt som mulig. For data som ligger til grunn for vitenskapelige publikasjoner betyr dette senest på publiseringstidspunktet. Det er videre behov for at policyen omtaler behovet for «åpen kildekode», ikke bare som et strekpunkt under tilgjengeliggjøring av data. Forskningsrådet bør vurdere om et slikt krav bør innføres allerede nå og i så fall om det bør være et absolutt krav eller ikke for utvikling som skjer i rammen av NFR-finansiert forskning.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Den åpne forskningen må gi en merverdi som så langt som mulig forsvarer den ressursbruken – faglig og administrativt – som tilrettelegging for økt åpenhet innebærer. Det forutsetter at åpenhet og deling er kostnadseffektivt, samfunnsøkonomisk riktig og i tråd med etiske retningslinjer og lovverk. Forskerforbundet mener tiltakene i Forskningsrådets policy i enda større grad må sees i lys av grunnprinsippene i Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata. Her heter det at «forskningsdata skal være så åpne som mulig, så lukkede som nødvendig» og at «beslutninger om arkivering og tilrettelegging av forskningsdata må tas i forskerfelleskapene». Særlig sistnevnte prinsipp bør spesifiseres som noe Forskningsrådet vil bidra til i samarbeid med andre aktører. I dagens system tvinges forskerne mer og mer til å konkurrere om forskningsmidler, og dermed vil de bli målt på ideer, prosjekter, tidligere resultater, nettverk, infrastruktur og andre ressurser som kan gi konkurransefortrinn. Deling og åpenhet er ikke alltid forenlig med en slik konkurransekultur og dette må hensyntas i utformingen av politikken. Forskerforbundet savner at strategien i større grad ivaretar denne spenningen, og mener det er behov for å adressere hvor eksempelvis forskergrupper som over lang tid har brukt omfattende ressurser til å jobbe fram forskningsdata skal krediteres og eventuelt kompenseres.
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	FFA støtter prinsippet om tilgjengeliggjøring av forskningsdata fra forskerstyrte prosjekter som er fullfinansiert av det offentlige. Vi mener det må gjøres en kost-nytte vurdering av tilgjengeliggjøring av forskningsdata, både mht tilrettelegging av data og til infrastruktur. Hvis en må gjøre prioriteringer, må tilgjengeliggjøring av offentlige data/grunndata gis førsteprioritet.
Stiftelsen Dam	Stiftelsen Dam er svært positiv til at Forskningsrådet signerte WHO's Joint statement i 2017 og dermed forpliktet seg til å, innen

et år, utarbeide retningslinjer for forhåndsregistrering av studier de finansierer, samt monitorere etterlevelsen av disse. Forhåndsregistrering er et viktig tiltak for å hindre selektiv publisering, redusere mengden bortkastet forskning og sikre at forskning gjennomføres i tråd med intensjonene (eller at eventuelle avvik begrunnes). Dette bidrar til å sikre at alle resultater publiseres, og til å øke resultatenes pålitelighet og tilgjengelighet, slik at slik at beslutninger kan fattes på et bedre grunnlag.

I det siste kulepunktet under "Forskningsrådet skal" står det at Forskningsrådet skal "kreve at kliniske studier skal forhåndsregistreres før oppstart av prosjektet". Vi oppfordrer Forskningsrådet til å erstatte kliniske studier med "studier som inkluderer mennesker", som vi mener er mer i tråd med Helsinkideklarasjonen.

Vi mener også at det bør bli vesentlig tydeligere hvordan Forskningsrådet skal monitorere og sanksjonere manglende forhåndsregistreringer.

Vi mener dessuten at det også er viktig å presisere at Forskningsrådet krever at studier som allerede har startet inklusjon uten at forhåndsregistrering er gjort skal forhåndsregistrere studien snarest. Videre bør Forskningsrådet vurdere å anbefale noen registre for registrering, slik at forskerne kjenner til hvor studier av ulike design, både kliniske forsøk og studier med ikke-eksperimentelt design, kan registreres.

Andre (Offentlig)	Svar
<p>Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo</p>	<p>Ingen kommentar da vårt forskningsprosjekt ikke har sett spesielt på dette elementet av åpen forskning.</p>
<p>NSD - Norsk senter for forskningsdata AS</p>	<p>NSD er positive til at Forskningsrådet viderefører kravet om at data skal arkiveres og tilgjengeliggjøres i tråd med FAIR-prinsippene. Etter NSDs vurdering bør Forskningsrådet gjeninnføre krav om arkivering av data i kontraktsvilkårene til forskningsprosjekter som produserer/er basert på data, og peke på hvilke arkiv som bør velges for hvilke typer data. Dette for å sikre at FAIR-prinsippene faktisk oppfylles og for å hjelpe forskerne med å velge arkiv som sørger for dette. Norges forskningsråd og The Economic and Social Research Council (ESRC) har lenge gått foran som de eneste forskningsråd i verden med entydige krav om lagring av data i navngitte dataarkiv, henholdsvis NSD og UKDA. I 2017 fjernet Forskningsrådet dette kravet. ESRC derimot har gått motsatt vei og styrker kravet og samarbeidet med UKDA om datafangsten, ved at de nå sender brev til forsker og rapporterer til institusjonene dersom det er brudd på kontrakten om arkiveringsbestemmelsene. Det fremstår som et paradoks at</p>

Forskningsrådet fjerner vilkår om arkivering av data i navngitte arkiv i en periode der satsingen på åpen forskning, lagring og tilgjengeliggjøring av data styrkes både i Norge og internasjonalt. Vår erfaring er også at denne endringen sår tvil om NSDs mandat og rolle som koordinerende organ for dataforvaltning og om vår strategiske rolle for å legge til rette for sikker lagring og åpen tilgang til forskningsdata i Norge. NSD mener at det å stille tydelige krav til arkivering og tilgjengeliggjøring i kontraktene er ett av virkemidlene som kan bidra til å realisere strategiens overordnede mål. I tråd med de nevnte kravene til arkivering av data for forskningsrådsfinansierte prosjekter innenfor samfunnsvitenskap, humaniora, medisin og helse, miljø og utviklingsforskning, har NSD i en årrekke fulgt opp prosjektene som har krav om dette. Vi tar kontakt med prosjektleder ved angitt prosjektslutt og ber om at data og dokumentasjon deponeres hos NSD i henhold til kontrakten. Selv om dette ikke resulterer i at alle prosjekter faktisk arkiverer i tråd med kontraktvilkårene, har vi sett en økning i andelen arkiverte prosjekter i forhold til antall sendte henvendelser. I 2018 arkiverte over 30 % av de prosjektene som ble kontaktet data, mot i underkant av 15 % i 2015. En forklaring på dette kan være at vi i løpet av 2016 tok i bruk en ny selvbetjeningsløsning for deponering av data. Denne løsningen har gjort det enklere for forskerne å deponere data ved at de fyller ut et kort webskjema med essensielle metadata og laster opp data- og dokumentasjonsfiler i løsningen. Løsningen har integrasjon med FEIDE og Cristin, som gjør arkiveringen mer strømlinjeformet ved at forskerne slipper en del dobbeltregistrering. Dette illustrerer at krav om arkivering må understøttes av infrastrukturløsninger som gjør det enkelt og effektivt å arkivere og tilgjengeliggjøre data. Selv om mye av det formelle er på plass og selv om vi har sett en markant økning i antall arkiverte data fra prosjekter med finansiering fra Forskningsrådet, mener NSD at det fortsatt gjenstår mye før potensialet er utnyttet fullt ut. Kort oppsummert viser våre oversikter at for få datasett blir arkivert. Det naturlig nok flere årsaker til at for lite data blir arkivert. Vi mener at for å øke tilgjengeliggjøring og gjenbruk av data må ulike typer tiltak virke sammen.

Et tiltak vi har sett effekt av, er at tidsskrift krever at data tilgjengeliggjøres og blir siterbare. En del forskere tar derfor kontakt med oss fordi tidsskriftet de skal publisere i forlanger at data er arkivert, tilgjengeliggjort og utstyrt med en DOI som gjør det mulig å gjenfinne og sitere data. Tidsskriftenes krav virker da etter hensikten, når forskerne faktisk arkiverer i et godkjent arkiv.

Oppfølging av prosjekt som har fått finansiering av forskningsrådet virker som nevnt også til en viss grad. Etter at vi innførte rutinen med å sende arkiveringshenvendelser til disse prosjektene har vi fått inn betydelig mange flere. Økningen i andelen kontaktede prosjekter som faktisk arkiverer, kan dessuten tyde på at det virker at arkiveringsløsningene blir mer brukervennlige.

Et annet tiltak som vi mener vil ha effekt er kravet fra forskningsrådet om at alle prosjekter som får støtte skal ha en datahåndteringsplan som sørger for at forskerne planlegger med tanke på arkivering og tilgjengeliggjøring. Dette vil lette arkiveringsprosessen betydelig for den enkelte forsker. NSDs arkiveringstjenester kommer i dag først aktivt inn i sluttfasen av prosjektet når overføring til arkivering er aktuelt. Dette gjør at man ofte blir litt fanget av situasjonen ved at data gjerne er slettet, dårlig dokumentert, eller samlet inn på en måte som vanskeliggjør arkivering.

NSD har sterkt tro på at digitalisering, mindre dobbeltregistrering, en reell avbyråkratisering og kompetanseheving i sektoren, vil bidra til mer deling av forskningsdata. Men som en katalysator i den kulturendringen som forhåpentligvis vil komme, mener vi som nevnt at tydelige krav i form av kontraktsvilkår som gjerne følges opp at økonomiske insentiver, vil kunne bidra til å faktisk oppfylle policyen for åpen forskning.

I tillegg til tydeligere krav og virkemidler når det gjelder FAIR-forskningsdata, savner NSD en diskusjon rundt hvilke data som skal arkiveres, hvor, hvor lenge og til hvilken kostnad. Denne diskusjonen må selvsagt skje i forskningsmiljøene og forskningsinstitusjonene (slik det også fremgår av KDs strategi for lagring og tilgjengeliggjøring av forskningsdata). NSD mener likevel problemstillingen bør komme tydeligere frem i policyen og at Forskningsrådet i den grad det er mulig, bør antyde noen overordnede føringer for hvilke data man bør bruke tid og ressurser på å gjøre reelt FAIR og hvor lenge ulike typer data bør holde denne standarden.

Forskningsrådets nåværende policy for åpen tilgang til forskningsdata, slår fast at Forskningsrådet viderefører praksisen med at forskningsdata skal arkiveres på en forsvarlig måte i minimum 10 år. I det nåværende utkastet er det ikke sagt noe om hvor lenge data skal arkiveres. Et 10-års perspektiv kan være en fornuftig tidsramme med tanke på hensyn til etterprøvbarhet (som jo i seg selv er viktig), men vil ikke være tilstrekkelig arkiveringstid for data som kan ha historisk verdi eller danne grunnlag for longitudinell forskning. NSDs beholdning av forskningsdata (unntatt ESS) inneholder 4 723 studier. Av disse er 27 % 10 år eller eldre, datainnsamlingen er altså gjennomført i 2009 eller tidligere. I første halvår 2019 utleverte NSD 1 258 studier. Av disse var 31,5 % 10 år eller eldre. Dette betyr at behovet for gjenbruk av eldre data absolutt er til stede.

Arkivering av forskningsdata skal øke gjenbruksverdien til forskningsdata, og bidra til reproducerbar forskning og annen sekundærbruk. Å arkivere og kuratere data i et langtidsperspektiv krever kompetanse og er potensielt kostbart. Det bør derfor skje en selektering når det gjelder hvilke data som skal arkiveres og tilgjengeliggjøres i et langtidsperspektiv og hvilke data som kan lagres og deles i et kortere perspektiv, primært for etterprøvbarhet.

I forbindelse med arkivering, tar forskeren gjerne utgangspunkt i en del av dataomfanget fra den varme fasen. I samråd med

arkivet, løftes og kurteres datautvalget med mål om gjenbruk av andre forskere. Kurateringen sikrer at tilgjengelighet og gjenbruk av data effektiviseres ved at data blir organisert på en standardisert måte, i kjente og bærekraftige filformater, dokumentert etter en felles mal og ved bruk av felles vokabular. Kurateringsaktivitetene er tidkrevende. Forpliktelser til å holde data brukbare og tilgjengelige over lang tid gir en ikke ubetydelig livsløpskostnad i arkivfasen. Når data er kuratert kan de arkiveres i et dertil egnet arkiv og slik gjøres tilgjengelig for sekundærbruk. For å sørge for at data fortsetter å etterleve FAIR-prinsippene kreves det kontinuerlig vedlikehold, blant annet med tanke lesbarhet over tid.

Kurateringsjobben for arkiver med lang tidshorisont inkluderer også gjerne høynivå kurateringsaktiviteter med fokus på verdiøkning, sammenstilling, kuratering av datasamlinger, formidling til ulike målgrupper (spesialister og generalister), utvikling av spesialiserte kuraterings- og formidlingsløsninger tilpasset datasamlingene.

Selvbetjente, ikke-kuraterte dataarkiv(løsninger) utfører ingen kurateringsaktiviteter, og er mer eller mindre generiske, tekniske, og ikke-verdiøkende plattformer uten domenespesifisitet.

Forskningsprosjektene/forskerne er dermed selv ansvarlig for kuratering, og publiserer selv data i denne type arkiver.

Tidshorisonten for data i ikke-kuraterte arkiver er typisk 10 år.

Det er store forskjell i kostnader knyttet til kuratering i de to typene arkiv/løsninger. Drift av arkiver for data som krever profesjonell kuratering, lang tidshorisont og effektive løsninger for tilgjengelighet og gjenbruk er kostbare. Kravet om «at kostnader knyttet til tilgjengeliggjøring av data i henhold til FAIR-prinsippene synliggjøres i prosjektsøknader», kan bidra til å tydeliggjøre dette, i det minste for den delen av jobben som hviler på selve forskningsprosjektet. Det er kanskje mindre sannsynlig at forskerne selv kan ta høyde for alle kostnader knyttet til langtidsarkivering. Dette krever i hvert fall at forskerne har tilgjengelig verktøy for å gjøre slike kostnadsestimater.

KD, EU-kommisjonen og andre har flere ganger poengtert at slik ressursbruk bare kan forsvares for data som virkelig har stor verdi over lang tid, og at det må skje en utvelgelse av hvilke data som skal kurteres profesjonelt, og hvilke som kan publiseres og kurteres selvbetjent i ikke-kuraterte arkiver.

Spørsmålet er hvem som kan foreta en slik utvelgelse.

I KDs strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata, legger grunnprinsipp 3 opp til at “[b]eslutninger om arkivering og tilrettelegging av forskningsdata må tas i forskerfellesskapene”.

Strategirapporten sier også litt om hvordan forskerfellesskapene og institusjonene bør rigge seg for å bli i stand til å gjøre slike vurderinger, men konkluderer med at det ikke er naturlig for KD selv eller andre myndigheter å vurdere dette.

Datahåndteringsplanen er et verktøy som kan hjelpe forskningsmiljøer og institusjoner å gjøre best mulig vurderinger rundt valg av løsninger og riktig ressursbruk og stimulere til informerte valg rundt håndtering, deling og tilgjengeliggjøring av

data. Det bør derfor tas hensyn til dette når Forskningsrådet skal «utvikle generiske retningslinjer for datahåndteringsplaner». I tillegg bør denne problemstillingen adresseres i policyen og så langt det er mulig bør Forskningsrådet gi noen føringer som institusjoner, forskere og arkiver kan legge til grunn for sine diskusjoner og vurderinger når det gjelder valg knyttet til kurateringsinnsats og tidsperspektiv på FAIR arkivering. NSD støtter kravet om at kliniske studier som er helt eller delvis finansiert av Forskningsrådet registreres i en godkjent database før oppstart av prosjektet, og mener at det også kan være hensiktsmessig å anbefale en slik forhåndsregistrering for ikke-kliniske studier som baserer seg på deduktiv metode. Dette vil være et hensiktsmessig grep for å sikre enda mer åpenhet og transparens i forskningsprosessen, og bl.a. motvirke formulering av vage hypoteser i starten av et prosjekt som kan tilpasses når resultatene allerede er kjent for å kunne bekreftes statistisk. Dette er knyttet til den såkalte "replikasjonskrisen" som har fått en del oppmerksomhet, blant annet innenfor psykologi. Innføringen av krav om forhåndsregistrering av studier forutsetter at det finnes tjenester som kan validere registreringene. En slik tjeneste bør inneholde en del elementer fra de datahåndteringsmalene som allerede finnes, og en kan se for seg at slike tjenester kan virke i samspill med datahåndteringsplanverktøy som allerede er utviklet. Det vil derfor ikke være veldig ressurskrevende å få på plass en slik tjeneste.

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	FAIR er viktig, og bra, og det er kjempeviktig å gjøre data til et selvstendig siterbart vitenskaplig 'produkt'! Da blir datapublisering meritterende - det vil utløse motivasjon til å få dataene ut - dette komme ritl å gjøre en stor forskjell!

Seks andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Datainfrastrukturer for åpen forskning

1.2. Spørsmål: Vil disse tiltakene, i tillegg til nasjonale og internasjonale investeringer i etablering og oppgradering av datainfrastrukturer, i tilstrekkelig grad bidra til å sikre tilgang til relevante tjenester for forskningsdata?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Delvis enig
NTNU	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Bergen	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Høgskolen i Østfold	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
Universitetet i Agder	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	Delvis enig
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Helt enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Veterinærinstituttet	Delvis enig
Nofima	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Delvis enig

NOFIMA	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
-------------------------------------	-------------

Helse Midt-Norge RHF	Delvis enig
----------------------	--------------------

Forvaltning (Offentlig)	Svar
------------------------------------	-------------

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Hverken eller
Artsdatabanken	Delvis enig
Språkrådet	Delvis enig
Statistisk sentralbyrå	Helt enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
-------------------------------------	-------------

KS	Delvis enig
Universitets- og høgskolerådet	Delvis enig

Organisasjon (Privat)	Svar
----------------------------------	-------------

Forskerforbundet	Delvis enig
Stiftelsen Dam	Delvis enig
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Helt enig

Andre (Offentlig)	Svar
--------------------------	-------------

Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Hverken eller
--	----------------------

NSD - Norsk senter for
forskningsdata AS **Delvis enig**

Privatperson (Privat)	Svar
----------------------------------	-------------

Vigdis Vandvik	Delvis enig
Haakon Thue Lie	Helt enig

To andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.2. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Det er mange mulige OA løsninger hvor forskere nå kan lagre deres data, f.eks OSF, IRIS Digital Repository, Dataverse, osv. Dette betyr at det blir behov for koordinering, slik at forskere ikke trenger å legge ut data på mange forskjellige steder- noe som tar tid.
Norges Handelshøgskole	Tiltakene fokuserer på mange viktige aspekter. Det er bra at det fremheves at kunnskapsbaserte datainfrastrukturer må videreutvikles kontinuerlig for å møte forskernes behov.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	NMBU mener at det er viktig at de nasjonale datainfrastrukturene samarbeider tett slik at system og verktøy blir kompatible og at man ikke bygger opp parallelle datainfrastrukturplattformer (jf. Nasjonal høring - Behov og finansieringsstrategi for nasjonal e-infrastruktur for forskning for perioden 2020-2030). I tillegg er det viktig at de nasjonale plattformene knyttes til de internasjonale.
NTNU	Dette er rimelige krav å stille, men kostbare å oppfylle. I tillegg til å stille krav om langsiktig DMP, må Forskningsrådet også bidra økonomisk til kuratering, lagring og tilgjengeliggjøring som en integrert del av infrastrukturfinansieringen. Dette kan innebære driftsstøtte også ut over levetiden til finansierte forskningsinfrastrukturen, ikke bare investeringskostnader.
UiT Norges arktiske universitet	<p>Utvikling og understøttelse av forskningsinfrastrukturer er sentralt i utviklingen av en åpnere vitenskap og betydningen av dette kunne vært framholdt som et hovedmål i seg selv.</p> <p>UiT mener det bør tas inn at Forskningsrådet skal kreve at datainfrastrukturer med støtte fra Forskningsrådet tilfredsstillers internasjonale krav til interoperabilitet og datadeling, for å unngå dagens situasjon der alle er isolerte øyer i det globale nettverket (viser her til til evalueringsrapporten av norsk polarforskning (juni 2017) pkt. 4.5: We identify a relative degree of insularity in Norwegian's polar data community).</p> <p>UiT mener Forskningsrådet også når det gjelder utvikling av nye infrastrukturer og samarbeid om eksisterende bør framheve og ivareta mål om bærekraft. Det bør ikke brukes forskningsrådsmidler på å utvikle ny infrastruktur dersom en kan bruke eller bygge videre på eksisterende infrastruktur, gjerne i et internasjonalt utviklingsmiljø.</p> <p>Kravet om at datainfrastruktur med støtte fra Forskningsrådet samarbeider med relevante aktører nasjonalt og internasjonalt og gjøres tilgjengelig for brukere og brukermiljø kan gjerne også omfatte krav til at tilgang, kontroll og mulighet til utvikling og kvalitetssikring av infrastrukturen også har en åpenhet i seg slik at man unngår kun én «gate keeper».</p> <p>Formuleringen «et virtuelt miljø av tjenester» kan vurderes erstattet med «et økosystem av fødererte tjenester».</p>

Universitetet i Bergen	<p>Å utvikle bærekraftige finansieringssystemer for datainfrastrukturer (e-infrastrukturer) er krevende. Det er viktig at Forskningsrådet bidrar til at det utvikles gode nasjonale finansieringsmodeller. Ansvar for langsiktig finansiering bør ikke i sin helhet skyves over på de institusjonene som tar på seg ansvar for å etablere og drifte nasjonale datainfrastrukturer på vegne av fellesskapet.</p> <p>I forhold til personvern og informasjonssikkerhet er det viktig at de som skal stå for lagring og tilgang til data har høy ekspertise på disse feltene og at infrastrukturen er sikker. Det er derfor ikke gitt at alle institusjoner bør ha egne opplegg for lagring og tilgang til forskningsdata.</p>
Universitetet i Oslo	<ul style="list-style-type: none"> • Samordning blant nasjonale løsninger • Etablere en nasjonal løsning for gjenfinning og deling av forskningsdata. En risiko er at det utvikles mange åpne dataarkiver som ingen finner (I praksis fungerer som «dark archives»). • Klargjøre hvordan samspeillet mellom institusjonelle, evt nasjonale og internasjonale (særlig EOSC) bør være mhp bla. rollefordeling, juridiske spørsmål og praktisk implementering.
Universitetet i Sørøst-Norge	<p>Forskningsmiljøene må ha tilgang på brukervennlig infrastruktur. Dette vil kreve videreutvikling og koordinering av nasjonale systemer som Cristin, Nasjonal infrastruktur for bibliometri (NIB), Nasjonalt vitenarkiv m.fl. USN stiller seg bak Forskningsrådets mål om utvikling av en nasjonal infrastruktur som er godt koordinert og forankret i fagmiljø og institusjoner. Det er positivt at denne infrastrukturen også skal være knyttet til nasjonale, offentlige registerdata, og kobles til internasjonale tiltak som EOSC. Samtidig er det grunn til å minne om at slike løsninger er svært kostbare. Det er viktig at man har gode løsninger for hvordan slik nasjonal infrastruktur skal finansieres fra dag til dag. Dette er et nasjonalt ansvar som ikke kan legges på institusjonene. Det er også viktig med en god arbeidsdeling mellom de involverte aktørene, og man bør benytte seg av nasjonale eksperter på blant annet datarøktning, slik at ikke alle institusjonene må utvikle kompetanse knyttet til datahåndtering selv.</p>
VID	<p>Nasjonalt vitenarkiv Personvern/GDPR</p>

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	<p>Det er noe uklart om dette avsnittet dreier seg om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. infrastrukturprosjekter som får støtte fra Forskningsrådet 2. utviklingen av en nasjonal forskningsinfrastruktur <p>Våre tilbakemeldinger angående tiltak i forbindelse med en nasjonal forskningsinfrastruktur gjengis i punkt 3.1.4</p> <p>BI anser det som positivt at Forskningsrådet fokuserer på forutsigbar langtidsfinansiering av infrastrukturprosjekter. Vi vil trekke frem UiOs "Nettskjema" som et godt eksempel på et infrastrukturprosjekt som sikrer balansen mellom datatilgang og personvernshensyn.</p>

**Forskningsinstitutt
(Offentlig)****Svar**

Veterinærinstituttet

It may in some cases be necessary to make additional investments to ensure such platforms/infrastructures are operational. This may be especially relevant for small/medium institutions.

**Forskningsinstitutt
(Privat)****Svar**NILU - Norsk institutt
for luftforskning

Å skaffe finansiering for langsiktig drift av datastrukturer er en stor utfordring i Norge. Dersom tiltakene skal kunne gjennomføres, må Forskningsrådets ørge for å øke forståelsen for verdien av dette hos bevilgende myndigheter og andre aktuelle finansieringskilder.

NORCE Norwegian
Research Centre

Hovedutfordringen knyttet til kun å legge krav til "bærekraftig finansiering" for et langsiktig perspektiv er at de aller fleste slike resultater vil ha begrenset allemenninteresseområde og dermed liten betalingsevne og vilje. Det er derfor vanskelig å gi troverdig langsiktig tilgang på dataene uten at det evt. åpnes for støtte i en driftsfase, eller at man tar i bruk nasjonale løsninger hvor tilgjengeliggjøringen er sikret.

Peace Research
Institute Oslo (PRIO)

Det er bra at NFR oppfordrer til en integrert tilnærming til forskningsinfrastruktur, hvor lokale prosjekter knyttes opp til nasjonal og internasjonal infrastruktur. PRIO erfarer at NFRs støtte for infrastrukturprosjekter kan være i overkant vektet mot realfaglige prosjekter. Vi oppfordrer til en sterkere vektlegging også av samfunnsvitenskapelig datainfrastruktur slik at ikke samfunnsvitenskapene ender opp med en svakere basis for åpen datainfrastruktur enn naturvitenskapene.

**Helseforetak
(Offentlig)****Svar**

Helse Midt-Norge RHF

Dette er antagelig et bidrag i riktig retning. I tillegg må det ses i forbindelse med relevante lover og regelverk.

**Forvaltning
(Offentlig)****Svar**

Artsdatabanken

Artsdatabanken har i løpet av de siste 15 år opprettet datainfrastrukturer laget for å gjøre tilgjengelig data om naturmangfold. Vår erfaring er at når en infrastruktur kommer over i driftsfase blir finansieringen av driften vanskeligere, datatilfang og tilgjengeliggjøring av data går fint, men det oppstår feil, infrastrukturen blir gammel etc og det trengs da

	<p>midler til daglig drift (vedlikehold). Vi foreslår derfor et kulepunkt nr 3 under Forskningsrådet skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kreve at alle infrastrukturprosjekter som finansieres av Forskningsrådet utarbeider en plan for bærekraftig finansiering for å sikre videre (teknologisk) drift av infrastrukturen.
Språkrådet	<p>Språkrådet foreslår en endring i punktet nedenfor: Forskningsrådet skal: kreve at datainfrastruktur med støtte fra Forskningsrådet samarbeider med relevante aktører nasjonalt og internasjonalt og gjøres tilgjengelig for brukere og brukermiljø, <i>inkludert utviklere av ny teknologi</i></p> <p>Begrunnelse: Hvis vi vil ha språkteknologi på norsk, må statlige institusjoner ta ansvar for å tilgjengeliggjøre nødvendige språkdata innenfor sitt fagområde. Dette bør også gjelde universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitusjoner. Det vil være et viktig samfunnsbidrag fra universitetssektoren å gjøre grunnlagsdata tilgjengelige og for næringsutvikling og innovasjon, og dette kan bidra til bedre språkteknologiske produkter på norsk. Det vil komme hele samfunnet til gode at datainfrastruktur blir gjort tilgjengelig også for kommersielle utviklere av f.eks. språkteknologiske verktøy på norsk, som samtaleroboter, automatisk oversettelse og talegjenkjenning.</p>
Statistisk sentralbyrå Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	<p>Jf kommentar til forrige kapittel Se tidligere kommentar ift utsagnet "I samarbeid med andre aktører"</p>

Organisasjon (Offentlig)	Svar
KS	<p>Det er positivt at det stilles krav til bærekraftig finansiering for å sikre tilgangen til forskningsdata i et langsiktig perspektiv. Det er i tillegg viktig at en slik datainfrastruktur også tar hensyn til og støtter forvaltningen av et avtaleverk som sikrer åpenhet, transparens og videre tilgang til resultater basert på videre bruk av data gjort tilgjengelig gjennom en slik datainfrastruktur.</p>
Universitets- og høyskolerådet	<p>Det utvikles i dag infrastruktur for lagring av data på overordnet nivå; institusjonelt, nasjonalt og internasjonalt. Samtidig er finansierer og andre i ferd med å sette krav til datalagring for enkeltforskere og prosjekter. Slik kan en si at en bygger en datalagringsstruktur ovenfra og ned. For å lykkes er det avgjørende nå å trekke forskerne og fagmiljøene med i prosessene fram til reell åpen/FAIR data. Blant annet bør dette bli langt mer brukervennlig, samt at lagring av forskningsdata blir en del av meritteringssystemet for vitenskapelig ansatte.</p>

Organisasjon (Privat)	Svar
-----------------------	------

Forskerforbundet	Forskerforbundet savner her et tiltak om kompetanseheving tilknyttet datainfrastruktur og personvern.
Forskningsinstituttens fellesarena, FFA	FFA opplever at tilgang til offentlige data og ikke minst helsedata samt data fra SSB, er for vanskelig. Ny lov om personvern praktiseres ofte svært strengt av personvernombudene. Hver enkelt institusjon er forsiktig for å ikke bli kritisert for dårlig håndtering av personvernet, med det resultat at en unødig streng praksis og byråkratisering resulterer i at viktig forskning ikke blir gjort. Personvernet skal selvsagt ikke svekkes, men byråkratiet rundt og risikoen for unødige forsinkelser ved at mange aktører skal vurdere det samme, må reduseres. Forskningsrådet bør adressere denne problemstillingen i Policy for åpen forskning, slik at en finner en riktig balanse mellom så åpen som mulig og så lukket som nødvendig. FFA mener at det må etableres ikke-kommersielle løsninger for deponering og tilgjengeliggjøring av forskningsdata, og det må etableres løsninger for inndekning av kostnader knyttet til dette.

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Ingen kommentar da vårt forskningsprosjekt ikke har sett spesielt på dette elementet av åpen forskning.
NSD - Norsk senter for forskningsdata AS	NSD er enig i at datainfrastrukturer stadig må utvikle seg for å dekke behovene i et landskap i rask endring. Forventningene til digitalisering og interoperabilitet er høye og betimelige, men krever robust finansiering gjennom langsiktig satsing på infrastruktur. Prosjektfinansiering til konkrete investeringer i innovative og digitaliserte løsninger er et viktig virkemiddel for å nå målene i policyen. Krav om bærekraftig finansiering og drift av tjenestene og verktøyene er avgjørende. Vi er også enige i at infrastrukturene bør basere seg på ulike inntektskilder for å oppnå dette. Når det gjelder valg av finansieringsmodeller og inntektskilder, bør man være oppmerksom på konsekvensene disse kan ha for den faktiske måloppnåelsen. Brukerfinansiering av tjenester for arkivering- og tilgjengeliggjøring av data diskuteres som et mulig alternativ. NSD vil påpeke at selv om det åpnes for at det kan søkes penger til dette i det enkelte forskningsprosjekt, vil det å knytte kostnader til den faktiske arkiveringen kunne resultere i at dette ikke prioriteres. Dermed kan det føre til redusert måloppnåelse når det gjelder økt tilgjengeliggjøring og gjenbruk av offentlig finansierte data. Dette gjelder særlig dersom forskerne blir styrt i retning av arkiveringsløsninger basert på pris og ikke kvalitet. Som vi har pekt på i punktet over, er høynivåkuratering i et langtidsperspektiv ressurskrevende og dermed også dyrere enn selvbetjeningsløsninger hvor man i mindre grad er sikret reell oppfyllelse av FAIR-prinsippene.

Dersom brukerfinansiering av denne typen tjenester skal fungere effektivt, må det i så fall følges opp med klare kontraktsvilkår som peker på konkrete arkiv som ivaretar kurateringsbehovene til det enkelte datasett (basert på en vurdering av blant annet gjenbruksverdi). Videre bør den delen av budsjettet som er øremerket til arkivering og tilgjengeliggjøring ikke utbetales før kontrakten er oppfylt.

Et annet spørsmål er hvem som skal betale for arkivering i et langtidsperspektiv. Dersom et prosjekt genererer data om bør være tilgjengelige for ny forskning i et 100 års perspektiv, er det neppe realistisk at hverken forskningsprosjektet eller forskningsansvarlig institusjon skal dekke kostnadene knyttet til dette. For å sikre langsiktig tilgang til verdifulle data, er det viktig å følge opp policyen med robust og forutsigbar finansiering av infrastrukturer som har et langtidsperspektiv. Det er derfor helt avgjørende at grunnfinansieringen til forskningsinfrastrukturer som NSD styrkes. Dersom man legger for stor vekt på brukerfinansiering undergraver man samtidig målene om åpen forskning. Når det er sagt tror vi at det er mulig å finansiere spesialtilpassede tjenester gjennom brukerbetaling f. eks. ved å ta betalt for datahåndteringsplanverktøy kombinert med skreddersydde løsninger for institusjonene, herunder verktøy som gir oversikt for institusjonene, opplæring, etc. Selve arkiverings-, kuraterings- og formidlingstjenestene bør etter vår vurdering være gratis for forskere og forskningsinstitusjoner slik at økonomiske hindre ikke står i veien for at data blir tilgjengelige for gjenbruk.

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	Det viktige her er vel at datainfrastrukturene legger til rette for FAIR data management (med hovedtrykk på Interoperable). Og gjerne også ar 'pakking' av utdata til ulike formål innbygget (buk i vitenskap og samfunn). Uten det blir det bare et nasjonalt DRYAD...? Eller Meteorologisk Institutt uten 'tjenestene' værmeldinga og met.no...

Åtte andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Merittering og evaluering av forskning og forskere

1.2. Spørsmål: Vil disse tiltakene i tilstrekkelig grad bidra til at åpen forskning blir meritterende?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Hverken eller
Høgskolen i Østfold	Hverken eller
Universitetet i Bergen	Hverken eller
Norges Handelshøyskole	Delvis enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Delvis enig
NTNU	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Universitetet i Agder	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Veterinærinstituttet	Delvis enig
Nofima	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Hverken eller
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Delvis enig
NOFIMA	Delvis enig
NORCE Norwegian Research Centre	Delvis enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Delvis enig

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Delvis enig
Språkrådet	Delvis enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Delvis enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Akademiet for yngre forskere	Delvis enig
KS	Delvis enig
Universitets- og høskolerådet	Helt enig

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Delvis enig
Stiftelsen Dam	Delvis enig

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Hverken eller

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	Delvis uenig
Haakon Thue Lie	Helt enig

Fem andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.2. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet Høgskolen i Østfold	Som det står her (f.eks. 'å vurdere... mulige tiltak), er det for tidlig å bedømme om disse tiltakene vil bidra i tilstrekkelig grad til at åpen forskning blir meritterende.
Norges Handelshøyskole	Utforming av prosesser for åpen evaluering av forskning er utfordrende, og hvordan dette skal gjøres er fortsatt uklart. Felles prosesser nasjonalt og internasjonalt er helt nødvendig for å lykkes. Tiltakene vil trolig bidra til at åpen forskning blir meritterende, men om tiltakene er tilstrekkelige et det per i dag vanskelig å svare på. Et grunnleggende prinsipp er her at søkeres faglige kvalifikasjoner og kvalitet på oppnådde resultater skal vurderes på et bredere grunnlag enn hvor forskerne publiserer. Spørsmålet som her stilles, "Vil disse tiltakene bidra til at åpen forskning blir meritterende?" synes <i>ikke</i> å være helt forenlig dette hovedprinsippet - Det er ikke det faktum at forskningen er åpen som gjør den meritterende, men kvaliteten på forskningen og oppnådde resultater.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	NMBU mener at Forskningsrådet bør utvikle tydelige retningslinjer for hvordan forskere skal vurderes og evalueres knyttet til åpen forskning. Men det er institusjonene som bør være ansvarlige for å utvikle meritteringssytem i tråd med nasjonale forskrifter. NMBU støtter at det bør utvikles en nasjonal prosess for hvordan forskere og forskning skal vurderes i tråd med DORA-erklæringen. Institusjonene må her spille den mest sentrale rollen.
NTNU	Tiltakene er gode. Om de er tilstrekkelige for at åpen forskning faktisk blir meritterende, er en annen sak. Dette handler om tunge kulturer i de akademiske institusjonene.
UiT Norges arktiske universitet	UiT støtter Forskningsrådets ambisjoner og planer for å innarbeide kriterier for åpen forskning i vurdering av forskere og forskning og ser dette som et helt vesentlig område for å stimulere til mer åpen vitenskap. I teksten under punkt VII kunne vi gjerne ønsket mer utdypende beskrivelser av hvilke aktiviteter og resultater Forskningsrådet ser for seg å legge til grunn for nye kriterier for åpen forskning. Selv om nye kriterier ikke er ferdig utviklet, kan bakgrunnen gjerne belyses og diskuteres. Så lenge det ikke er beskrevet, er det også vanskelig å vurdere hvorvidt tiltakene som foreslås vil gjøre åpen forskning mer meritterende. I høringsutkastet mener vi det blir lagt uforholdsmessig stor vekt på «fagfelleevaluering» som en del av hvordan åpen forskning kan bli mer meritterende. Fagfelleevaluering er en liten del, som ikke bør vektlegges i så sterk grad. Derimot burde generell åpenhet vektlegges sterkere,

	<p>som for eksempel åpen publisering og hvordan dette kan komme i konflikt med publisering i tradisjonelt høyt rangerte tidsskrifter, hvorvidt og hvor ofte data er delt og brukt av andre osv. Fra samfunnsfaglige miljøer ved UiT tar vi igjen med en bekymring for at det ikke må utarbeides kriterier som diskvalifiserer kvalitative forskere.</p>
Universitetet i Bergen	<p>Dokumentet åpner for at forskere skal kunne meritteres på bakgrunn av deres innsats for åpen forskning. UiB mener at forskerne skal meritteres på bakgrunn av deres forskningskvalitet. UiB har ikke undertegnet DORA. Hovedargumentet mot har vært at erklæringen går for langt i å avskrive bibliometriske indikatorer som nyttige i evaluering av forskning. Vi mener at kunnskap om enkelte bibliometriske mål og egenskaper ved tidsskriftene kan være nyttig, særlig sett i lys av den store økningen i antallet publiseringskanaler og publikasjoner og framveksten av en rekke tidsskrift og kanaler med lav kvalitet og lave krav til fagfelleevaluering. I den andre enden av skalaen tror at svært selektive tidsskrift praktiserer strengere fagfelleevaluering enn andre, og at det således er sannsynlig at forskningen som publiseres her er av høy kvalitet. Hvis en utelukkende skal basere evaluering på egen gjennomgang av publikasjoner for eksempel for alle søkere i en utlysning av forskningsmidler, vil evalueringen kunne bli mer ressurskrevende, samtidig som at en ser bort fra konklusjonene i de vurderinger som har blitt gjort i den opprinnelige fagfelleevalueringen. Det er også grunn til å stille spørsmål ved om en med mindre vekt på tradisjonelle vurderinger vil forskyve makt fra faglige fellesskap mot de som finansierer forskningen. Vi oppfordrer Forskningsrådet til å anerkjenne det fagfellearbeidet som utføres i de mange spesialiserte tidsskriftene og societies.</p>
Universitetet i Oslo	<p>Mesteparten av kapittelet handler om Forskningsrådets prosess for evaluering av søknader og ikke det kapittelets overskrift tilsier. Bruken av ordet merittering er også uklar. UiO mener at Forskningsrådet ikke har en rolle i meritteringen av forskere ved institusjonene. Det er likevel fint at det utvikles en politikk for vurdering av forskere og forskning. Men vi skjønner ikke bruken av ordet merittering her. Ordet benyttes ofte i tilknytning ansettelse og opprykk ved universitetene.</p> <p>Andre tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tydeligere på vektleggingen av datasett/datapublikasjon, metoder, kildekoder og software • Vektleggingen for å bidra inn i det store forskerfellesskapet, ikke bare der hvor det er få forfattere, men også der det er mange forfattere. • Verktøy for å stimulere til de foreslåtte tiltakene
Universitetet i Sørøst-Norge	<p>Det er nødvendig å evaluere om man i en tid preget av målsetninger om økt åpenhet i alle deler av forskningsprosessen også må utvikle nye kriterier og indikatorer for måling av bidrag til forskning og forskningskvalitet. USN har signert DORA og støtter prinsippet om at man bør vurdere kvaliteten på enkeltpublikasjoner fremfor impact-faktoren til publikasjonskanalen. Tradisjonelle bibliometriske mål som</p>

	<p>siteringer og nivået på publikasjonskanal bør kun være et supplement til mer kvalitative vurderinger. Man bør også se på om det er mulig å gi mer eksplisitt anerkjennelse for andel åpne publikasjoner og datasett, bidrag til kildekode og utvikling av datasett, samt samfunnseffekt og ulike former for samarbeid med næringsliv og offentlige instanser.</p> <p>Det er viktig å sikre forutsigbarhet for forskerne. Det må være samsvar mellom kravene om åpen forskning som forskere stilles ovenfor, og det de i neste instans blir målt på. Dette må gjenspeiles i utlysningstekster, og det bør være åpenhet rundt hvilke evalueringskriterier Forskningsrådets ulike paneler benytter.</p> <p>Transparens rundt vurderingskriterier er et gode, og åpen fagfelleevaluering er i mange tilfeller både positivt og ønskelig. Samtidig vil vi få minne om at flere studier har vist at åpen fagfelleevaluering også kan føre til økt grad av bias/diskriminering, blant annet knyttet til kjønn og forskeres institusjonstilknytning. Det er viktig å gjøre en kritisk vurdering av slike faktorer før man innfører ulike former for åpen fagfelleevaluering.</p>
VID	<p>Viktig med gode tilbakemeldinger fra eksterne i hele søknadsprosessen</p> <p>Åpen fagfelleevaluering kan muligens også føre til at færre fagfolk ønsker å bidra i prosessen, må ev. formulere seg annerledes og bruker enda lengre tid, kan ikke være så tydelig?</p>

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	<ul style="list-style-type: none"> • BI er positiv til prinsippene bak DORA-erklæringen. Samtidig er det en utfordring for BI, som en handelshøyskole, at de internasjonale akkrediteringssystemene vi er en del av, vurderer institusjonenes forskningsresultater på bakgrunn av hvilke tidsskrifter resultatene er publisert i. Dette er en utfordring vi ber Forskningsrådet ta med seg i de internasjonale fora man deltar i. • DORA-erklæringen nevner ikke at åpen deling av forskningsresultater er bedre eller å foretrekke. Det skaper forvirring å blande debatten om åpen forskning med debatt om DORA-erklæringen.

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Vi er enig i de tiltakene som foreslås. Det blir imidlertid viktig å sikre at et nytt systemet for vurdering ikke går på bekostning av forskningens kvalitet. Om disse tiltakene i tilstrekkelig grad bidrar til at åpen forskning blir meritterende og dermed mer attraktivt,

Veterinærinstituttet	er vanskelig å vurdere siden dokumentet sier lite om hvilke konkrete tiltak som skal innføres nasjonalt og internasjonalt. The achievement of this goal requires that researchers' career development programs at both University and Institute sectors are adjusted to mirror the goals proposed here.
----------------------	--

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NORCE Norwegian Research Centre	Det er viktig at rutinene og vurderingene som etableres ikke favoriserer UoH-sektoren. Det anvendte perspektivet bør stå sentralt som en del av "dokumentasjonen av hele bredden av forskningsresultater".
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Hvorvidt PRIO kan stille seg bak denne delen av policyen kommer an på hvordan DORA-erklæringen skal tolkes. Kenneth Ruud blant andre har tatt til orde for at hensikten med DORA hovedsakelig er å utvide evalueringsgrunnlaget slik at ikke <i>impact factor</i> -en til tidsskriftet hvor forskning er publisert spiller en overdrevent sentral rolle i vurderingen. Det stemmer at det finnes god forskning også i mindre anerkjente tidsskrifter (og dårlig forskning i høyt anerkjente tidsskrifter) samt at det er fordelaktig både for de evaluerte og de evaluerende at et bredere utvalg av resultater og indikatorer tas i bruk. Dette er det enkelt å stille seg bak. Derimot er vi skeptiske til en strengere tolkning av DORA som har som premiss at publiseringssted er en helt misvisende proxy for forskningskvalitet. Tidsskrifter bidrar til forskningskvalitet gjennom redaksjonelle prosesser og fagfellevurdering, og publisering i tidsskrifter med stringente kvalitetssikringsrutiner er en prestasjon med åpenbar relevans for evaluering av forskning og forskere. Vi ser ingen god grunn til å ikke ta hensyn til dette – selvsagt på en reflektert og kritisk måte – som en del av et helhetlig evalueringsgrunnlag.

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	I første kulepunkt står det at Forskningsrådet skal innarbeide kriterier for åpen forskning i vurdering av forskere og forskning. Punktet fremstår noe vagt, og det bør presiseres at det er en forutsetning at slike kriterier fortsatt ivaretar og vektlegger kvaliteten på forskningen. Her står det ingen ting om merittering av innovasjon. Merittering av innovasjon bør vurderes i tillegg.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Språkrådet	Forslag til andre tiltak: Språkrådet ser gjerne at utarbeiding av norsk terminologi og utvikling av lærebøker og fagbøker på norsk for høyere utdanning blir regnet som meritterende i forskningssammenheng, som en del av forskningsformidlingen.

Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning

Begrunnelsen for dette ligger i universitets- og høyskoleloven § 1-7, som omhandler sektorens ansvar for å vedlikeholde og videreutvikle norsk fagspråk. For at dette ansvaret skal kunne oppfylles, er det viktig at det norske fagspråket tas i bruk i skriftfestede kvalitetssikrede formidlingsformer og -kanaler, særlig term-baser og termportaler samt læremiddel. Term-baser og termportaler er plattformer der ny norsk terminologi gjøres tilgjengelig for utviklere av språk-teknologi og for samfunnet ellers, mens læremiddel formidler ny forskning i et norsk fagspråk til studenter og undervisere.

Relatert til tiltaket Merittering og evaluering av forskere og forskere og Unit sin rolle som nasjonale koordinatore for åpen tilgang ser vi klart behovet for nye kriterier for evaluering og merittering. Forskningsrådet nevner selv DORA-erklæringen, men Unit mener at også Leiden-manifestet med 10 prinsipper for forskningsevaluering bør innarbeides hos institusjonene.

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Akademiet for yngre forskere	AYF er glade for at det fokuseres på vurdering av forskning. Vi er opptatt av å sikre mest mulig forutsigbarhet for yngre forskere, ettersom de er særlig sårbare i den omstillingen som nå foregår. Det er viktig at Forskningsrådet samhandler med andre relevante aktører nasjonalt og internasjonalt for å sikre en likest mulig strategi for evaluering, vurdering og merittering. Her vil vi også gjerne nevne at det er litt uklart hva som legges i de to begrepene "evaluering" og "vurdering", ettersom de brukes om hverandre i teksten.
KS	Harmonisering og krav til CV og dokumentasjon er kanskje blant nødvendige kriterier for vurdering – men de er langt fra tilstrekkelige. KS mener at det i større grad må være meritterende for forskere og forskningsinstitusjoner å drive <i>medforskning</i> . For eksempel må forskere som formidler på kommunesektorens egne arenaer, for å bidra til økt <i>anvendelse</i> av forskningsresultater, premieres. Nye utfordringer krever en tilnærming som innebærer at brukerne selv er med som sentral aktør i hele forskningsprosessen, og forskere må ta høyde for dette. På denne måten kan forskning bidra til ny kunnskap og ny og endret praksis, samt forbedre eksisterende teori og også utvikler ny.
Universitets- og høgskolerådet	Drette følges opp av UHR, men i sammen med Forskningsrådet i en egen prosess: "Arbeidsgruppe for forsknings- og forskervurdering". (https://www.uhr.no/temasider/apen-forskning-2/styringsgruppe-og-arbeidsgrupper/)

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Forskerforbundet er glad for Forskningsrådets presisering om at forskernes motivasjon og forståelse for åpen forskning er helt avgjørende for større åpenhet og at det må lønne seg både faglig og karrieremessig.

	<p>For forskere kan tildelinger over Forskningsrådets utlysninger være avgjørende viktig for videre karriere, for ansettelser og opprykk. Tilsvarende viktig er dermed tenkningen rundt vurdering av forskning og forskere. Forskerforbundet mener det ikke må herske tvil om at det viktigste kriteriet for tildelinger fra Forskningsrådet er kvalitet (jf. også DORA), og er enig i at det er behov for et bredere grunnlag for vurdering av kvalifikasjoner og kvalitet. Vi viser her blant annet til Helsinki-initiativet som understreker at flerspråklig arbeid fullt ut anerkjennes i faglige vurderinger. Dette som et av flere mulige eksempler på hvordan Forskningsrådet i videre arbeid må ha blikk for mangfoldet i fag og vitenskapelig publisering. Innføring av tilleggskriterier for tildeling, herunder kriterier for åpen forskning, må derfor også sees i sammenheng med mulige endringer i og modernisering av insentivsystemet, publiseringsindikatoren inkludert. Forskerforbundet har høy kompetanse og innsikt i problemstillinger tilknyttet eksempelvis gjeldende forskrift for ansettelser og opprykk eller utilsiktede konsekvenser av dagens insentivordninger. En prosess, nasjonalt og internasjonalt, for hvordan forskere og forskning skal vurderes i tråd med DORA-erklæring må skje i tett dialog med forskernes organisasjoner.</p>
Stiftelsen Dam	<p>Stiftelsen Dam støtter Forskningsrådets planer om å bidra til en prosess for hvordan forskere og forskning vurderes i tråd med DORA-erklæringen. Som finansør av forskning ser vi verdien av felles retningslinjer som på en rettferdig måte kan legges til grunn når forskerens og forskningsgruppens kvalifikasjoner skal vurderes som en del av søknadsvurderingen. Vi bidrar gjerne i dette arbeidet.</p>

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Ingen kommentar da vårt forskningsprosjekt ikke har sett spesielt på dette elementet av åpen forskning.

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	Enig i at bredden av faglige aktiviteter ska vurderes, og at vi ikke skal basere oss på ipact factor og enkle mertics på individnivå.

Ni andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.2. Spørsmål: Er åpen fagfelleevaluering en form for vurdering som Forskningsrådet bør stimulere til?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Universitetet i Bergen	<p>Delvis uenig</p> <p>Universitetet i Bergen mener at åpen fagfelleevaluering av vitenskapelige arbeidere har klare svakheter og ikke er en form for vurdering som bør stimuleres til. Vi tror åpen fagfelleevaluering kan svekke tilliten i prosessen, og savner også en kommentar på hvem som skal legge inn ressursene det vil kreves hvis alle trinn i prosessen skal etterprøves. Forskningsrådet trekker fram søknadsprosesser som eksempel på områder der åpen fagfelleevaluering kan være relevant. I Norge er fagmiljøene ofte små, og med kjennskap til sammensetningen av fagkomiteer vil det være mulig at forskere vil justere innretningen på søknader for å passe til kompetanse- og interessefeltet til komiteen. Ikke-anonym vurdering kan blant annet bety at mange nøler med å kritisere etablerte forskere slik at nødvendig kritikk kan forstumme. Slik kan det bli trangere for mindre anerkjente forskere, gjerne med kreative og nye ideer, å vinne fram.</p>
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	<p>Delvis enig</p> <p>Vi synes at det er positivt at Forskningsrådet setter fokus på dette. Samtidig er det viktig å huske at det kan være gode grunner for en lukket fagfelleevaluering, noe som ikke må undervurderes.</p>
Norges Handelshøgskole	<p>Delvis enig</p> <p>Det er potensielt store fordeler ved en mer åpen fagfelleevaluering siden åpenhet omkring innholdet i vurderingen kan øke kvaliteten i prosessene. En full åpen fagfelleevaluering der <i>alle</i> deler av vurderingen er åpen, kan imidlertid også ha uheldige implikasjoner for både forskeren, såvel som fagfelle. Eksempelvis, et uheldig og offentlig "feilsteg" tidlig i karrieren i verste fall følge forskeren videre og hemme utviklingen, eller full åpen fagfelleevaluering kan påvirke formen på kritikken. Slike aspekter bør ivaretas ved utforming av Forskningsrådets fremtidige vurderingsformer.</p>
NTNU	<p>Delvis enig</p> <p>Det kan anføres gode argumenter for og imot åpen fagfelleevaluering. Vi støtter at Forskningsrådet gjør forsøk og evaluerer erfaringene.</p>
UiT Norges arktiske universitet	<p>Delvis enig</p> <p>UiT har ikke ett syn på åpen fagfelleevaluering, men flere. Ulike forskere fra ulike fagmiljøer vil ha forskjellig oppfatning av og erfaring med fagfelleevaluering. Åpen fagfelleevaluering kan virke mer ansvarliggjørende og konstruktiv og slik sett styrke kvaliteten</p>

	<p>på forskningen, men kan på den andre siden også virke mindre kritisk og kunne svekke kvaliteten og tilliten til forskningen. I tillegg er det flere måter fagfelleevaluering kan åpnes på. En variant er åpen anonym fagfelleevaluering der vurderingene deles åpent, men ekspertene er anonym. Dette kan være en åpen variant som er mindre kontroversiell og som kan være interessant å prøve ut.</p>
Universitetet i Agder	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
	<p>Åpen fagfelleevaluering vil kunne bli et viktig aspekt ved åpen forskning, men dette må utredes, konsekvenses evalueres og risikovurderes.</p> <p>Det er viktig å ta med seg i det videre arbeidet at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • det er en risiko ved at den som vurderer påvirkes av at den som blir vurdert vil kjenne vurderes identitet. • innføring av kontradiktorisk prinsipp ved søknadsbehandling vil støtte åpen forskning og prosessen rundt fagfelleevaluering enten denne er enkeltblind eller helt åpen. I praksis kunne dette gjøres ved at alle søknader med høy karakter (f.eks. 6-7 i FRIPRO) mottok fagfelleevaluering før panelmøtet og fikk mulighet til å svare på denne slik at panelet har både fagfelleevalueringen og søkeres tilsvare når panelvurdering foretas. <p>I avsnittet «Merittering og evaluering av forskning og forskere» står det at full åpen fagfelleevaluering innebærer at både søknad og alle deler av vurderingen blir åpne, slik at hele prosessen er offentlig. I dag kan det gjøres unntak for innsyn for opplysninger om forskningsidéer og forskningsprosjekt i sak som gjelder økonomisk stønad eller rådgivning fra det offentlige i samband med forskningsprosjekt, jfr. Offentleglova §26. Hvis Forskningsrådets forslag gjennomføres, betyr det at denne muligheten fjernes for prosjektbeskrivelser sendt til Forskningsrådet. Vil dette kunne påvirke hvem som blir med på søknader til Forskningsrådet?</p>
Høgskolen i Østfold	Helt enig
	<p>Dersom Forskningsrådet går fra en praksis med «enkelblind fagfelleevaluering» i vurdering av søknader til en offentlig prosess der alle har innsyn vil det trolig virke skjerpene både på søker og fagfelle. Vi undres derimot over hvordan IP-rettighetene til prosjektbeskrivelsene vil kunne ivaretas i slike offentlige prosesser.</p>

Høgskole (Privat)	Svar
Handelshøyskolen BI	Delvis uenig
	<ul style="list-style-type: none"> • Den beste måten å kvalitetssikre forskning på er gjennom fagfelleevaluering. Etter BIs syn bør resultater ikke gjøres åpent tilgjengelig før de har vært fagfellevurdert, eller som en del av en åpen fagfelleevaluering, fordi det enda ikke er å anse som vitenskapelig.

MF vitenskapelig
høyskole for teologi,
religion og samfunn

- Åpen fagfellevurdering kan bety mange forskjellige ting og må defineres tydeligere. Fordelene og ulempene vil variere etter grad av åpenhet og avhengig av fagfelt og størrelse av fagmiljøet. Ved en åpen fagfellevurdering kan viktige aspekter ved kvalitetssikringen av forskningen falle bort. For eksempel forskningsetiske vurderinger.

Helt enig

Bedømmelse i forbindelse med tilsetning er alltid åpen for de involverte. Dette kan være et godt prinsipp også for bedømmelse av forskningsprosjekter. Noen vil kunne ønske å være anonyme av ulike grunner, og det kan NFR ta hensyn til dersom det er vektige grunner for det. Men, normalen bør være åpenhet. En ev. endring i praksis på dette feltet må evalueres: idealet om åpen fagfellevurdering må vurderes opp mot hensyn til likebehandling uavhengig av kjønn, etnisitet eller annen gruppetilhørighet. MF mener fagfellevurdering med fordel kan være meritterende, slik det også er i dag: Deltakelse i fagfellevurdering hører hjemme blant punktene på en forskers CV. Men, vi støtter ikke forslaget om å godskrive fagfellevurdering som vitenskapelig produksjon.

Forskningsinstitutt (Offentlig)

Svar

Veterinærinstituttet
Folkehelseinstituttet

Delvis enig
Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)

Svar

NILU - Norsk institutt
for luftforskning

Helt uenig

NILU mener at åpen fagfellevurdering vil være helt ødeleggende. For å få fram de beste søknadene, må forskningsinstitusjonens/forskerens IPR og økonomiske rettigheter være sikret og det vil ikke være mulig dersom søknaden og vurderingen skal være åpen. Dette vil i så fall svekke Forskningsrådets betydning i det norske forskningssystemet.

Peace Research
Institute Oslo (PRIO)

Delvis enig

Debatten om fagfellevurderingens fremtid er viktig. I dag er fagfellevurdering forskningssystemets viktigste kvalitetssikringsmekanisme. PRIO mener at det er gode grunner til at dobbeltblind fagfellevurdering er blitt gullstandarden for saklig og rettferdig evaluering av forskning og forskere. Samtidig byr ny teknologi og nye modeller for fagfellevurdering på nye muligheter og vi støtter NFR i å oppfordre til mer debatt rundt dette temaet og utvikle virkemidler for å støtte prøveforsøk med alternative vurderingsmodeller. I tillegg til åpen fagfellevurdering oppfordrer vi NFR til å se på muligheter for å støtte mekanismer for «fagfellevurdert fagfellevurdering», dvs. evalueringer av utførte fagfellevurderinger. Dette kan være både en måte å skape en mer

	ansvarlig og kollegial vurderingskultur samt å gjøre det lettere å merittere fagfellevurderingsarbeid. Det kan også være aktuelt med finansiering for infrastrukturprosjekter som skal bidra til å legge til rette for slike nye vurderingsmodeller.
NOFIMA	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig
SINTEF	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Delvis enig
	Kan være vanskelig å gjennomføre i mindre forskningsmiljø, og kan skape utfordringer der, jf. habilitet osv. Enklere dersom det er en gruppe av evaluatorene og ikke hver enkelt evaluator. Evaluatorene må også ivaretas. Panel kan være åpent, men ikke enkeltmedlemmenes vurderinger. I større prosesser i regi av forskningsrådet kan det være mulig.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Norad	Delvis uenig
	Full åpen fagfellevurdering for søknader betyr at alle søknader vil tilgjengeliggjøres, også de som ikke har blitt finansiert. Å skrive en forskningssøknad er meget ressurs- og tidkrevende og dersom søknader som ikke har blitt finansiert ligger åpent tilgjengelig, vil det være fristende å bruke andres ideer som utgangspunkt for nye søknader. Risikoen for plagiat av søknader som ikke har blitt finansiert vil derfor kunne øke. Åpen fagfellevurdering av vitenskapelige artikler/kapitler/bøker byr også på utfordringer. To-veis anonymitet er viktig for å sikre mest mulig objektiv vurdering (kvalitet). I tillegg vil en åpen fagfellevurdering av både søknader og vitenskapelige produkter kunne sette fremtidige samarbeid mellom forskere (de som vurderer og de som blir vurdert) på spill.
Universitets- og høyskolerådet	Hverken eller
	En vurdering av dette inngår i arbeidsgruppen nevnt ovenfor: (https://www.uhr.no/temasider/apen-forskning-2/styringsgruppe-og-arbeidsgrupper/)

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Delvis enig Større åpenhet rundt fagfelle vurderinger kan være et hensiktsmessig tiltak, og Forskerforbundet støtter at det legges opp til en prosess hvor dette vurderes nærmere. Generelt er det vesentlig at kriterier som utarbeides oppfattes som legitime, relevante og forutsigbare av forskerne. Forskerforbundet vil samtidig understreke at dette ikke må medføre at ansettelsesprosessene blir mer tid- og ressurskrevende.
Stiftelsen Dam	Helt enig Stiftelsen Dam stiller seg svært positiv til at Forskningsrådet ønsker å initiere en felles nasjonal og internasjonal prosess for å vurdere, og evt stimulere til, åpen fagfelle vurdering for søknader om forskningsmidler. Stiftelsen Dam bidrar svært gjerne i et slikt arbeid.

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Hverken eller Ingen kommentar da vårt forskningsprosjekt ikke har sett spesielt på dette elementet av åpen forskning.

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	Helt uenig Nei! Jeg er veldig bekymret for å gjøre søknader åpne! Det er greit nok for å bidra til gjennomsluktige prosesser MEN der er andre hensyn å ta! Dette vil være en kjempeutfordring i dagens forskningssystem, der en svært høy andel av eksellente søknader avvises. Vi risikerer 'kreativ gjenvinning' (les: plagiat) av forskningssøknader på tvers av landegrensene. Ideene i søknadene er ikke i tilstrekkelig grad beskyttet før forskningen er igangsatt og publikasjonene er ute. Unilateralt åpne søknader vil hindre internasjonalt samarbeid. Dette tror jeg potensielt vil kunne skade norske forskere og norsk forskning i betydelig grad.
Haakon Thue Lie	Helt enig

Åtte andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Samfunnsansvarlig forskning og innovasjon

1.2. Spørsmål: Bidrar disse tiltakene på en god måte til å nå målet om samfunnsansvarlig forskning og innovasjon?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Universitetet i Bergen Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Hverken eller Delvis enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Agder	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Høgskolen i Østfold	Helt enig
Norges Handelshøyskole VID	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Nofima	Helt enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NORCE Norwegian Research Centre	Delvis enig
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Helt enig
NOFIMA	Helt enig
SINTEF	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Delvis enig

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Helt enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
KS	Delvis uenig
Universitets- og høgskolerådet	Helt enig

Organisasjon (Privat)	Svar
Stiftelsen Dam	Delvis enig
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Helt enig

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Delvis uenig

Privatperson (Privat)	Svar
Haakon Thue Lie	Helt enig

To andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.2. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Om deltakelse i Forskningsrådets råd og utvalg er beste måte å involvere samfunnsaktører som ikke har forskerbakgrunn sette vi spørsmålstegn på. Det er tross alt her hvor forskning sin kvalitet skal vurderes. De kunne bedre involveres i andre ledd, f.eks. at man stiller krav til deltagelse av samfunnsaktørere i utlysninger.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	NMBU støtter tiltakene.
UiT Norges arktiske universitet	«I prosjekter som fremmer åpen forskning og innovasjon skal det stilles krav om kjønnsbalanse og mangfold». UiT støtter tiltaket, men ser ikke begrunnelsen for at dette skal være et særskilt tiltak innenfor dette området eller disse prosjektene. UiT støtter at det særlig for RRI er positivt at Forskningsrådet skal engasjere samfunnsaktører som ikke har forskerbakgrunn. UiT mener Forskningsrådet i stedet for å skulle «bidra til at institusjoner som mottar midler til forskning har rutiner og retningslinjer for håndtering av forskningsetikk og forskningsintegritet», bør stille krav om dette.
Universitetet i Bergen	Det er ikke gitt at brukermedvirkning er særlig egnet til å motvirke eventuell manglende tillit til forskning. Som dokumentet antyder, vil generelle krav om brukermedvirkning kunne bidra til at forskningen blir ytterligere påvirket, og en hovedintensjon her må snarere være å sikre at forskningen er fri og uavhengig. Det er viktig at de aktørene som forskningen handler om ikke nødvendigvis er brukere. Forskning om næringslivet er ikke nødvendigvis forskning for næringslivet. Det er en viss skepsis mot kulepunktet om å engasjere samfunnsaktører som ikke har forskerbakgrunn i Forskningsrådets råd og utvalg der dette er relevant. Det er en fare for at andre kriterier enn de rent vitenskapelige vil kunne legge premisser for forskningsprosessene. Fagmiljøene må kunne spille inn hva som er relevant. Samtidig er vi enig i at man trenger aktører inn i råd og utvalg som har spisskompetanse på innovasjon for å sikre at tiltakene skal bli treffsikre og holde høyt faglig nivå. Videre står det som krav at forskningsrådet «i prosjekter som fremmer åpen forskning og innovasjon» skal stilles krav om kjønnsbalanse og mangfold. Det kan innebære utfordringer, igjen på grunn av at tiltaket ser ut til å overstyre faglig frihet og autonomi i sammensetning av prosjektgrupper, innretning på forskningsmetode osv.
Universitetet i Oslo	Ønske om å involvere ikke-forskere i ulike sammenhenger er bra, men involvering krever ofte kunnskap. Som for eksempel: <ul style="list-style-type: none"> • Det vitenskapelige språket er fremmedgjørende for brukerne. For å stimulere til medvirkning og involvering, bør det derfor skapes møteplasser/hubs hvor forskere og samfunnsaktører kan møtes.

- Benytte ulike tiltak som fremmer kommunikasjon, få fram gode ideer.
- Igangsettes opplysning/opplæringstiltak uten å lage profesjonelle «brukere»
- Ivareta bekymringen vedrørende konflikt mellom ekstern involvering og akademisk frihet.
- Benytte forskningsbaserte metoder for å involvere samfunnsaktører? Fokusgrupper, internettbaserte metoder, sosiale medier?
- Enklere tilgang til informasjon av løsninger som allerede er der som for eksempel RRI-rammeverket
- Vi ønsker å tydeligere støtte Forskningsrådets tiltak om at prosjekter som fremmer åpen forskning og innovasjon skal stille krav om kjønnsbalanse og mangfold.
- En relativt kategorisk påstand. Åpen forskning trenger ikke innebære nye måter å forske på, jf. definisjonen i Forskningsrådets policy notatet s. 7, høringsnotat s 2, punkt 2.1.

Ad Forskningsrådets rolle - avsnittet under er uheldig - og gir Forskningsrådet en rolle Forskningsrådet vittrilig ikke har.

«I samarbeid med andre relevante aktører, vil Forskningsrådet bidra til:

- at institusjoner som mottar midler til forskning har rutiner og retningslinjer for håndtering av forskningsetikk og forskningsintegritet»

Her bør dette formuleres som et tilbud til institusjoner som trenger hjelp, råd og støtte. Vi verken forventer eller ønsker at Forskningsrådet i utgangspunktet skal bidra til våre rutiner og retningslinjer på noen som helst felt. Dette er vårt ansvar fordi UiO er en autonom institusjon.

Universitetet i Sørøst-Norge

USNs forskning og faglige utviklingsarbeid skal være internasjonalt konkurransedyktig og kjennetegnes av et tett samarbeid med samfunns- og næringsliv, både regionalt og nasjonalt. Universitetet prioriterer anvendt, profesjonsrettet og praksisnær forskning innenfor prioriterte områder. Dette gjøres i tråd med anerkjente prinsipper for god forskningsetikk. USN er positive til Forskningsrådets tiltak som skal videreføre og videreutvikle tiltak som fremmer samfunnsansvarlig åpen forskning og innovasjon.

Helseforetak (Offentlig)

Svar

Helse Midt-Norge RHF

Det er viktig at institusjoner har og følger retningslinjer for håndtering av forskningsetikk og integritet. Støtter også kravet om kjønnsbalanse, men samtidig kan et veldig absolutt krav om 50-50 fordeling på kjønn hemme enkelte fagmiljøer. Støtter at det stilles krav til prosjektgruppene om kjønnsbalanse og mangfold, og det kan legges opp til at søkere kan begrunne, slik som det gjøres i REK, HF-enes krav om brukermedvirkning i forskning, osv.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	<ul style="list-style-type: none"> Jf. tidligere innspill om at det også bør være «åpenhet om finansiering» og «åpenhet om interesser» (jf. COPE).
Organisasjon (Offentlig)	Svar
KS	<p>KS ser verdien av tiltakene NFR foreslår. KS observerer imidlertid at det er et avvik mellom tiltakene som skisseres og faktisk praksis i 2019 – helt konkret opprettelsen av de nye porteføljestyrende. Sammensetningen av disse redusere kontaktflaten mot resten av samfunnet betraktelig da de i all for liten grad har representanter fra kommunal sektor.</p> <p>KS hadde forventet mer offensive tiltak fra NFR på dette området. For å kunne stimulere til tverrfaglighet, involvering og nye måter å samarbeide på må NFR understøtte denne utviklingen gjennom utlysninger og evalueringskriterier. Forskingen og kunnskapsutviklingen må veves sammen med utvikling av praksis og det at man faktisk gjør noe. Forsking innen samfunnsvitenskap må i større grad baseres på metoder som aksjons- og følgeforskning. Forskerne må utfordres på å være interaktive i forskningsprosessen.</p>
Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Ingen kommentarer
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Med større grad av samforskning, vil flere aktører bidra som ikke er forskere, også de som selv er oppdragsgivere. Hvem skal da definere hva som skal kunne publiseres og hvordan dialogen rundt det skal gå? Ref også FEUs uttalelse om forskningens integritet og uavhengighet. Hvis en mener alvor med brukerinvolvering i forskning, må en også lage ordninger som ivaretar dette for eksempel i CV'er til søknader.
Stiftelsen Dam	Norges forskningsråd bør inkludere ulike brukergrupper i strategiske prosesser for å tilstrebe at forskningen de finansierer svarer ut faktiske behov for samfunn og befolkning, inkludert teste ut nye modeller for behovsidentifisert forskning.
Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og	Forskningsrådet bør holde seg orientert om de internasjonale diskusjonene som foregår rundt RRI-begrepet. Spesielt har RRI blitt kritisert for en forenkling av begreper som "samfunnsansvar", og for en manglende anerkjennelse av at det innad i et samfunn finnes mange forskjellige interesser som i flere tilfeller, spesielt på betente forskningsfelt som klimafeltet, kan komme i konflikt med

miljø ved Universitetet i Oslo

hverandre. Det blir derfor ofte en problematisk forenkling å si at inkludering av kun et begrenset antall aktører i forskningsprosesser utgjør en garanti for at disse prosessene i økende grad samsvarer med "samfunnsinteresser" på et overordnet plan. Utvidelsen av RRI-begrepet som har foregått de siste årene skaper også et behov for en utvidet forskningsetikk. Forskningsetikken som til nå har vært fokusert på å legge begrensninger på forskningsaktiviteter og sette krav til forskere, har samsvart med et RRI-begrep som har fokusert på å begrense forskningens skadeeffekter på samfunnet og på sårbare grupper som deltar i forskning. Nå som RRI-begrepet har blitt utvidet til å omfatte et krav om at forskning ikke kun begrenser negativ effekt men sikrer positiv effekt på samfunnet i samarbeid med store samfunnsaktører, vil det bli viktig å også utvide forskningsetikken til å omfatte krav som stilles til etisk deltakelse fra de forskjellige forskningseksterne aktørene som tas inn i forskningen, spesielt de aktørene som er "store" og sitter med mye makt og ressurser.

15 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Verdiskaping og åpenhet i innovasjonsprosesser

1.2. Spørsmål: Vil disse tiltakene bidra til mer verdiskaping og åpenhet i innovasjonsprosesser?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Delvis enig
NTNU	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Høgskolen i Østfold	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
Universitetet i Agder	Helt enig
Universitetet i Bergen	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Hverken eller

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Veterinærinstituttet	Hverken eller
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Nofima	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Delvis enig
SINTEF	Delvis enig
NOFIMA	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Hverken eller

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Hverken eller
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
KS	Delvis uenig
Universitets- og høyskolerådet	Helt enig

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Delvis uenig
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Helt enig
Stiftelsen Dam	Helt enig

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Hverken eller

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	Hverken eller
Haakon Thue Lie	Delvis enig

Tre andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.2. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Her finnes det en definisjon av 'åpen innovasjon', uten at det spesifiseres hvorfor adjektiv 'åpen' er viktig. Mao. hva er det som kjennetegnes <i>åpen</i> innovasjon, i motsetning til <i>innovasjon</i> ? Begrepet 'verdiskaping' trengs også en tydelig definisjon, slik at det ikke forveksles med et rent økonomisk begrep (dvs å tjene penger).
Høgskolen i Østfold	Spørsmålsformuleringen i dette tilfellet gjør at vi kan velge alternativet «helt enig» i dette.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	NMBU støtter tiltakene. Samarbeid mellom academia og næringsliv er viktig for økt verdiskaping. I dette samarbeidet vil det dukke opp problemstillinger som vil være ulike for academia og næringslivet knyttet til åpen forskning, for eksempel patentering og IPR vs. åpenhet og deling som må ivaretas. Det bør inkluderes tiltak som omhandler hvordan oppfinnerne skal godtgjøres. NMBU mener at definisjon på åpen innovasjon bør tydeliggjøres i policyen.
UiT Norges arktiske universitet	UiT mener det er positivt at Forskningsrådet gir en klar beskrivelse av hva som ligger i betegnelsen «Åpen innovasjon», slik det framgår her. Forskningsrådet kan gjerne vurdere å tydeliggjøre dette tidligere i policydokumentet. Tiltaket «videreutvikle retningslinjer for åpenhet og deling som sikrer tilgang til prosjekresultater og metoder» er et tiltak for åpen forskning og ikke nødvendigvis et tiltak for åpen innovasjon. Her mener vi at Forskningsrådet blander sammen hva som er åpen forskning og hva som er åpen innovasjon. Igjen mener UiT at Forskningsrådet kan være mer konkrete enn når det skrives «bidra til samarbeid mellom relevante aktører..» for å sikre ideutvikling og utnyttelse av prosjekresultater. Mer konkret ville det vært om Forskningsrådet skrev at rådet skal «ta i bruk virkemidler som skaper samarbeid ... og kobler prosjekter..» Organisere møteplasser er et konkret og godt virkemiddel i så måte.
Universitetet i Bergen	UiB mener tiltakene ser ut til å være på nivå med hva som er behovet. Det er stort behov for å øke kunnskap om åpne innovasjonsprosesser generelt og hvordan kunnskapsorganisasjoner skal kunne bidra spesielt, og for forskningsmidler som kan stimulere til økt deltakelse. Men midler til praktisk utprøving er i seg selv ikke en garanti for mer verdiskaping knyttet til innovasjon. Punktene om bidrag til samarbeid og organisering av møteplasser kan med fordel bygges ut. For å oppnå utvikling av ekspertise på tvers av sektorer, bør det utvikles parallelle virkemiddelapparat mot sektorene. Særlig bør forskningsrådet styrke arbeidet for utvikling av kunnskapsklynger innen bestemte sektorer, og/eller teknologiarenaer.

Universitetet i Oslo	<ul style="list-style-type: none"> • Dette avsnittet mangler en bred forståelse av ordet verdi: Det er svært uheldig i en tid hvor Europas kulturelle betydning svekkes. Verdibegrepet må derfor utvides til å inkludere ikke-materielle perspektiver. UiO mener at det derfor er misvisende sted å ha med ordet verdiskapning i overskriften? Det kan virke som at verdiskapning ikke gjelder for alle former for forskning? Manglende delingsvilje begrunnes ofte i at det har vært store menneskelige og økonomiske investeringer. En delingskultur kan utvide bruksområder, styrke antall brukere, og derved gi bedre inntjening/flere å dele kostnadene på. • Styrket finansiering av «åpen forskning» kan redusere muligheter for store gevinster, men større muligheter for å oppnå nytte/implementering.
Universitetet i Sørøst-Norge	<p>USN har en særlige styrke i regional tilknytning og anvendt forskning. Det er et mål for universitetet å ha en god dialog med myndigheter på kommunalt og regionalt nivå. Slik sikres regionens behov for god kunnskapsutvikling innenfor bl. a. skole- og helsesektor. På samme måte ønsker USN å samarbeide tett både med frivillig sektor og regionalt næringsliv. Det er nødvendig for å sikre kompetanse til fremtidig bærekraftig verdiskapning og evne til innovasjon og omstilling.</p> <p>USN imøteser Forskningsrådets utlysninger til prosjekter som eksperimenterer med åpen innovasjon og bidrar til samarbeid mellom relevante aktører fra næringsliv og offentlig sektor. Samtidig er det nødvendig å huske på at mange bedrifter har store restriksjoner på hva som kan offentliggjøres. Det er uheldig dersom krav til åpenhet blir til hinder for UH-sektorens samarbeid med privat næringsliv. Vi ser derfor gjerne at Forskningsrådet problematiserer og utdyper retningslinjer for sikring av rettigheter og rammer for åpenhet.</p>
VID	Åpenhet må balanseres mot næringslivets ønske og vilje til å investere i innovasjon/forskning, må være legitimt med avkastning

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Kulepunkt to er uklart mht. det å sikre tilgang; tilgang for hvem? Videre er det uklart hvordan det punktet skiller seg fra punkt 3.2.3 om rettigheter til forskning. Det bør komme tydeligere frem på hvilken måte verdien i samskapingsprosjekter og -prosesser skal komme fellesskapet til gode, noe som for mange vil være et viktig incentiv for samarbeid (å se at eget arbeid verdsettes).

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning SINTEF	Det blir avgjørende å stimulere næringslivet til deltakelse og til å regulere IPR på en god måte der det er nødvendig.

"Så åpen som mulig, så lukket som nødvendig" er et grunnleggende prinsipp, som vi slutter oss til. Dette prinsippet innebærer at det må være en riktig balanse mellom kravet om offentliggjøring av resultatene gjennom åpen publisering og åpne data, og hensynet til nødvendig fortrolighet, spesifikt knyttet til behovet for å beskytte næringslivets legitime forretning, teknologi og IP som det kan være legitimt å verne. I praksis er dette særlig knyttet til IPN-prosjekter, innovasjonsprosjekter for næringslivet, og FORNY-prosjekter. Her er det nødvendig å utvikle retningslinjer og et regelverk som ivaretar balansen.

-
-
-

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Det høres ut som at intensjonene er gode, men det kommer ikke klart frem hva som ligger i begrepet åpen innovasjon. Kanskje kan det bli utfordringer med rettigheter, eller i alle fall behov for en grenseoppgang. Da må det ligge en klar strategi der på forhånd. Innovasjon i samspill i aktører krever at tillit må være på plass, deretter må det foreligge ryddige kontrakter og avtaler. Men det er positivt å videreutvikle retningslinjer for åpenhet og deling. Innovasjon er kanskje aller best når åpen, men det krever kulturbygging.

Organisasjon (Offentlig)	Svar
KS	KS er svært positive til at NFR vil finansiere ulike tilnærminger til eksperimentering og utprøving. KS mener at dette er helt nødvendig for å prøve ut, implementere og spre nye løsninger. KS mener imidlertid at det er lite samsvar mellom tiltakene og målet om «verdiskaping og nytte i samfunnet og at offentlig finansiert forskning og innovasjon bidrar til å løse de store samfunnsutfordringene vi står overfor.» For at forskningen skal bidra til å løse de store samfunnsutfordringene, må offentlig sektor i større grad være premissleverandør for forskningen. Tiltakene til NFR på dette punktet er for lite offensive. Det må mer til enn møteplasser og retningslinjer for å koble privat og offentlig sektor og forskning. KS understreker igjen at det er behov for risikoavlastning for kommunal sektor, samt andre virkemidler som forprosjekter og mellomromsaktører, som kompetansemeglere. Disse virkemidlene er enten ikke-eksisterende eller veldig svakt utbygd for offentlig sektor. For eksempel bør kompetansemeglere også gjøres tilgjengelig for offentlig sektor. Flere av kompetansemeglerne FORREGION jobber allerede i skjæringspunktet mellom privat og offentlig sektor. Kompetansemeglere bør knyttes til NFR og ikke være tilknyttet et program som i dag.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	<p>Forskerforbundet savner noe mer problematisering av idealet om verdiskaping, og at politikkdokument og tiltak i større grad favner mulige interessemotsetninger knyttet til domene, patenteringer og kommersialisering i åpne prosesser. Vi mener også at Forskningsrådets videre arbeid med åpenhet i innovasjonsprosesser må sees i sammenheng med hvordan forskere best kan stimuleres til å drive kommersialisering. Her er oppfølging av høring om insentiver for kommersialisering av forskningsresultater særlig relevant.</p> <p>Videre virker samspillet mellom kunnskapsutvikling, innovasjon og kommersialisering i stor grad å være avhengig av et virkemiddelapparat som stimulerer til økt forskningsinnsats og tilgang til risikokapital, som SkatteFUNN, Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og Brukerstyrt Innovasjonsarena (BIA). Vi savner omtale av disse ordningene i politikkdokumentet, inkludert tiltak som klargjør hvordan disse skal kobles på og bidra til åpen innovasjon.</p>
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	<p>Åpenhetsprinsippet må i samspillet med samarbeidsmiljø gis en riktig balanse mellom kravet om offentliggjøring av resultatene gjennom åpen publisering og åpne data og hensynet til nødvendig fortrolighet, spesifikt knyttet til behovet for å ivareta næringslivets konkurransehensyn som teknologi og IP som det kan være legitimt å verne. I praksis er dette særlig knyttet til IPN-prosjekter, innovasjonsprosjekter for næringslivet, og FORNY-prosjekter. Her er det nødvendig å utvikle retningslinjer og et regelverk som ivaretar en god balanse.</p>

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	<p>Ingen kommentar da vårt forskningsprosjekt ikke har sett spesielt på dette elementet av åpen forskning.</p>

Privatperson (Privat)	Svar
Haakon Thue Lie	<p>(se også kommentar under "rettigheter")</p> <p>En bedre formulering er</p> <ul style="list-style-type: none"> • videreutvikle retningslinjer for åpenhet og deling som sikrer styring av tilgangen til prosjektresultater og metoder for best mulig samfunnsnytte <p>Poenget er at det ikke er tilgang som skal sikres, men at tilgangen skal styres - for eksempel ved at bruksrettigheter til forskningsresultatene lisensieres slik at det blir best mulig samfunnsnytte. Noen ganger er det ikke-eksklusivt. Andre ganger</p>

kan det være at best mulig samfunnsnytte krever en eksklusiv bruksrett. En vurdering tidlig eller i forkant av prosjektstart kan gi tydeligere styring.

13 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Rettigheter til forskning

1.1. Spørsmål: Vil disse tiltakene bidra til å sikre de involvertes rettigheter?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Østfold	Hverken eller
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Agder	Delvis enig
Universitetet i Bergen	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
NTNU	Helt enig
VID	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Helt enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Veterinærinstituttet	Delvis enig
Nofima	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NORCE Norwegian Research Centre	Delvis enig
SINTEF	Delvis enig
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Helt enig
NOFIMA	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
--------------------------	------

Helse Midt-Norge RHF **Helt enig**

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Hverken eller
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Akademiet for yngre forskere	Delvis enig
Universitets- og høskolerådet	Helt enig

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Delvis uenig
Stiftelsen Dam	Helt enig

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Hverken eller

Privatperson (Privat)	Svar
Haakon Thue Lie	Delvis uenig
Vigdis Vandvik	Hverken eller

Én annen instans som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.1. Spørsmål: Vil disse tiltakene stimulere til at prosjektresultater kommer samfunnet til nytte?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Østfold	Hverken eller
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Agder	Delvis enig
Universitetet i Bergen	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
NTNU	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Helt enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NOFIMA	Delvis enig
NORCE Norwegian Research Centre	Delvis enig
SINTEF	Delvis enig
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Helt enig

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Hverken eller
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Akademiet for yngre forskere	Delvis enig
Universitets- og høgskolerådet	Helt enig

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Hverken eller
Stiftelsen Dam	Delvis enig

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Hverken eller

Privatperson (Privat)	Svar
Haakon Thue Lie	Delvis uenig
Vigdis Vandvik	Hverken eller

Tre andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.1. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Østfold	Tiltakene vil medvirke til at de involvertes rettigheter beskyttes, men om rettighetene sikres er det vanskelig å mene noe om på dette tidspunktet.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	NMBU støtter tiltakene som er utarbeidet. I tillegg må det også utvikles tiltak og retningslinjer knyttet til lisensiering.
UiT Norges arktiske universitet	UiT mener at tiltaket «Forskningsrådet skal bidra til kompetansebygging om åpne innovasjonsprosesser, inkludert rettighetsproblematikk» blir for lite konkret og ønsker mer konkrete forslag på hvordan dette er tenkt gjort. UiT støtter at Forskningsrådet utvikler maler for standardavtaler på områder hvor det er behov for dette og vi har selv hatt nytte av disse. Mellom parter som kjenner Forskningsrådet skaper felles standarder tillit og forutsigbarhet. UiT synes det er interessant at Forskningsrådet ønsker å videreutvikle prinsipper for IPR tilpasset åpen innovasjon.
Universitetet i Bergen	Vi antar at formuleringen om at Forskningsrådet skal «bidra til» kompetansebygging betyr at dette skal gjøres i samarbeid med sektoren. Vi vet likevel ikke per i dag om tiltakene i praksis vil føre til større samfunnsnytte av forskning. Som anført tidligere vil vi oppfordre Forskningsrådet til å planlegge en forskningsbasert evaluering for å kunne vurdere dette etter en periode. De fleste land har en patentbeskyttelse for innovasjoner. Dette viser at det er en avveining mellom behovet for åpen bruk av innovasjon og insentiver til å investere i innovasjon. Dette kan også gjelde innovasjon foretatt av universitetsansatte. UiB vil særlig støtte at forskningsrådet prioriterer arbeid med videreutvikling av prinsipper for immaterielle rettigheter tilpasset åpen innovasjon. Dette er et arbeid som må være avstemt med prosesser internasjonalt.
Universitetet i Oslo	<ul style="list-style-type: none"> Standardmaler og prinsipper for IPR må videreutvikles i samarbeid med institusjonene i forskningssystemet (UoH, Forskningsinstitutter, andre offentlige og private) - men ansvaret for de eksplisitte avtalene ligger på hver enkelt juridiske enhet og er kun begrenset av norsk lov.
Universitetet i Sørøst-Norge	USN opplever at dette avsnittet er noe uklart. Er det her snakk om rettigheter til forskningsresultater eller retten til å forske videre på tema? USN skal ha et tett forskningssamarbeid med næringslivet og dette vil kunne få konsekvenser for et slikt samarbeid. Uklarheten er også uheldig fordi den kan berøve fagmiljøene for innflytelse og gi større innflytelse til forskningsbyråkrater og politikere enn det som er ønskelig. Det vil også kunne få konsekvenser for søknadsprosesser, og resultere i at det blir enda mer fokus på sekundære aspekter som ikke har noe med det å gjøre å tilføre verden ny viten.

Vi aner også en uuttalt forutsetning om at jo mer åpenhet desto bedre. Noe som ikke alltid er tilfelle. Det er ikke alt vi har mulighet til å dele. Vi savner en erkjennelse av at det finnes et riktig nivå av åpenhet og at dette kan variere med omstendighetene.

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Kulepunkt to bør tydeliggjøre behovet for å utvikle prinsipper som sikrer at verdiene ved deling av data kommer fellesskapet til gode. Mulig dette kan gjøres ved å legge til et nytt punkt der det står at Forskningsrådet vil fortsette det påbegynte arbeidet med dette, ref. rapporten fra Menon om Verdien i data.

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning NOFIMA	Tiltakene er viktige for at planene for "Åpen innovasjon" skal fungere. Det er viktig å stimulere til at private bedrifter inngår som partnere og medfinansierer i forskningsrådsstøttede prosjekter. Da må også behovet for rett til eierskap av forskningsresultater, og hemmelighold, ivaretas i den grad dette er rimelig i de enkelte prosjekter
NORCE Norwegian Research Centre	I tillegg til tilpasninger mot åpen innovasjon er det viktig at punktene i FAIR prinsippene om nødvendig beskyttelse av IPR tas vare på i standardavtalene dersom en skal sikre fortsatt aktiv industrideltakelse. Forslag til tiltak: PILOT-ordningen synes å være en god stimuli, bør utvides til flere områder dersom man ønsker å virkelig stimulere til økt samfunnsnytte
SINTEF	Prinsippet om "så åpen som mulig, så lukket som nødvendig" innebærer at det må være en riktig balanse mellom kravet om offentliggjøring av resultatene gjennom åpen publisering og åpne data, og hensynet til nødvendig fortrolighet, spesifikt knyttet til behovet for å beskytte næringslivets legitime forretning, teknologi og IP som det kan være legitimt å verne. I praksis er dette særlig knyttet til IPN-prosjekter, innovasjonsprosjekter for næringslivet, og FORNY-prosjekter. Her er det nødvendig å utvikle retningslinjer og et regelverk som ivaretar balansen. • •

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Her er det et misforhold mellom overskrift og innhold - innholdet går mye på innovasjon. Forskning ligger her som basis for

innovasjon. Det som står her er godt tilpasset forrige punkt. Støtter både innholdet og tiltakene som er foreslått her.

Organisasjon (Offentlig)

Svar

Akademiet for yngre forskere

Dette punktet virker mindre gjennomarbeidet enn de tidligere. AYF er særlig opptatt av å sikre at yngre forskere ikke taper på å flytte mellom institusjoner og land. Da er det viktig at det er tydelige avklaringer rundt opphavsrett og immaterielle rettigheter. Her er det for tiden store endringer på gang: GDPR er fremdeles under utrulling rundt omkring i Europa og det nye opphavsrettsdirektivet skal fases inn. Her er det flere motstridende interesser, hvor åpen forskning ikke nødvendigvis spiller på lag med de andre endringene som er under implementering.

Organisasjon (Privat)

Svar

Forskerforbundet

Forskerforbundet viser til sitt innspill av 1. februar. Forskerforbundet mener Forskningsrådet med fordel kunne vært tydeligere mht. mulige utfordringer og problemer omkring åpen forskning og rettighetsproblematikk. Vi savner en sterkere vektlegging av forskernes rettigheter. I tillegg kan teksten på dette punktet med fordel inkludere prinsippet om «så åpent som mulig, så lukket som nødvendig» for dermed å favne problemstillinger tilknyttet personvern og forskningsetikk, samt domene, patentering og kommersialisering

Andre (Offentlig)

Svar

Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo

Ingen kommentar da vårt forskningsprosjekt ikke har sett spesielt på dette elementet av åpen forskning.

Privatperson (Privat)

Svar

Haakon Thue Lie

Siden dette er forskningsprosjekter så er per definisjon (Incomplete Contracts and Renegotiation, Oliver Hart and John Moore, Econometrica, 1988) kontraktene ukomplette og må reforhandles. Det er viktig, som i forslaget, at partene blir enige om hvordan de tror rettighetsfordelingen kan være - men de må også være klare på at dette må reforhandles eller spesifiseres bedre når resultatene kommer og partene forstår hva de har kommet fram til. Det viktigste grepet Forskningsrådet kan komme med er å få på plass en mekanisme. Vi beskriver deler av dette i

Egelie, K. J., et al. (2019). "ACCESS AND OPENNESS IN BIOTECHNOLOGY RESEARCH COLLABORATIONS BETWEEN UNIVERSITIES AND INDUSTRY - AN EMPIRICAL STUDY." Nature Biotechnology 37(11) - (under publisering).

Vigdis Vandvik

Studenter deltar i økende grad i forskning. Det er ønsket, og gir mulighet for at studentene tilegner seg mange gode faglige og overførbare ferdigheter i en 'ekte' faglig kontekst. Læring i en 'ekte' setting gir også god motivasjon. MEN vi trenger å utvikle modeller for å sikre studentenes rettigheter og plikter som deltagere i forskning.

Tolv andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Brukermedvirkning i forskning og innovasjon

1.2. Spørsmål: Vil disse tiltakene i tilstrekkelig grad bidra til brukermedvirkning?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Østfold	Hverken eller
NTNU	Hverken eller
Universitetet i Bergen	Hverken eller
Universitetet i Oslo	Hverken eller
Norges Handelshøyskole	Delvis enig
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Helt enig
Universitetet i Agder	Helt enig
VID	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	Helt enig
Nofima	Helt enig
Veterinærinstituttet	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Delvis enig
NOFIMA	Delvis enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig

Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Helt enig
SINTEF	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Delvis uenig

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Hverken eller
Den nasjonale forskningsetiske komite for naturvitenskap og teknologi	Delvis enig
Språkrådet	Delvis enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
KS	Hverken eller
Universitets- og høgskolerådet	Helt enig

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Hverken eller
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Delvis enig
Stiftelsen Dam	Delvis enig

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Delvis uenig

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	Delvis uenig
Haakon Thue Lie	Helt enig

To andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.2. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet Høgskolen i Østfold	Vi vil understreke at begge tiltakene er nødvendig å gjøre samtidig. Det vil ikke nytte å komme med et krav hvis ikke møteplassene etableres og vedlikeholdes.
Norges Handelshøyskole	Krav vil trolig ha større påvirkning enn etableringa av frivillige møteplasser og dialoger. Nok en gang er det vanskelig å svare på om dette vil <i>i tilstrekkelig grad</i> bidra til måloppnåelse. Tiltakene for brukervedvirkning synes være gode. Forskningsrådet skal bl.a. videreutvikle krav om brukervedvirkning i forsknings- og innovasjonsprosjekter i Forskningsrådet. Det er her viktig at dette punktet er godt gjennomtenkt: Når <i>må/kan</i> brukervedvirkning være et krav? Når vil kostnadene/ulempene ved brukervedvirkning overstige nytten slik at brukervedvirkning <i>ikke</i> bør være krav? Bør en differensiere krav til form på brukervedvirkning?
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) NTNU	NMBU støtter tiltakene. Forskning og innovasjon er mangfoldige virksomheter, og de kan også skille seg fra hverandre med hensyn til behovet for og nytten av brukervedvirkning. Det er vanskelig å ta stilling til spørsmålet før kravene er formulert, men det bør uansett skje en nyansering når det gjelder hvilke typer prosjekter som trenger eller kan ha nytte av brukervedvirkning og i hvilke faser av prosjektet.
UiT Norges arktiske universitet	Det bør presiseres at tiltaket «videreutvikle krav om brukervedvirkning..» gjelder for prosjekter som er «finansiert av» Forskningsrådet. Til tiltaket «etablere, vedlikeholde og finansiere nasjonale møteplasser for brukerinvolvering på tvers av fag», kan det gjerne konkretiseres hva som er tenkt med eventuell utvikling av «en felles plattform» for brukerinvolvering. Involvering av brukere i forsknings- og innovasjonsprosjekter kan foregå i varianter, inkludere forskjelligartede interesser og innebære ulike utfordringer. Innenfor noen forskningstradisjoner er det etablert praksis for brukerinvolvering, og behovet blant disse forskerne er kan hende ikke så stort for felles møteplasser og kompetanse om hvordan brukere bør involveres for å sikre samfunnsansvarlige og etisk forsvarlige prosesser. I andre sammenhenger, og kanskje spesielt når det gjelder innovasjon, kan det være større behov for dokumentert og systematisert kunnskap om hva brukerinvolvering reelt sett bør være og hva som er god praksis for slike prosjekter. Derfor vil det være viktig at Forskningsrådet målretter utviklingen av tiltak innenfor dette godt.
Universitetet i Bergen	Vi tror at det viktigste for tillit til forskning er forskningens autonomi, faglig integritet og høy kvalitet, samt god

kommunikasjon om premissene for vitenskapelig arbeid. Befolkningens kunnskap om disse premissene og forståelse for viktigheten av den frie forskningen er det mest sentrale. Det er ikke automatisk gitt at brukervedvirkning øker tillit. Brukervedvirkning spiller en viktig rolle innenfor enkelte fagfelt – særlig er det formalisert krav om brukervedvirkning i deler av helseforskningen, mens det ikke er like framtrødende i andre. Forskningsrådet bør derfor ikke stille generelle krav om brukervedvirkning, men avgrense det til fag og prosjekt der det er relevant. Ved å dyrke fram gode eksempler kan interessen fra et bredere utvalg av fag og forskningsmiljøer bli stimulert. Erfaringene med brukervedvirkning virker å være at det kan virke som en driver særlig for relevans i forskningen. Samtidig, som også policyutkastet påpeker, er det knyttet både faglig risiko og høy ressursbruk knyttet til deltakelse. Forskningsrådet bør derfor, i samarbeid med relevante aktører, gjennomføre en systematisk gjennomgang av erfaringer med ordningene der brukervedvirkning er et krav, med siktemål å forbedre prosessene og dokumentere kostnadene rundt dette. Brukerinvolvering kan være relevant, både for å avdekke problemstillinger, skape engasjement og eierskap rundt forskningen, og sikre god implementering av forskningsresultater. Flere enheter ved UiO har uttrykt at de er interessert i å øke brukerinvolvering i utviklingen av forskningsstrategier. UiO ønsker å understreke at når det gjelder folkeforskning og brukerinvolvering, vil være en hel rekke sammenhenger der dette er både interessant, givende og relevant. Det er imidlertid to vesentlige forbehold: Først er det viktig å påpeke at det også er mange sammenhenger der brukerinvolvering og folkeforskning ikke er et egnet mål, der det kommer i veien for forskningens mål mer enn det bidrar til det. Idealet om folkeforskning bør dermed ikke gis en slik utstrekning at man tvinges til å bedrive det også i fag og sammenhenger der det ikke egner seg. Det andre er at brukerinvolvering og folkeforskning er idealer som det ikke overalt finnes gode praksiser for. Erfaringene fra land der man driver med dette i større grad enn i Norge (eksempelvis Storbritannia), er at slike typer samarbeid ofte er vanskelige og konfliktfylte, og at det underliggende målet om at de ulike partene skal jobbe sammen, har vist seg svært vanskelig å realisere. Ofte er resultatet at hver aktør bruker prosessen (mer eller mindre strategisk) for sine, forutbestemte, formål. Vi trenger derfor mer forskning på brukerinvolvering og folkeforskning, ikke minst på betingelsene for at det skal fungere på en god måte, og på hvordan man skal håndtere og jobbe seg ut av konflikter. I det hele tatt synes Forskningsrådet ikke å anerkjenne godt nok at slike prosesser er vanskelige og ofte omstendelige. Verdien av brukerinvolvering i forskningen er ofte stor, men forskning krever samtidig spesiell kompetanse. Det vil dog være viktig at forskerne, som har en bedre kjentskap til forskningsfronten, har et vesentlig ansvar i utformingen av forskningsprosjektene. Videre bør det også være mulig å gjøre unntak i kravet om at brukere skal involveres i alle faser av

Universitetet i Sørøst-Norge	<p>forskningsprosessen, inkludert arbeidet med vitenskapelige artikler. I enkelte tilfeller kan brukernes interesser komme i direkte konflikt med forskningsfunn og dermed påvirke hvilke resultater som blir publisert.</p> <p>USN ønsker å bidra til å forme omgivelsene ved å være tett på arbeids- og samfunnslivet. Et sentralt mål for USN er å fremme regional innovasjon og verdiskapning gjennom forskningssamarbeid med arbeidslivet. Vi er derfor svært positive til at Forskningsrådet vil stimulere til økt brukermedvirkning i forskning- og innovasjonsprosesser.</p>
------------------------------	--

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	<p>Det er uheldig at brukermedvirkning her behandles på et generelt og kontekstuavhengig grunnlag. Her savner vi noen refleksjoner om brukermedvirkningens relevans for ulike typer forskning. Se også våre kommentarer på første punkt i høringen (definisjon). Brukermedvirkning som et absolutt krav er problematisk. Vi foreslår at formuleringen «Forskningsrådet skal videreutvikle <i>krav</i> om brukermedvirkning i forsknings- og innovasjonsprosjekter i Forskningsrådet» endres til «Forskningsrådet <i>skal legge til rette for økt brukermedvirkning</i> i forsknings- og innovasjonsprosjekter».</p>

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	<p>En felles plattform bør imidlertid utvikles slik at man tar hensyn til at ethvert prosjekt har forskjellige behov.</p>

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning	<p>Kravene til brukermedvirkning må ta tilpasses og ikke gjøres til et generelt krav i alle prosjekter. Brukermedvirkning vil også føre til økte kostnader til prosjektgjennomføringen.</p>
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	<p>Brukermedvirkning er et viktig tema som PRIO lenge har vært opptatt av (jfr. f.eks. denne policy brief, som dessuten også er relevant for diskusjonen om folkeforskning: https://www.prio.org/Publications/Publication/?x=11129.) Det stemmer at reell involvering av interessenter i forskningsprosesser byr på spesielle forskningsetiske utfordringer og kan være ressurskrevende. Imidlertid mener vi at brukermedvirkning er viktig for forskningens fremtid. Dette er viktig for forskningens relevans, men også for tilliten til forskning, impact og forskningskommunikasjon, og forskningskvalitet. Å sørge for gode kommunikasjonskanaler mellom forskere og brukere av forskning – som politiske beslutningstakere, organisasjoner og sivilsamfunnet både i Norge og internasjonalt – er et eksplisitt og sentralt mål i PRIOs nåværende strategi. Gjennom vår nye «Practitioners in Residence»-program ønsker vi å bygge kompetanse på hvordan vi kan involvere brukere av vår</p>

forskning i selve forskningen på en enda mer integrert måte. Vi stiller oss positivt til tiltak som ytterligere kan styrke slike og lignende initiativer.

Dessuten mener vi at det er en viktig sammenheng mellom brukervedvirkning og åpne kvalitative data, og oppfordrer NFR til å se nærmere på denne sammenhengen i den videre utviklingen og implementeringen av deres policy for åpen forskning. Kvalitative forskningsmetoder innebærer at forskeren og «forskningsobjektene» skaper data sammen. Dette reiser viktige etiske og epistemologiske spørsmål om hvem som «eier» disse dataene. Dette er også diskusjoner der PRIO gjerne bidrar.

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Fonna HF	Helse Fonna har hatt NFR sin policy for åpen forskning som sak i vårt Brukarpanel for forskning. Brukarpanelet understreka viktigheten av at brukarar blir involvert tidlig i forskingsprosessen for å ha mulighet til å gje innspel og bidrag til forskingsprosjekta. Igjen er det litt misforhold mellom overskrift og innhold – innholdet er i hovedsak rettet mot forskning. Helseforetakene i Norge har et god utviklet og innarbeidet system for BMV i forskning som ikke er til hindrer forskningsaktiviteten. Brukervedvirkerne ønsker heller ikke selv å være «en klamp om foten» for forskerne. Vi vil hevde at problemene som skisseres her er ikke like relevante for helseforetak, selv om også helseforetakene kan bli enda bedre på flere områder. Brukere defineres i stor grad som pasienter og pårørende. Et eksempel fra Helse Midt-Norge er at vår regionale forskningspris som deles ut årlig, ikke bestemmes av forskermiljøene alene, derimot er det vårt regionale brukerutvalg som nominerer og vedtar hvem som får forskningsprisen. Prisen deles deretter ut på regional forskningskonferanse og/eller på regional brukerkonferanse.
Helse Midt-Norge RHF	

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komite for naturvitenskap og teknologi	I diskusjonen om brukervedvirkning (3.3.1.), nevnes det at det er en risiko for at brukere representerer særinteresser og at de kan virke inn på forskingsprosessen og resultatet. Forskningsrådets kompetanseprosjekter for næringslivet innebærer for eksempel at sterke økonomiske interesser påvirker forskningsretningen helt eksplisitt. NENT mener det er viktig at Forskningsrådet også anerkjenner at <i>økonomiske interesser</i> er en vesentlig faktor i denne sammenhengen. For å ivareta og styrke tilliten til forskning, er det viktig at Forskningsrådet bidrar til at forskningsetiske krav om uavhengighet ivaretas i slike prosjekter, gjennom klar ansvarsfordeling og åpenhet om roller og interesser. Kommentar til nasjonale møteplasser for både forskere og brukere:
Språkrådet	

Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning

Språkrådet vil påpeke at det på slike møteplasser er viktig å bruke et språk alle kan forstå. Særlig med tanke på brukerne bør dette språket i størst mulig grad være norsk. Et alternativ vil være å legge til rette for at de som ikke forstår fremmedspråk (som oftest engelsk), også har mulighet til å følge med på det som blir sagt og delta i diskusjonene. Språkrådet har tidligere fått signaler fra LO om at konferanser i Norge i større og større grad foregår på engelsk. Dette skaper avstand og kan også føre til en fremmedgjøring av forskningen og forskningsmiljøene. For å sikre at forskningsresultatene har høy status i det norske samfunnet, må de formidles i et språk brukerne kan forstå.

Se tidligere kommentar ift utsagnet "I samarbeid med andre aktører"

Organisasjon (Offentlig)

Svar

KS

NFRs tiltak om å videreutvikle krav til brukermedvirkning er p.t. for lite konkret til å kommentere på. Det hadde vært en fordel å få vite hvilke type krav. KS mener at brukerinvolvering for å sikre relevans også handler om brukere som bestillere og eiere av forskningen. Dette bør det stilles krav om fra NFRs side.

Organisasjon (Privat)

Svar

Forskerforbundet

Forskerforbundet er positive til ønske om tilrettelegging for økt brukermedvirkning, men mener relevansen eller merverdien av slik medvirkning må vurderes i for det enkelte prosjekt eller type utlysning/virkemiddel. Vi mener det er lite hensiktsmessig å ha brukermedvirkning som er absolutt krav og foreslår følgende endring:
I stedet for formulering «Forskningsrådet skal videreutvikle krav om brukermedvirkning» si videreutvikle *retningslinjer* for å ivareta hensyn til forskningsintegritet og etisk forsvarlige prosesser.

Forskningsinstituttene fellesarena, FFA

FFA er svært opptatt av målet om å styrke tilliten til forskning, som er helt sentralt for at forskningen skal kunne ta sitt samfunnsoppdrag og i samspill med ulike aktører utvikle kunnskap som bidrar til å løse de store samfunnsutfordringene. Åpne forskningsdata og åpenhet og involvering i forskningsprosessene fra et bredt spekter av aktørgrupper må alltid ivareta forskningsetikk og personvern.
I det videre arbeidet bør åpne forskningsdata og involvering i forskningen fra alle relevante aktørgrupper diskuteres med hensyn til forskningens integritet og uavhengighet.
Med større grad av samforskning, vil feks flere aktører bidra som ikke er forskere, også de som selv er oppdragsgivere. Det løfter problemstillinger som feks dialog om hvem som skal definere hva

som skal publiseres. Med mål om økt brukerinvolvering i forskning, må en også lage ordninger som ivaretar dette aspektet søknadskriterier til Forskningsrådet, for eksempel i CV'er til søknader.

Forskningsinstituttene samfunnsrolle er sentral i forskning som bidrar til å løse store samfunnsutfordringer og instituttene har lang erfaring i samspill med en bredde av aktører i forskningen. Vi imøteser økt satsing på tverrfaglig forskning, nye metoder for åpen innovasjon og stimulans i utlysninger for økt samarbeid mellom en bredde av aktører. FFA bidrar gjerne i konkretisering av dette, basert på instituttene erfaringsbakgrunn nasjonalt og internasjonalt.

Stiftelsen Dam

Forskningsrådet og andre finansiører av forskning, inkludert Stiftelsen Dam, stiller krav til brukermedvirkning i forskningsprosjekter. Den forventede verdien av brukermedvirkning er stor, men gitt de ressursene og tilpasningene som er nødvendige for å sikre en god og reell brukermedvirkning, vil det være av stor interesse å evaluere resultatene som denne satsingen har gitt. Forskningsrådet oppfordres til å initiere arbeidet med en slik evaluering, gjerne i samarbeid med andre aktører som finansierer forskning og som stiller krav til brukermedvirkning.

Vi oppfordrer videre forskningsrådet til å vurdere å tydeliggjøre krav til og den potensielle nytten av brukermedvirkning i idefasen av prosjektene, da det vil være avgjørende for at målet om "å øke forskningens relevans for brukere av forskning" skal nås.

Andre (Offentlig)

Svar

Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo

Inspillet under, som også reflekteres i andre kommentarer i dette høringsinnspillet, er basert på en masteroppgave som tok for seg klimaforskeres erfaringer med og holdninger til brukermedvirkning i forskningsprosjekter (basert på intervjuer med 17 forskere og en kommunikasjonsansvarlig), og som spesielt fokuserte på Forskningsrådets virkemidler for å fremme brukermedvirkning i prosjekter og effektene av disse. Oppgaven ble skrevet i samarbeid med det FORSKKOMM-finansierte prosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS) og kan leses her: <https://www.duo.uio.no/handle/10852/69435>

Overordnet forslag: Forskningsrådets virkemidler for brukermedvirkning bør utformes på bakgrunn av en grundig utredning av hvordan virkemidlene som foreløpig har vært i bruk (f. eks. fordeling av forskningsmidler til søknadstyper som KPN og samarbeidsprosjekt) påvirker forskningssystemet, og spesielt hvorvidt denne påvirkningen samsvarer med Forskningsrådets uttalte ambisjon om at brukermedvirkning skal gjøre forskning mer relevant og nyttig for å løse store samfunnsutfordringer og styrke tillit til forskning.

- I akademiske diskusjoner rundt begrepene som strategier for RRI, brukermedvirkning og folkeforskning baseres på (f. eks.

«samproduksjon») har det blitt fremhevet at disse begrepene ofte tas i bruk for å beskrive flere forskjellige typer strategier og målsetninger for inkludering, og at disse målsetningene til en viss grad kan motvirke hverandre (Bremer & Meisch 2017, Lövbrand 2011). For eksempel kan et instrumentelt mål om at forskning gjøres nyttig for spesifikke (ofte store og mektige) brukerpartnere motvirke et demokratiseringsmål som fremhever inkludering av flere forskjellige stemmer og perspektiver inn i kunnskapsutviklingen med ambisjon om å bygge tillit til forskning. Forskningsrådet fremmer i stor grad det instrumentelle og det demokratiske målet som parallelle og gjensidig forsterkende målsetninger, og det bør utføres en utredning av i hvilke situasjoner og i hvor stor grad disse målene kan komme i konflikt med hverandre, og hvordan slike konflikter kan begrenses. En ukritisk fremstilling av f. eks. brukermedvirkning som både nyttegjørende og demokratiserende risikerer å dekke over og i verste fall forverre potensielle konflikter og utfordringer.

- Intervjuer med 15 forskere ved et norsk klimaforskningsinstitutt om holdninger til og erfaringer med brukermedvirkning fremhevet at mange forskere er enige i både instrumentelle, demokratiserende og forskningsutvidende målsetninger for brukermedvirkning. Flere forskere er samtidig bekymret for mulige konflikter mellom disse målene, og potensialet for at virkemidler for å fremme brukermedvirkning tatt i bruk av Forskningsrådet også kan risikere å motvirke målene med denne involveringen.
- I utlysningene til forskerprosjekt, samarbeidsprosjekt og kompetanseprosjekt (KPN) i april og september 2019 krevdes brukermedvirkning i 69% av midlene som ble utlyst fra programmer med klima- og miljørelatert forskning som hovedfokus (31% til forskerprosjekt, 35% til samarbeidsprosjekt og 34% til KPN). Forskere på klimafeltet føler dermed et stort press for å involvere brukerpartnere i flere av sine forskningsprosjekter, spesielt forskningsinstitusjoner som avhenger i stor grad av prosjektbaserte midler for å finansiere sine aktiviteter.
- I enkelte av de sektorene som er relevante som kilder for brukerpartnere til forskningsprosjekter på klima og miljø, som transport og energi, finnes det relativt få store aktører med ressurser og evne til å bidra som partnere inn i forskningsprosjekter, og spesielt få aktører med ressurser til å bidra som medfinansierer av KPN-prosjekter.
- Dette har ført til at flere forskere rapporterer at de opplever et «rush» rundt å fange inn brukerpartnere til prosjekter, hvor et stort antall forskningsmiljøer konkurrerer om de samme store brukerpartnerne. Dette rushet har blitt mer hektisk som følge av samlingen i 2019 av utlysninger for de forskjellige søknadstypene under samme søknadsfrist, som har innskrenket tidsrommet for forhandlinger mellom forskere og brukerpartnere. I tillegg rapporterer flere forskere at de

opplever «involveringsutmattelse» og en økende uvillighet til å binde seg til prosjektsøknader fra sentrale brukerpartnere.

- Denne utfordringen kan delvis spores til usikkerhet i søknadsprosessen, da partnere er tvunget til å binde seg til å delta i prosjekter før de vet om disse prosjektene faktisk vil motta finansiering. Forskere rapporterer at partnere derfor i økende grad er tilbaketrukkne med å binde seg til prosjekter, da de ikke ønsker å risikere å ha overforpliktet seg til å samarbeide med flere prosjekter enn de har ressurser til når Forskningsrådets bevilgninger blir kunngjort. I tillegg mangler ressurser hos både forskere og partnere til å bruke tilstrekkelig tid på diskusjoner i forbindelse med utarbeiding av prosjektbeskrivelser.
- Disse utfordringene kan svekke relevansen og nytteverdien av forskningsprosjekter med brukermedvirkning. Omfattende diskusjoner i forbindelse med utarbeiding av prosjektbeskrivelse for å komme frem til felles mål og en felles forståelse av hva forskningen realistisk kan oppnå fremheves som en av de viktigste forutsetningene for konstruktivt samarbeid mellom forskere og brukerpartnere.
- Dette samsvarer med funn fra forskere internasjonalt, som har advart mot at virkemidler som brukermedvirkning blir gjort til mål i seg selv heller enn å tydelig utformes som midler til et mål om mer relevant, inkluderende og/eller nyttig forskning. I slike situasjoner kan involvering bli «pro-forma» heller enn at samarbeidsplaner utarbeides på bakgrunn av et genuint ønske fra brukerpartnere om å delta, eller en klar visjon fra forskningsmiljøer om hvordan partnere kan bidra konstruktivt inn i forskningen. Se f. eks. Lemos et al. 2018.
- I tillegg kan Forskningsrådet gjennom sine virkemidler for å fremme brukermedvirkning risikere å bidra til å skape en maktubalanse mellom forskere og store brukerpartnere. Forskere på klimafeltet rapporterer at konkurranse mellom forskningsmiljøer om samarbeidsavtaler med de få aktørene som er relevante som partnere i f. eks. KPN på klimafeltet fører til at forskere er bekymret for å bli avhengige av å opprettholde en god relasjon til disse aktørene for å sikre fremtidige forskningsmidler. Dette kan begrense rommet for kritisk forskning på aktivitetene til disse aktørene. I tillegg beskrives det at individuelle sosiale relasjoner ofte er en viktig forutsetning for at enkelte aktører velger å samarbeide med spesifikke forskningsmiljøer, som kan utgjøre en utfordring spesielt for nyere forskningsmiljøer.
- Dette er spesielt problematisk sett i sammenheng med at brukermedvirkning i policyen for åpen forskning settes under overskriften «styrke tillit til forskning», da disse utfordringene nettopp kan risikere å svekke tillit til forskning gjennom et inntrykk (og mulig reell opplevelse av) at visse former for involvering kan føre til sensur eller selvsensur av kritiske forskningsresultater. I tillegg bør det stilles spørsmålsteget ved i hvor stor grad det at forskning gjøres instrumentelt «nyttig» for store aktører innenfor forskjellige sektorer alltid vil

samsvare med et generelt begrep om samfunnsansvar og samfunnsnytte. Spesielt i betente felt som klimaforskning kan interesser hos aktører i næringsliv, forvaltning, sivilsamfunn og folket generelt stå i stor konflikt med hverandre.

- Forskningsrådet bør på bakgrunn av disse utfordringene, og gjennom en mer omfattende utredning av innvirkningene av virkemidler for å fremme brukermedvirkning, vurdere å endre disse virkemidlene. For eksempel kan et større fokus i søknadstypene på insentiver til involvering, heller enn krav, bidra til at involvering i større grad kun brukes i forskningsprosjekter med reell mulighet til å etablere et konstruktivt og formålsrettet samarbeid, og forhindre at Forskningsrådet bidrar til å skape en ubalansert maktrelasjon ved at forskningsmiljøer blir gjort avhengige av gode relasjoner til store brukerpartnere for å sikre fremtidige midler. I tillegg kan endringer i søknadsprosessen, for eksempel innføring av en «forsøknadsfrist» hvor forskningsmiljøer og potensielle partnere blir tildelt midler for å dekke tid brukt på diskusjoner i forbindelse med utarbeiding av endelig prosjektbeskrivelse, føre til et bedre grunnlag for konstruktivt samarbeid.
- Utvidelsen av begrepet «samfunnsansvarlig forskning» fra at forskning skal begrense skadeeffekter og utnytting av sårbare partnere og deltakere, til et begrep som også stiller forskning til ansvar for å bidra til verdiskaping spesielt for store aktører i privat og offentlig sektor og i sivilsamfunnet, krever en utvidelse av forskningsetikken. Tidligere har forskningsetikk i stor grad fokusert på forskere og forskningsmiljøers ansvar for å begrense sin skadevirkning på individuelle forskningsdeltakere og på samfunnet som helhet. Dette har vært utarbeidet på bakgrunn av at forskningsaktører ofte har vært den «mektige part» i slike relasjoner. Utfordringene som beskrives i dette innspillet peker mot at brukermedvirkning, spesielt når det fremmes av forskningsfinansierende aktører, kan medføre situasjoner hvor forskere står ovenfor press fra mektige partnere som kan føre til sensur eller selvsensur av kritiske forskningsresultater. Derfor vil det være ønskelig å utarbeide en «partneretikk» som kan sidestilles med forskningsetikken og sette krav til brukerpartneres atferd i forskningsprosjekter med brukermedvirkning. Slike krav vil også kunne være et bidrag til at slike partnere reelt inkluderes som likeverdige partnere i forskningsprosessen.

**Privatperson
(Privat)**

Svar

Vigdis Vandvik

Man kunne jo kanskje også evaluere effekten av ulike former for brukermedvirkning på forskningsresultatene og på anvendelsen av dem? Slik at dette blir utviklet på et forskingsbasert grunnlag?

Ti andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Folkeforskning (Citizen science)

1.2. Spørsmål: Vil disse tiltakene bidra til at folkeforskningsprosjekter kan gjennomføres på en god og etisk forsvarlig måte?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Høgskolen i Østfold	Hverken eller
Universitetet i Oslo	Hverken eller
UiT Norges arktiske universitet	Delvis enig
Universitetet i Agder	Delvis enig
Universitetet i Bergen	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Helt enig
NTNU	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Veterinærinstituttet	Delvis enig
Folkehelseinstituttet	Helt enig
Nofima	Helt enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NOFIMA	Delvis enig
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Helt enig
SINTEF	Helt enig

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Helt enig

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	Delvis uenig
Artsdatabanken	Delvis enig
Den nasjonale forskningsetiske komite for naturvitenskap og teknologi	Delvis enig
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Helt enig

Organisasjon (Offentlig)	Svar
KS	Hverken eller
Universitets- og høskolerådet	Hverken eller

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Hverken eller
Stiftelsen Dam	Delvis enig
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Helt enig

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Hverken eller

Privatperson (Privat)	Svar
----------------------------------	-------------

Vigdis Vandvik
Haakon Thue Lie

Delvis uenig
Helt enig

To andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.2. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Vi er sikkert på at dette vil bidra positivt, men er mindre sikkert på om at dette vil være tilstrekkelig. Som det nå står, er tiltakene i startfasen og der er derfor for tidlig å si mer. Vi vil gjerne fremheve et godt eksempel på folkeforskning: https://nysgjerrigper.no/
Høgskolen i Østfold	Krav vil trolig ha større påvirkning enn etableringa av frivillige møteplasser og dialoger. Nok en gang er det vanskelig å svare på om dette vil <i>i tilstrekkelig grad</i> bidra til måloppnåelse.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) UiT Norges arktiske universitet	NMBU støtter tiltakene. UiT ga i sitt første innspill til Forskningsrådets policy tilbakemelding om at vi mener «folkeforskning» ikke er et godt begrep for inkluderende forskning eller som inngang til måter å demokratisere forskningen på. UiT mener «folkeforskning» som begrep kan misforstås og muligens trivialisere oppgavene til brukere som man ønsker å involvere i prosjekter. Forskningsrådet skriver nå at rådet fremdeles ønsker å bruke begrepet «folkeforskning», blant annet etter konsultasjon med Språkrådet. UiT mener igjen at Forskningsrådet bør vurdere dette nærmere og viser til at Språkrådet nå på sine nettsider skriver om «Citizen Science» at «Vi vil framheve grasrotforskning. Det har dessuten en utøverbetegnelse som klinger bra: grasrotforsker.»
Universitetet i Bergen	Tiltakene som listes virker fornuftige som et første inntak til folkeforskning. Isolert sett er det positivt at det legges vekt på at folkeforskning ikke bare skal være et tiltak for ressurssterke, men samtidig er det et spørsmål om det er en realistisk målsetning. Vi mener at folkeforskning er et viktig bidrag inn i mange forskerprosjekter, men at det er forskeren som avgjør om folkeforskning er relevant og berikende for prosjektet. Forskeren har også kompetanse til å avgjøre hvordan et bidrag fra folket best organiseres slik at relevante grupper deltar. Vi mener derfor at avsnittet fra forskningsrådets utkast til policy som er kopiert inn bør fjernes fordi det kan leses slik at forskerne ikke har kompetanse til å selv avgjøre i hvilken grad og på hvilken måte folkeforskning bør være del av et prosjekt. Dette igjen kan bidra til svekket tillit hos befolkningen. Vi foreslår altså at teksten som er kopiert inn under fjernes: «Det er viktig at folkeforskningsprosjekter utformes på en slik måte at det ikke bare er de som har store ressurser og kunnskap om forskning fra før som deltar. Dette kan bidra til å forsterke allerede etablerte kunnskapsskinner og sosial status ved at det primært er de ressurssterke som involveres seg og dermed får innflytelse. Det kan også være politiske utfordringer knyttet til folkeforskning, blant annet hvis forskningsinstitusjoner deltar i prosjekter som har en politisk eller annen agenda. Andre

utfordringer ved folkeforskning kan være å kvalitetssikre metoder for å måle og vurdere data, ivareta konfidensialitet og personvern ved deling av data, eller spørsmål om publisering, medforfatterskap og kreditering».

At folkeforskning kan ha et stort potensiale er godt illustrert av Elixir Norway's innspill i forrige høringsrunde, der prosesser for å involvere borgere i bioinformatikk og molekylærbiologisk forskning blir beskrevet. Elixir Norway peker blant annet på folks råderett over egne persondata, og de økte mulighetene som ligger i gode, brukervennlige grensesnitt for dataanalyse.

Nettverket Living Knowledge har operert siden 70-tallet og har omfattende kompetanse og internasjonalt nettverk av forskere som har jobbet med citizen science i mer 30 år, samt senere år også tatt opp i seg prinsippene for RRI:

<https://www.livingknowledge.org/>

Universitetet i Oslo

- En vellykket tilknytning til et forskningsprosjekt gjennom folkeforskning bidrar til å skape forståelse for forskning og en tilknytning til et forskningsmiljø eller en institusjon som i neste omgang kan føre til økt tillit. Hvorvidt tilliten øker eller minsker vil dog avhenge av forskningsprosjektets karakter og deltakelsens natur.
- Medborgeres involvering og engasjement (public engagement) kan særlig bidra til forskningens relevans, dels ved at problemstillingene raffineres og redefineres, og dels ved at "kunnskapen tas i bruk", spres og gis betydning for medborgere. Vi vil foreslå å bruke begrepet medborgerforskning, og ikke folkeforskning.
- Deltakere i forskningsprosjekter har ofte forskjellige roller i prosjektet. Det vil være naturlig at brukere, når de deltar i folkeforskningsprosjekter, tildeles en rolle. Med rollen kan også følge ansvar for enkelte områder eller deler av prosjektet. Dersom en bruker bidrar til forskningen bør bidraget synliggjøres på samme måte som for andre forskere i henhold til gjeldende regler for sampublisering (Vancouver reglene). Det er utarbeidet nasjonale retningslinjer for håndtering av interessekonflikter som legger vekt på åpenhet om ulike roller og andre tilknytninger som forskeren har. Skulle interessekonflikter oppstå i folkeforskningsprosjekter bør disse håndteres på samme måte som i andre forskningsprosjekter.
- Vi vil foreslå at det gis såkornmidler til prosjekter som vil involvere medborgere. Medborgerforskning kan også synliggjøres gjennom arrangementer som Humanioradagene, og vi vil oppfordre til å se til Being Human Festival støttet av det britiske Arts & Humanities Research Council.
- Et annet alternativ til betegnelsen folkeforskning kan være dugnadsforskning. Det er ikke i samme grad en direkte oversettelse av citizen science, men spiller på verdien av at frivillig deltagende amatører gjør noe for fellesskapet sammen.

Universitetet i Sørøst-Norge

USN har flere prosjekter som i større eller mindre grad har innslag av «folkeforskning/citizen science». Dette er viktig for USN og vi er positive til at Forskningsrådet skal utvikle kriteriesett for å

VID	vurdere folkeforskningsprosjekter i tråd med internasjonale retningslinjer og standarder. Håper folkeforskning vil/kan virke demokratiserende
-----	--

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Veterinærinstituttet	The involvement of society in scientific projects may require the development of alternative funding programs /calls where this goal is a more "focused" goal, and where there is appropriate funding to engage a broader number of people. This may also be relevant in terms of communication and dissemination activities in such type of projects.

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NORCE Norwegian Research Centre	Forslag: Det bør forskes med på folkeforskningsprosjekter med tanke på tema som bias, reliabilitet i resultatene, forståelse av forskningsdesign,

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Artsdatabanken	Artsdatabankens tjeneste Artsobservasjoner er i stor grad bygget på og for citizen science, vi har derfor vært i dialog med språkrådet angående et godt norsk ord på begrepet, Språkrådet er tydelig på at de anbefaler grasrotforskning. En av utfordringene med bruk av data fra Artsobservasjoner er hvordan den kan måles (brukes) og tolkes. Vi foreslår derfor at det tilføyes et kulepunkt under; I samarbeid med andre... <ul style="list-style-type: none"> • å utvikle kunnskapsnettverk om kvalitetssikring av metoder for å måle og vurdere data
Den nasjonale forskningsetiske komite for naturvitenskap og teknologi	Artsdatabanken Som et tiltak vil Forskningsrådet bidra til «å utvikle et etisk rammeverk for dialog med befolkningen og gjennomføring av folkeforskningsprosjekter basert på internasjonalt aksepterte prinsipper» (s. 16). NENT har utviklet forskningsetiske retningslinjer for deltakelse fra berørte parter, og anerkjennelse og inkludering av andre kunnskapsformer i forskning, og bidrar gjerne i et slikt arbeid.
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	<ul style="list-style-type: none"> • NESH mener det er viktig å være tydelige på utfordringene knyttet til folkeforskning. Det ramses opp en rekke utfordringer, uten at analysen tar høyde for konsekvensene. • NESH er kritisk til formuleringen om at det skal utvikles prosesser og retningslinjer for å fremme folkeforskning. NESH mener folkeforskning må etterleve de samme standardene som annen forskning.

Organisasjon (Offentlig)	Svar
KS	Her mener KS at Forskningsrådet kan gjennomføre mer offensive tiltak. F.eks. kan Forskningsrådet ha folkeforskning som et kriterium i sine utlysninger. NFR kan også inngå samarbeid med sentrale samfunnsaktører for aktivt å fremme folkeforskning som konsept.
Universitets- og høgskolerådet	Utforskning av "folkeforskning" bør bl.a. ses i sammenheng med etablering av Missions-virkemidlet i EU. Vi er også noe usikker på begrepet folkeforskning da det kan være fare for at man trivialisere oppgavene til brukere som man ønsker å involvere i prosjekter. Forskningsrådet skriver nå at rådet fremdeles ønsker å bruke begrepet «folkeforskning», blant annet etter konsultasjon med Språkrådet. Kanskje bør man vurdere dette nærmere siden Språkrådet nå på sine nettsider skriver om «Citizen Science» at «Vi vil framheve grasrotforskning. Det har dessuten en utøverbetegnelse som klinger bra: grasrotforsker.» Det er videre viktig at folke- eller grasrotforskning rammes inn på en slik måte at dette mobiliserer og bevisstgjør allmennheten på hva som er forskningsbasert kunnskap bygget på vitenskapelige metoder i en tid med falske nyheter, "alternative fakta" og svekket tillit til akademiske institusjoner i deler av befolkningen.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	Vi viser til vårt innspill 1. februar og gjentar at vi ikke syns begrepet folkeforskning er særlig godt. Det rommer ikke helt det samme som citizen science og kan gi uheldige konnotasjoner. Forskerforbundet hadde fortsatt foretrukket et begrep som fanger opp medvirkning eller involvering, eksempelvis publikumsmedvirkende eller publikumsinvolvert forskning. Dette ville vært tydeligere og mer presist. Policy-dokumentet beskriver «folkeforskning» som et nytt felt og skisserer en rekke mulige fallgruver som fordrer økt kunnskap, utvikling av kriterier og etiske rammeverk. Forskerforbundet er enig i dette, og mener også det er nødvendig med pilotering eller utprøving i småskala. Folkeforskningen må gi en merverdi som så langt som mulig forsvaret den ressursbruken – faglig og administrativt – som tilretteleggingen for denne type forskning krever. Tiltakene som Forskningsrådet foreslår framstår i så måte som hensiktsmessige.
Forskningsinstituttene fellesarena, FFA	Brukerinvolvering er praktisert i oppdragsforskning over lang tid og instituttene har erfaring og gode praksiser for å håndtere etikken i det. Derimot har folkeforskning hatt mindre omfang og krever bevissthet om andre etiske problemstillinger. FFA støtter de foreslåtte tiltakene vil gjerne bidra i konkretisering av et etisk rammeverk og en veileder for denne type prosjekter.

Andre (Offentlig)	Svar
--------------------------	-------------

Forskningsprosjektet
Communicative
Circuitry of the Green
Shift (CoGS), ved
Senter for utvikling og
miljø ved Universitetet
i Oslo

Ingen kommentar da vårt forskningsprosjekt ikke har sett spesielt på dette elementet av åpen forskning.

**Privatperson
(Privat)**

Svar

Vigdis Vandvik

Jeg synes det bør inn et punkt (3.3.4) her om studentaktiv forskning. Altså om studenter som deltagere i forskning. Dette er noe det satses tungt på i utdanningene nasjonalt og internasjonalt. Deltagelse i 'orngtlig' forskning er svært motiverende for studentene, og gir gode muligheter til å lære både faglig kunnskap, lære om forskning og forskningsprosessen, og overførbare ferdigheter. Samtidig er studenten en ressurs i forskningen.

aktuelle tiltak:

- utvikle modeller og kriterier for studentinvolvering i forskningsprosjekter
- utrede studenters rettigheter som aktive deltagere i forskning (bidrag, dokumentasjon...)

14 andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

Kommunikasjon og synliggjøring av forskning

1.2. Spørsmål: Vil disse tiltakene bidra til at forskningskommunikasjon forbedrer dialogen mellom forskning og samfunn?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Universitetet i Agder	Delvis uenig
Høgskolen i Østfold	Hverken eller
UiT Norges arktiske universitet	Hverken eller
Universitetet i Bergen	Delvis enig
Universitetet i Oslo	Delvis enig
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Helt enig
Norges Handelshøyskole	Helt enig
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	Helt enig
NTNU	Helt enig

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	Hverken eller

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Nofima	Helt uenig
Folkehelseinstituttet	Delvis enig
Veterinærinstituttet	Delvis enig

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
NILU - Norsk institutt for luftforskning	Delvis enig
NOFIMA	Helt enig
NORCE Norwegian Research Centre	Helt enig
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Helt enig

SINTEF **Helt enig**

**Helseforetak
(Offentlig) Svar**

Helse Midt-Norge RHF **Helt enig**

**Forvaltning
(Offentlig) Svar**

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) **Delvis enig**

Språkrådet **Delvis enig**

Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning **Helt enig**

**Organisasjon
(Offentlig) Svar**

KS **Delvis uenig**

Akademiet for yngre forskere **Delvis enig**

Universitets- og høgskolerådet **Helt enig**

**Organisasjon
(Privat) Svar**

Forskerforbundet **Hverken eller**

Forskningsinstituttene fellesarena, FFA **Helt enig**

Stiftelsen Dam **Helt enig**

Andre (Offentlig) Svar

Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo **Delvis enig**

**Privatperson
(Privat) Svar**

Vigdis Vandvik **Helt uenig**

Haakon Thue Lie

Helt enig

To andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.

1.2. Spørsmål: Har du forslag til endringer eller andre tiltak?

Universitet / Høgskole (Offentlig)	Svar
Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet	Andre kanaler kunne også nevnes, i tillegg til sosiale medier. Tidsskrifter som rettes inn mot en bestemt bruker er også nyttig, f.eks <i>Bedre Skole</i> i utdanning, osv.
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	NMBU støtter tiltakene.
UiT Norges arktiske universitet	Fra UiTs side stiller vi spørsmål ved hva som er nytt i dette og ber om at dersom nye deler er tenkt tatt inn i kravet til denne delen av forskningsprosjektene, kan det beskrives nærmere i policydokumentet. UiT savner i policyutkastet at Forskningsrådet synliggjør en satsning også på åpne utdanningsressurser, og ser at det er et område som gjerne kunne vært framhevet under «Kommunikasjon og synliggjøring av forskning».
Universitetet i Agder	I tillegg til å vektlegge god forskningskommunikasjon i vurdering av søknader, bør det også stilles tydeligere krav til formidling av forskning ved tildeling av finansiering fra NFR. Dette må følges av tiltak for å heve forskeres formidlingskompetanse. NFR bør også vurdere både hvordan samfunnet generelt og forskere og forskningen mer spesielt kan dra nytte av NFRs prioriteringer og den samlede kunnskapen som skapes i NFRs ulike programmer.
Universitetet i Bergen	Diskusjonen om åpen forskning har ofte vært begrenset til å gjelde open access til faglitteraturen (f. eks. knyttet til drøftelsene omkring Plan-S). UiB er enig i at åpenhet i sammenheng med forskning ikke bare gjelder deling av resultater, men også gir forskningsprosessene en karakter som er dialogisk og inviterer til deltakelse, jf. f. eks. innledningens 2. og 3. avsnitt og pkt. 3.3.1-3. Dette gjelder deling av resultater og prosesser med samfunnet og som dette punktet med rette kaller 'forskingskommunikasjon' fremfor det tradisjonelle 'formidling'. Dette aspektet av åpenhet spiller allerede en betydelig rolle for måten mange forskningsprosjekter i dag designes på, jf. pkt. 3.3.3. Universitetsmuseet kommenterer at museenes eget arbeid med tilgjengeliggjøring av data ikke berøres i dokumentet, men at det er likevel svært relevant. Museenes samlinger kan ses på som omfattende forskningsinfrastrukturer. Omfanget av de vitenskapelige samlingene ved landets universitetsmuseer er anslagsvis omtrent 20 millioner objekter. UM skulle ønske at den omfattende digitalisering og tilgjengeliggjøring av samlingsdata ved universitetsmuseene kan nevnes i dokumentet.
Universitetet i Oslo	<ul style="list-style-type: none"> Forskningsrådet må gjerne tilby kurs, men dette er først og fremst institusjonelt ansvar
Universitetet i Sørøst-Norge	USN har en profesjonsrettet, arbeidslivsorientert og samfunnsrelevant hovedprofil. Vi stiller oss bak målsetningen om

	<p>økt åpenhet i alle deler av forskningsprosessen og vil bidra til deling og tilgjengeliggjøring av forskningsresultater. Kunnskap bør være offentlig tilgjengelig så langt det er mulig innenfor juridiske og forskningsetiske rammer. Vitenskapelige og populærvitenskapelige formidlingsaktiviteter er nødvendige forutsetninger for at kunnskapen som utvikles skal nå bredt ut i samfunnet. Vi er positive til at Forskningsrådet vil bidra til kompetanseheving knyttet til formidling. Som tidligere nevnt ønsker USN også veiledere for hvordan Forskningsrådet ønsker at fagmiljøene skal dokumentere formidlingsaktiviteter og samfunnseffekter av forskningen.</p>
VID	<p>Ja, svært viktig å vektlegge dette i søknadene, samtidig som man bidrar til å etablere gode kanaler for formidling</p>

Høgskole (Privat)	Svar
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn	<p>God forskningskommunikasjon bidrar til å øke tilliten til forskningen. Det er derfor hensiktsmessig at forskningsrådet stiller krav til at forskningsprosjekter kan dokumentere planer for hvordan resultater fra forskningen skal formidles. Vi er imidlertid kritiske til at «god forskningskommunikasjon» skal inngå som eget kriterium i vurdering av søknader. Forskningskommunikasjon må være tilpasset det enkelte forskningsprosjekt og fagfeltens egenart. I vurdering av kvaliteten på forskningskommunikasjon er det derfor særdeles viktig at det utvises kjønns- og åpnes for et mangfold av uttrykk.</p> <p>Vi anbefaler at forskningsrådet her prioriterer kompetanseheving for sektoren – i samarbeid med relevante aktører.</p> <p>Det å åpne for at det i prosjektsøknader kan settes av lønnsmidler kommunikasjons-medarbeidere kan også være et treffende tiltak.</p>

Forskningsinstitutt (Offentlig)	Svar
Folkehelseinstituttet	<p>Det er ulik tilgang til forskning blant forskere, befolkning og beslutningstakere. Et klart språk og en synlig markering av det kvalitative nivået på den forskningen som publiseres øker både tilgjengelighet og brukervennlighet.</p> <p>De dialogiske mulighetene som i dag finnes i sosiale medier og andre tekniske løsninger åpner ikke bare for kortere og enklere formidling men også for involvering i løpet av forskningsprosjektene, rekruttering og brukermedvirkning.</p> <p>Økt tilgjengelighet til all forskning er et edelt og godt mål, som samtidig stiller krav til at den som skal benytte seg av kunnskapen finner lett frem til relevant kunnskap og den kvalitativt gode kunnskapen. Det kan ikke forutsettes at det alltid er et gode med et hav av kunnskap om man ikke samtidig har en båt og navigasjonsbistand. Tilliten til forskningen i stort, både blant de som skal ta beslutninger for seg selv (den enkelte i befolkningen), og for de mange (politiske beslutningstakere) henger sammen med at det er synlige mål på kvalitet, og ikke kun tilgjengelighet mht økonomi, kanal og språk. Åpenhet og</p>

	<p>tilgjengelighet er til liten hjelp for å øke tilliten til og bruken av forskningen om det kun er forskere selv som evner å skille god fra dårlig og enda verre – usann – forskning.</p>
<p>Nofima</p>	<p>Vi liker at Forskningsrådet setter søkelys på viktigheten av forskningsformidling. Men i utkastet legges det for mye vekt på at forskeren skal beherske de ulike kommunikasjonsformene (inkludert, men ikke begrenset til, sosiale medier). Vår erfaring er at forskere som oftest nedprioriterer kommunikasjon når han/hun får ansvaret. Hvorfor? De vil gjerne holde på med det de kan – forskning. Kommunikasjon er et nytt og bredt fagfelt. Forskningsrådet bør derfor legge til rette for at for eksempel kommunikasjonsrådgivere bidrar i planleggingen og gjennomføringen av forskningsformidlingen. Forskerne er fremdeles de nærmeste til å kommunisere sin kunnskap – kommunikasjonsrådgivere støtter dem i formidlingen.</p> <p>Vi foreslår derfor følgende tekst for punkt 3.3.3</p> <p>I dag er forskningen i liten grad tilgjengelig for dem som ikke abonnerer på vitenskapelige tidsskrifter. Dette er en utfordring både for spredning av kunnskap i forskningsmiljøer og ut til samfunnet. I tillegg til at tidsskriftsartikler og forskningsdata gjøres tilgjengelig, er det viktig at forskningen formidles slik at den gir ny kunnskap og blir mulig å ta i bruk. Når forskningen blir mer åpent tilgjengelig stilles det nye krav til forskeren til å beherske kommunikasjonsformer som for eksempel sosiale medier. Dette vil øke behovet for kompetanse om dialog med ulike samfunnsaktører. Kompetansen finnes også i kommunikasjonsavdelingene til de fleste forskningsorganisasjoner. I Forskningsrådets utlysninger stilles det krav til å dokumentere effekter og nytte av forskningen gjennom plan for formidling og kommunikasjon. Det er viktig at planen inneholder betraktninger om hvordan forskningsresultater kommuniseres, aktivt og målrettet, til relevante målgrupper i samfunnet og andre forskere. For å øke synligheten og samfunnsnyttene til forskningen anbefaler Forskningsrådet at for eksempel interne eller eksterne kommunikasjonsrådgivere bidrar i planleggingen og gjennomføringen av forskningsformidlingen.</p> <p>Forskningsrådet skal</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vektlegge god forskningskommunikasjon og kommunikasjonsfaglig kompetanse i vurdering av søknader <p>I samarbeid med andre relevante aktører, vil Forskningsrådet bidra til:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kompetanseheving for forskere knyttet til formidling av og dialog om forskning
<p>Veterinærinstituttet</p>	<p>The implementation of a successful policy for communication and dissemination will require more precise guidelines and financial support to be included in the current project portfolio at NFR. For the most this is an activity often sidelined and where rarely project leaders allocate sufficient funding to achieve medium/large</p>

scale results. It might therefore be needed a combination of "specific" rules and "specific" funding to cover this topic.

Forskningsinstitutt (Privat)	Svar
Peace Research Institute Oslo (PRIO)	Et tiltak som PRIO mener at det kunne være verdt å vurdere, er midler til oversetting av forskningsresultater. PRIO har et internasjonalt nedslagsfelt og det er ikke alltid at språkkompetansen som trengs for å tilgjengeliggjøre og formidle forskning til relevante lokale interessenter, særlig innenfor ikke-europeiske språk, finnes <i>in-house</i> .

Helseforetak (Offentlig)	Svar
Helse Midt-Norge RHF	Dette bør gjelde både for forskning og innovasjon.

Forvaltning (Offentlig)	Svar
Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jf. tidligere innspill: «NESH vil også presisere at involvering i forskning ikke bare er knyttet til selve forskningsprosessen, men at folk også involveres i forskning gjennom undervisning, formidling og dialog. (jf. NESH retningslinjer, Del F om Forskningsformidling). 2. NESH anbefaler i denne sammenheng at NESHs <i>Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora</i> (2016) tas med i oversikten over relevant litteratur bakerst.
Språkrådet	<p>Kommentar til plan for formidling og kommunikasjon: Språkrådet mener at plan for formidling og kommunikasjon også må omfatte planer for utarbeiding av ny norsk terminologi knyttet til prosjektet. Vi ser også gjerne at planen omfatter sammendrag på norsk for avhandlinger, artikler og annet som publiseres på fremmedspråk.</p> <p>Begrunnelsen for dette ligger i universitets- og høyskoleloven § 1-7, som omhandler sektorens ansvar for å vedlikeholde og videreutvikle norsk fagspråk. For at dette ansvaret skal kunne oppfylles, er det viktig at det norske fagspråket tas i bruk i skriftfestede kvalitetssikrede formidlingsformer, særlig termdbaser og termportaler. Terminologi er sentralt for digitalisering av offentlige og private tjenester, og termdbaser og termportaler er plattformer der ny norsk terminologi gjøres tilgjengelig for utviklere av språkteknologi og for samfunnet ellers.</p> <p>Den viktigste arenaen for norsk fagspråk er den kvalitetssikrede og skriftfestede formidlingen. Populærvitenskapelig formidling via f.eks. sosiale medier og i kronikker kan fungere fint til sitt formål i det offentlige ordskiftet, men for at forskningen skal ha et samfunnsbidrag og fungere som grunnlag for en kunnskapsbasert politikktutforming, må den foreligge på norsk. For at en samfunnsdebatt skal finne sted, må journalister og andre</p>

	<p>samfunnsaktører ha mulighet til å finne fram til nye forskningsresultater. Dette gjør de lettest når de kan søke med søkeord på norsk. Forskningsresultater må være tilgjengelige på et språk som alle forstår og kan bruke.</p>
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Se tidligere kommentar ift utsagnet "I samarbeid med andre aktører"

Organisasjon (Offentlig)	Svar
Akademiet for yngre forskere	AYF er enig i at kommunikasjon og synliggjøring av forskning er en naturlig del av en forskers hverdag, og at det også bør vektlegges i vurdering av søknader. Det er imidlertid viktig å passe på at ikke alle kan være "tusenkunstnere". AYF mener at det må satses på å skape mer fleksibilitet og heterogenitet i forskningslandskapet i tiden fremover, slik at en forskningskarriere oppleves som attraktivt for yngre forskere.
KS	KS mener at vektlegging av god forskningskommunikasjon i vurdering av søknader er et utilstrekkelig tiltak. Også her kan nye former for forskning (aksjon- og følgeforskning) stimulere til spredning og bruk. Dette kan NFR styre gjennom utlysninger og vurderingskriterier. NFR kan også legge inn kriterier som oppmuntrer forskere til å analysere og diskutere funn, skrive og diskutere hvilken ny praksis den nye kunnskapen medfører sammen med praksisfeltet, møte brukere og andre interessenter, mv. KS har tidligere tatt til orde for at slike allmennrettede formidlingsaktiviteter bør bli mer meritterende for den enkelte forsker og forskningsinstitusjon.

Organisasjon (Privat)	Svar
Forskerforbundet	<p>Forskningsformidling inngår i UH-sektorens tredelte oppdrag, og det kan vurderes om hvordan dette kan anerkjennes mer enn i dag.</p> <p>Forskerforbundet er positive til at Forskningsrådet vil vektlegge god forskningskommunikasjon i vurdering av søknader. Dette må imidlertid kun brukes som et tilleggsmoment for søknader som er kvalitetsmessig på samme nivå. Vi støtter også at Forskningsrådet vil bidra til kompetanseheving for forskere knyttet til formidling av og dialog om forskning. Vi vil samtidig oppfordre Forskningsrådet til å gå i dialog med sektoren om hvordan slik kompetanseheving best kan gjennomføres. Det er vesentlig at overgangen til åpen forskning ikke medfører en lang rekke, nye krav som kommer på toppen av en allerede presset forskerhverdag. God tilrettelegging og avsatt tid vil være avgjørende for å motivere vitenskapelig ansatte til å være med på de ønskede endringsprosessene (jf. også Forskerforbundets innspill av 1. februar 2019).</p> <p>Uttelling for forskningsformidling bør inngå i en dialog om mulige endringer i og modernisering av insentivsystemet som følge av</p>

overgang til åpen forskning, samt endringer i vurdering av forskning og forskere (jf. DORA).

Andre (Offentlig)	Svar
Forskningsprosjektet Communicative Circuitry of the Green Shift (CoGS), ved Senter for utvikling og miljø ved Universitetet i Oslo	Forskningsrådets strategi for fremming av god forskningskommunikasjon bør basere seg på evidens rundt hvordan og i hvor stor grad forskningskommunikasjon allerede foregår i det norske forskningssystemet. Bla. viser en spørreundersøkelse fra NIFU (referert til i dette blogginnlegget) at forskere allerede deltar i flere formidlingsaktiviteter enn det kan virke som på beskrivelsen i denne policyen. Den kompetansehevingen om forskningskommunikasjon som etterspørres i policyen bør bygge på forskning på forskningskommunikasjon som spesifikt tar for seg det norske forskningssystemet, og utreder hva slags ferdigheter som er nødvendige hos hvilke forskere. I tillegg bør Forskningsrådet utarbeide spesifikke kriterier om hva som utgjør "god forskningskommunikasjon," og unngå at disse blir et "nytt tellekantsystem" som vektlegger antall artikler, innlegg osv. "God forskningskommunikasjon" bør heller defineres kvalitativt og bygges på forskningsbasert kunnskap om kommunikasjon av og rundt forskning. Forskningskommunikasjon gjennom sosiale og konvensjonelle medier er også tidkrevende, og en ambisjon om at forskere skal kommunisere mer og bedre gjennom slike kanaler bør balanseres med de kravene som allerede stilles til at forskere publiserer i vitenskapelige journaler o.l. Så langt insentiveres forskere i stor grad til konvensjonell publisering i journaler, spesielt gjennom tellekantssystemet, og dette bør reduseres hvis forskeres tid skal frikjøpes til kommunikasjon gjennom andre kanaler.

Privatperson (Privat)	Svar
Vigdis Vandvik	Sosial medier... Dette er jeg ikke så sikker på. Vi kommuniserer jo allerede populærvitenskaplig fra prosjektene, selv om forskningsartiklene ikke er åpent tilgjengelige. Jeg er i tvil om folk flest vil gå mann av huse for å lese mine artikler.... Det som er mer aktuelt og som åpen forskning vil legge til rette for, er mer syntesevirksomhet / sammenstilling av forskningsresultater på tvers av forskningslitteraturen (tenk IPBES). Dett er noe forskningsrådet kanskje kan bidra til å utvikle?

Elleve andre instanser som har svart på dette notatet har ikke svart på dette spørsmålet.